

การศึกษาผลกระทบของการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด

ในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

A STUDY OF IMPACT OF THE PUBLIC CONSTRUCTION AND
ENVIRONMENT MANAGEMENT OF SANGHA IN SAMROIYOD
DISTRICT PRACHUAPKHIRIKHAN PROVINCE

พระครูปลัดพงศ์พันธ์ อินทปณฺโณ (ไควบุญญะราศรี)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

การศึกษาผลกระทบของการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด
ในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พระครูปลัดพงศ์พันธ์ อินทปญโญ (ไควบุญญะราศรี)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

A Study Of Impact Of The Public Construction And
Environment Management Of Sangha In Samroiyo District,
Prachuapkhirikhan Province

Phrakhrupalad Pongpran Indapaño (Chobunyarasri)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์ เรื่อง
“การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร,ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

(พระอุดมสิทธินายก,ผศ.ดร.)

ประธานกรรมการ

(ผศ.พิเศษ ว่าที่ พ.ต.ดร.สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล)

กรรมการ

(รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

กรรมการ

(พระมหากังวาล อีธรรมโม,ดร.)

กรรมการ

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปญโญ,ผศ.ดร.)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

พระมหากังวาล อีธรรมโม,ดร.

ประธานกรรมการ

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปญโญ,ผศ.ดร.

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระครูปลัดพงศ์พันธ์ อินทปญโญ)

ชื่อสารนิพนธ์	: การศึกษาผลกระทบของการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ผู้วิจัย	: พระครูปลัดพงศ์พันธ์ อินทปญโญ (ไคว์บุญญะราศรี)
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์	: พระมหากังวาล ชีรธมโม, ดร., ปธ.๙, พธ.ม.(การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ) : พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ผศ.ดร., พธ.บ.(การบริหารรัฐกิจ), ศศ.ม. (การจัดการการพัฒนาสังคม) รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด ๒) เพื่อศึกษาผลกระทบในการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน ๑๘ รูป/คน โดยสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผลกระทบที่มีต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านมลภาวะมีสาเหตุจาก ๑) วัดเป็นผู้ก่อให้เกิดมลภาวะได้แก่เรื่องของเสียงที่เกิดจากการก่อสร้าง รวมไปถึงฝุ่นควันจากเศษวัสดุ ๒) จากบุคคลภายนอกเป็นผู้ก่อให้เกิดมลภาวะให้แก่วัด ได้แก่มลภาวะที่เกิดจากสุนัขแมวที่ส่งกลิ่นและเสียงรบกวนรวมไปถึงนกพิราบด้วย ด้านสังคมมีสาเหตุมาจาก เรื่องของทัศนคติที่ไม่เหมือนกันมีอคติจึงเกิดจากการไม่เข้าใจกันหรือไม่ยอมรับกติกาของสังคมทั้งที่เป็นความเห็นหรือมติของคนส่วนใหญ่ในสังคม ด้านการใช้ประโยชน์มีสาเหตุจาก การที่ประชาชนเข้ามาใช้สถานที่ของวัดแล้วเกิดมลภาวะต่างๆขึ้นทั้งเรื่องที่ต้องเกิดโดยสภาพ และในเรื่องของการจัดกิจกรรมอื่นๆที่เสียงที่ส่งเสียงดังไปรบกวนประชาชนทั่วไปที่อยู่รอบๆวัด

๒. แนวทางในการแก้ไขปัญหการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์คือ ด้านมลภาวะ ได้แก่การตกลงทำความเข้าใจเรื่องเป็นเวลาในการก่อสร้าง จัดทำป้ายเตือนไม่ให้นำสัตว์มาปล่อยที่วัดและขอความอนุเคราะห์จากทางเทศบาลในการช่วยดูแลสุนัข แมวและหาสถานที่กำจัดขยะเพื่อจะได้ไม่ต้องรบกวนหน่วยงาน

ที่จัดเก็บ ด้านสังคมได้แก่ การทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวัดการปรับทัศนคติ ด้านการใช้ประโยชน์ได้แก่ การขอความร่วมมือในการใช้สถานที่ ปฏิบัติงานร่วมกันความรับผิดชอบร่วมกันการมีส่วนร่วมกัน และขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการปรับเปลี่ยนระบบการเผาผลาญรวมทั้งการตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการสนับสนุนทางวัด

๓. ปัญหาอุปสรรคของการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์คือ การขาดการชี้แจงการประสานงานสื่อสารกันให้มีความเข้าใจตรงกันในการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมนั้นๆ การไม่ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมในบางกลุ่มที่มีอคติกับทางวัดหรือเจ้าอาวาสและจากผู้ใช้สถานที่ใช้สาธารณูปการของทางวัด

Research Paper Title : A Study Of Impact Of The Public Construction And Environment Management Of Sangha In Samroi yod District, Prachuapkhirikhan Province

Researcher : Phrakhrupalad Pongpran Indapañño (Chobunyarasri)

Degree : Master of Arts (Buddhist Management)

Research Paper Supervisory Committee

: Phramaha Kangwal Dhiradhamma, Dr., PALI 9,

B.A. (Buddhist Management),

M.A. (Buddhist Management),

Ph.D. (Buddhist Management).

: Phrakrusangharakkiettsak kittipaño, Asst. Prof Dr.,

B.A. 1st Class, (Public Administration),

M.A.(Social Development Management,

D.P.A. (Public Administration).

Date of Graduation : March 15 , 2018

ABSTRACT

This research The objectives were 1) To study the concepts of the management of public utilities and the environment of the temple. 2) To study the impact of the management of public utilities and the environment of the temple in Sam Roi Yod district. Prachuap Khiri Khan Province 3) To study problems, obstacles, and ways to promote the management of public utilities and environment of the temple in Sam Roi Yod district. Prachuap Khiri Khan Province.Using qualitative research methodology Collect data from relevant documents and research and from key informants 18 figures / person. In-depth interview is a tool for data collection and data were analyzed by descriptive analysis.

The findings of this research an following :

1. Impact on the management of the public and the environment of the temple in Sam Roi Yod district, Prachuap Khiri Khan province. Pollution is caused by 1) Measurement is the cause of pollution, including noise from construction, including dust from scrap. 2) The third party is responsible for polluting the temple. The pollution caused by dogs, cats, smells and noise, including pigeons. The social cause by the opposite of prejudice is caused by not understanding or accepting the rules of society, either as opinions or resolutions of the majority in society. Utilization

is caused by the people come to use the place of the temple and then pollute the whole thing that is required by the condition and on the subject of other activities, the loud noise disturbed the general public around the temple.

2. The solution to the problem of the management of public utilities and the environment of the temple in Sam Roi Yod district, Prachuap Khiri Khan province is Pollution is the understanding of the time of construction. Make a warning sign not to let the animals leave the temple and ask for help from the municipality to help take care of dog contraception. Cats and find a place to get rid of garbage, so do not have to wait for the agency to collect. Social Good Attitude Towards Measurement, Adjustment, Attitude. Uses include: Request for cooperation in using the facility. Raise awareness, share responsibility, and share. The budget for the conversion of the cremation system and the setting up of a fund to support the measure.

3. Problems of management of infrastructure and environmental measures in Sam Roi Yod district, Prachuap Khiri Khan is the lack of clarification, coordination, communication, and mutual understanding of the management of the facility and the environment. The lack of cooperation among groups affected by the management of public facilities and the environment in some groups with prejudice to the temple or the abbot and those who use the facilities of the temple.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาผลกระทบของการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” สำเร็จลงได้ด้วยดีต้องขอขอบพระคุณในความเมตตาอนุเคราะห์ของคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ได้แก่ ท่านพระมหากังวาล อธิธมฺโม, ดร., ปธ.๙, และ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ผศ.ดร. ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือการปรับปรุงแก้ไข สารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณและอนุโมทนาขอบคุณ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งได้แก่พระเดชพระคุณพระสมุทรขันธ์โสภณ, ดร., พระครูวิสุทธาสนันท์คุณ,ดร., พระครูวาทีวรวัฒน์,ดร., พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทนต์, ดร., ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งคำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และให้ร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน ๑๘ รูป/คนที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย รวมทั้งผู้เขียนหนังสือทุกเล่มที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่คณะสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขอบคุณอาจารย์ยุทธนา ขวัญเมือง ที่ช่วยประสานงานและดำเนินการต่างๆให้เป็นที่ยอมรับด้วยดี และขอบคุณคณาจารย์ทุกท่าน

อนึ่ง หากมีข้อบกพร่องใดๆ ปรากฏอยู่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป และคุณความดีอันใดที่เกิดจากการศึกษาครั้งนี้ขอน้อมถวายเป็นธรรมาบูชาให้แก่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คุณบิดมารดา ครูบาอาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่านและหากสารนิพนธ์ฉบับนี้มีประโยชน์ใดๆ ขอประโยชน์นั้นจงสำเร็จแก่ผู้อ่านทุกท่าน ตลอดจนการนำไปใช้เพื่อพัฒนาชีวิตตนเอง สังคมและประเทศ ให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป

พระครูปลัดพงศ์พันธ์ อินทปัญญา (ไควบุญญะราศรี)

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญแผนภูมิ	(๘)

บทที่ ๑	บทนำ	๑
๑.๑	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒	คำถามการวิจัย	๔
๑.๓	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๔	ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕	นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๖	ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๕
บทที่ ๒	เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๖
๒.๒	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสาธารณูปการ	๑๓
๒.๓	บทบาทของวัดกับสังคม	๒๐
๒.๔	แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๒๔
๒.๕	ข้อมูลเขตอำเภอสามร้อยยอดและคณะสงฆ์ในอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	๓๓
๒.๖	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๙
๒.๗	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๖

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง		หน้า
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	๕๗
	๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๕๗
	๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๗
	๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๘
	๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๐
	๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๐
บทที่ ๔	ผลการวิจัย	๖๑
	๔.๑ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและ สิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ในด้านมลภาวะ	๖๑
	๔.๒ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและ สิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ในด้านสังคม	๖๔
	๔.๓ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและ สิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ในด้านการใช้ประโยชน์	๖๖
	๔.๔ องค์ความรู้จากการวิจัย	๖๙
บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๗๑
	๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๗๑
	๕.๒ อภิปรายผล	๗๒
	๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๗๔

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บรรณานุกรม	๗๖
ภาคผนวก	๘๓
ภาคผนวก ก	หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือ ๘๔
ภาคผนวก ข	ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ๙๑
ภาคผนวก ค	หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ๙๔
ภาคผนวก ง	แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย ๑๑๓
ภาคผนวก จ	รูปภาพในการสัมภาษณ์ ๑๑๖
ภาคผนวก ฉ	รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ๑๒๕
ประวัติผู้วิจัย	๑๒๗

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

- ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย
๔.๑ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

- ๕๖
๗๐

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัดในทางพระพุทธศาสนานับว่าเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อพุทธศาสนิกชนทั่วไป กล่าวคือ เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอด ศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ไปสู่ชุมชน หรือจะเรียกได้ว่า วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน จากอดีตที่วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน และเป็นสถานที่ที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปได้ใช้ เป็นสถานศึกษาอบรมให้มีความรู้ด้านวิชาชีพเช่น ตำราแพทย์ แผนไทย ศิลปกรรมในแขนงต่างๆ เป็นศูนย์กลางแห่งการรวมน้ำใจของบรรดาพุทธศาสนิกชน ทำหน้าที่ในการวางรากฐานความเจริญให้แก่สังคม ส่งเสริมความเป็นปึกแผ่น ความมั่นคงให้แก่สังคม ช่วยลดปัญหาสังคม ส่งเสริมประสิทธิภาพการควบคุมทางสังคมอันกล่าวได้ว่า วัดเป็นศูนย์กลางทาง ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ผู้คนใช้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิต และเป็นเอกลักษณ์ของสังคม ซึ่ง จะพบได้จากการแสดงออกทางศิลปวัฒนธรรม คติธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีต่างๆ เป็นต้น

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วัดและพระสงฆ์ยังมีบทบาทเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของคน ของชุมชน วัดจึงเป็นศูนย์กลางการบริหารและการปกครอง รวมทั้งเป็นสถานที่บำเพ็ญบุญ บำเพ็ญ กุศล ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย และเป็นสถานที่สงเคราะห์ทางจิตใจให้แก่ประชาชนวัดจึงมีอิทธิพลต่อการ เจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา ซึ่งจะช่วยสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขส่งผลต่อประเทศได้ เป็นอย่างดี เมื่อวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นในวัดนั้นอันเป็นการเอื้อ ประโยชน์ให้แก่ชุมชนนั้น ๆ และสมาชิกในชุมชนนั้น ต้องช่วยกันดูแลพัฒนาวัดให้เป็นระเบียบและให้ เจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง การจัดระเบียบหรือวางผังวัดให้ดูสวยงาม เพราะฉะนั้นพระสงฆ์จึงเป็น ผู้นำเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งทั้งหลายทั้งปวงทั้งภายในวัดและภายนอกวัดด้วยหลักความถูกต้องดีงาม และได้ประโยชน์สูงสุดสร้างความเจริญก้าวหน้าเป็นปึกแผ่นต่อวัดวาอาราม และเป็นประโยชน์แก่พุทธ บริษัที่ที่เป็นชาวบ้านอย่างครบถ้วนบริบูรณ์^๑ ซึ่งพระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญญาสิริ)^๒ ได้กล่าว เกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์และงานพระศาสนาในด้านต่างๆ ของวัดซึ่งแบ่งได้ ๓ เรื่องคือ

๑.การบูรณะและพัฒนาวัด

๒.การก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะ

๓.และ การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด ซึ่งสอดคล้องกับหลักการควบคุม และส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^๑ พิสิฐ เจริญสุข, *คู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล*. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๕๔), หน้า ๖๕.

^๒ พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญญาสิริ). *การจัดสาธารณูปการและสาธารณะสงเคราะห์ของวัด*. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๘), หน้า ๙.

จากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้สังคมไทยในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ประเทศมีการพัฒนาไปอย่างมากโดยมุ่งเน้นการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยเพื่อให้ทันต่อนานาประเทศที่เจริญแล้ว ทำให้สังคมไทยในยุคปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมที่มีความสัมพันธ์กันและพึ่งพาอาศัยกันของคนในชุมชนในสังคม เป็นสังคมเมืองที่ต่างคนต่างอยู่กัน เป็นสังคมบริโภคนิยม ความเสื่อมถอยทางศีลธรรม จริยธรรมมีมากขึ้น และขาดศรัทธาในพระพุทธศาสนา จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วความสามารถในการปรับตัวเป็นสิ่งสำคัญมากเมื่อรูปแบบต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป องค์กรต่าง ๆ ก็ต้องปรับเปลี่ยนตามให้ทันเพราะหากไม่ยอมให้มีการปรับเปลี่ยนก็จะประสบกับปัญหาเป็นอย่างมา พระสังฆาธิการในทุกระดับชั้น จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งส่งผลกระทบต่อความเจริญของพระพุทธศาสนาและเพื่อประโยชน์ของประชาชน ที่เนื่องมาจากความเจริญของพระศาสนาอันเนื่องมาจากสถานการณ์พระพุทธศาสนาในประเทศไทยปัจจุบันนั้นจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

เจ้าอาวาส ซึ่งเป็นพระสังฆาธิการผู้ปกครองคณะสงฆ์ระดับต้น มีหน้าที่ในการบริหารจัดการวัดในด้านต่างๆ ในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ เพราะเจ้าอาวาสมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และบริหารบุคลากรในองค์กรให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเจ้าอาวาสนั้นมีภารกิจการบริหารจัดการวัดตามอำนาจหน้าที่ ตามภารกิจของคณะสงฆ์ ๖ ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ด้านสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์^๓ ดังนั้นเจ้าอาวาสที่มีหลักการบริหารจัดการที่ดีมีความรู้ความสามารถมีทัศนวิสัยที่กว้างไกลย่อมมีความคิดริเริ่ม มุมมองใหม่ๆ อันจะนำพาวัดผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคและไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้เป็นอย่างดี แต่ก็มีพระสังฆาธิการจำนวนมากที่ยังขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการวัด ไม่มีศักยภาพในการพัฒนาวัด

งานสาธารณูปการ ซึ่งเป็นภารกิจหนึ่งของเจ้าอาวาส ในงานภารกิจ ๖ ด้าน ซึ่งการสาธารณูปการ^๔ หมายถึง บริการเพื่อสาธารณะซึ่งดำเนินการโดยองค์กรของรัฐหรือเอกชนโดยการควบคุมของรัฐบาล ซึ่งได้แก่การบริการในเรื่องเคหการ การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม การอนามัย ความปลอดภัย สันทนาการ และบริการอื่น ๆ ตามความต้องการของประชาชน และเป็นกิจการที่ไม่หวังผลกำไร^๕ โดยกรมการศาสนา ได้ให้ความหมายไว้ว่า สาธารณูปการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาวัดด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้วัดเอื้อประโยชน์ตามภารกิจของเจ้าอาวาสด้านอื่นๆ การพัฒนาเหล่านี้ได้แก่ การดูแล การทำนุบำรุงรักษาศาสนสมบัติ

^๓ ธีรวุฒิ ทองโอษฐ์, “การศึกษาการปฏิบัติศาสนกิจของเจ้าอาวาสร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, บริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๔), หน้า ๕๐.

^๔ พระสุข สุวีโร (มีนุช). “ความสนใจต่อการศึกษาระเบียบพิธีกรรมของพระสงฆ์ : ศึกษากรณีพระนิสิตมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาบัณฑิตศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๘-๙.

^๕ กรมการศาสนา, หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๙), หน้า ๗.

ของวัด การดูแลและรักษาสถาปัตยกรรมสถานที่ เช่น พระอุโบสถ เมรุ อาคารเรียน หอธรรม จะเห็นได้ว่า งานสาธารณูปการเป็นงานสำคัญ โดยเฉพาะเป็นงานละเอียดอ่อนเป็นงานระดับท้องถิ่น และการพระศาสนา เป็นงานที่ให้ความสำคัญแก่พระสังฆาธิการและเห็นผลงานของพระสังฆาธิการได้เร็วกว่างานอื่น แต่ก็มักเป็นเหตุก่อปัญหา เช่น บางแห่งเกิดความขัดแย้งระหว่างวัดกับชาวบ้าน จนถึงลุกลามใหญ่โต ก็เพราะการสาธารณูปการนั้นเป็นเหตุ หากเจ้าคณะได้เห็นความสำคัญเร่งรัดตรวจตราชี้แจงแนะนำ การปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการได้ดีแล้ว การขัดแย้งระหว่างวัดกับบ้านจะลดน้อยลงตามลำดับ และความสมัคสมานสามัคคีระหว่างบ้านกับวัดจะมีมากขึ้นเป็นเหตุให้การคณะสงฆ์และการพระศาสนาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม การควบคุมส่งเสริมการสาธารณูปการ จึงถือเป็นหน้าที่อันสำคัญของพระสังฆาธิการทุกระดับชั้น จึงปรากฏงานด้านสาธารณูปการในมาตราที่ ๓๗ ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ โดยบัญญัติไว้ในหน้าที่เจ้าอาวาส (๑) บำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี และในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตราที่ ๔ ได้แบ่ง ศาสนสมบัติออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑. ศาสนสมบัติส่วนกลาง ได้แก่ ทรัพย์สินของพระศาสนาซึ่งมีใช้ของวัดใดวัดหนึ่ง ๒. ศาสนสมบัติของวัด ได้แก่ ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง การจัดการดูแลรักษา ศาสนสมบัติทั้งสองประเภทรูปนั้น มีทั้งที่อยู่ในส่วนของรัฐและของมหาเถรสมาคม ซึ่งผู้ดูแลส่วนมากก็คือเจ้าอาวาสหรือพระสังฆาธิการที่อยู่ในเขตปกครองพื้นที่นั้นๆ จะต้องจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี คือ การจัดการดูแลรักษาคุ้มครอง

นอกจากการพัฒนาสาธารณูปการของวัดแล้วในการพัฒนาของวัดยังมีการปรับปรุงพื้นที่บริเวณวัดอีกด้วยเป็นการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อมนุษย์เราเป็นอย่างมาก อีกทั้งอำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ สามารถนำมาใช้ประกอบอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย หากขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นแล้ว ก็จะก่อให้เกิดปัญหากับมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงสิทธิชุมชนในมาตรา ๖๖ และ ๖๗ ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีสิทธิในการอนุรักษ์มีส่วนร่วมในการจัดการ คุ้มครอง ส่งเสริม และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บุคคลและชุมชนสามารถดำรงชีวิตรอยู่ได้โดยปกติ และชุมชนยังมีสิทธิที่จะให้หน่วยงานของรัฐ ทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องตามบทบัญญัติดังกล่าว^๖

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น เป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งนี้เพื่อหาข้อมูลและค้นหาความเป็นจริง ปัญหาหรืออุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดต่างๆ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานของเจ้าอาวาสซึ่งเป็นผู้บริหารของวัดให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่นแต่ละภูมิภาคต่อไป

^๖ กิตติศักดิ์ ปรกติ. สิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน.(กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ,๒๕๕๐), หน้า ๖๓-๖๖.

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ ผลกระทบในการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ผลกระทบในการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนต่างๆ เป็นอย่างไร

๑.๒.๓ ปัญหาอุปสรรคแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีอะไรบ้าง

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด

๑.๓.๒ เพื่อศึกษาผลกระทบในการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาขอบเขตด้านแนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดโดยจะศึกษาถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสาธารณูปการ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาวะและศึกษาถึงผลกระทบในการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นศึกษาแนวคิดและทฤษฎีผลกระทบในการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านมลภาวะ
๒. ด้านสังคม
๓. ด้านการใช้ประโยชน์

๑.๔.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๘ รูป/คน ประกอบด้วยผู้แทนจาก ๕ ตำบล แบ่งเป็นจากพระภิกษุจำนวน ๗ รูป ผู้นำชุมชนจำนวน ๖ คนและประชาชนทั่วไปจำนวน ๕ คน

๑.๔.๓ ขอบข่ายด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ พื้นที่เขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๐ ถึงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๐ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑. ผลกระทบ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นทั้งทางบวกและทางลบอันเป็นผลประโยชน์และหรือผลเสียอันเกิดจากการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

๒. การจัดการ หมายถึง การดำเนินงานหรือการบริหารงานจัดการใดๆในการนำทรัพยากรทางการบริหารได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการมาดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓. สาธารณูปการวัด หมายถึง การก่อสร้างและบูรณะศาสนวัตถุ ศาสนสถานอันเกี่ยวกับการวัด การพัฒนาวัดในด้านวัตถุ และซ่อมแซมสิ่งชำรุดทรุดโทรมให้คงสภาพไว้

๔. สิ่งแวดล้อมวัด หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเราทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

๕. ด้านมลภาวะ หมายถึง ภาวะมลพิษของสิ่งแวดล้อมสภาวะที่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง หรือปนเปื้อนโดยมลพิษทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมลง

๖. ด้านสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันของชุมชนเกิดความรับรู้ มีความสัมพันธ์กันมีส่วนร่วมกันในกิจกรรมต่างๆ

๗. ด้านการใช้ประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่เป็นผลดีหรือเป็นคุณอันเกิดจากการใช้สาธารณูปการและธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ได้ทำให้ทราบผลกระทบในการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๑.๖.๒ ได้ทราบผลกระทบในการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนต่างๆ

๑.๖.๓ ได้ทราบแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๑.๖.๔ สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการในสถานการณ์ปัจจุบัน แม้ว่าเป็นสิ่งที่ทำได้ยากยิ่ง แต่ก็จำเป็นต้องมีกระบวนการสร้างขึ้นให้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ของตนเอง อันจะนำความสุขไปสู่ประชาชน ที่ให้การอุปถัมภ์ดูแลพระพุทธศาสนา และมีการพัฒนาวัดสืบต่อไปผู้วิจัยจะได้นำเสนอแนวคิด เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมต่อไปดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสาธารณูปการ
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๒.๔ ข้อมูลเขตอำเภอสามร้อยยอดและคณะสงฆ์ในอำเภอสามร้อยยอด จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

จากการประมวลแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ จากนักวิชาการหลากหลายท่าน ผู้วิจัยจึงขอเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ดังต่อไปนี้

ความหมายของการบริหาร คำว่า “บริหาร” มาจากคำว่า Administration มีความหมายเหมือนกับคำว่า Management ฉะนั้น จึงมีการใช้ทั้งสองคำนี้ในลักษณะเดียวกัน แต่คำว่า Management มักจะใช้ในการบริหารองค์การหรือหน่วยงานที่มุ่งในด้านผลกำไร แต่การบริหารงาน ในวงการศึกษหรือการบริหารงานโครงการสุขภาพในสถานศึกษานั้นมิได้มุ่งหวังผลกำไร หรือขาดทุน จึงใช้คำว่า Administration จึงจะเหมาะสมที่สุด การบริหาร(Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ การบริหารงานที่สำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล ในองค์การซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์การใด ย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมมีนักบริหาร นักวิชาการในประเทศและต่างประเทศ

คำว่า การบริหารจัดการ ในภาษาอังกฤษใช้ร่วมกันอยู่ ๒ คำ คือ Administration กับ Management ซึ่ง คำว่า Administration มักนิยมใช้ไปในทางการบริหารทางราชการ ส่วนคำว่า Management มักใช้ในการบริหารธุรกิจ แต่ก็เป็นคำที่ใช้แทนกันได้ เพราะมีความหมายไปใน

ทางการบริหารจัดการเช่นเดียวกัน นักวิชาการหลากหลายท่านได้กล่าวถึง “ความหมายของการบริหารจัดการ” ไว้ดังนี้

การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (Getting things done through other people) เมื่อว่าตามคำนิยามนี้ การบริหารพระพุทธศาสนาเริ่มมีอันเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสังฆรัตนะขึ้น เมื่อมีพระสังฆรัตนะเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์ และวิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ซึ่งดำรงสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๒,๕๐๐ ปีเป็นข้อมูลให้เราได้ศึกษาเรื่องพุทธวิธีบริหาร นอกจากนี้ยังมีพุทธพจน์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกระจายอยู่ในพระไตรปิฎก การศึกษาพุทธพจน์เหล่านั้นก็จะทำให้ทราบถึงพุทธวิธีบริหาร^๑ และยัง หมายถึง การปกครอง (Government) การดูแลรักษาหมู่คณะและการดำเนินงานหรือจัดการงาน (Management) กิจกรรมต่างๆ ของหมู่คณะ หรือองค์การต่างๆ ให้ได้บรรลุผลสำเร็จ ลุล่วงตามนโยบาย (Policy) และวัตถุประสงค์ (Purpose/Objective) ขององค์การนั้นๆ ด้วยดีมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และการบริหารหมู่คณะ คือ การปกครองดูแล ตลอดทั้งแนะนำสั่งสอนอบรม พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ ที่มีอยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดให้ประพฤติอยู่ในพระธรรมวินัย และตามกฎหมายของบ้านเมือง กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง และการประกาศของมหาเถรสมาคม^๒

คำว่า “การบริหาร” และ “การจัดการ” หมายถึง การบริหาร (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูงโดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นคำนิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ(Public Administration) หรือใช้ในหน่วยงานราชการ และคำว่า “ผู้บริหาร” (Administrator) จะหมายถึง ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐ หรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไร ส่วนการจัดการ(Management) จะเน้นการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย (แผนที่วางไว้) ซึ่งนิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ (Business management) ส่วนคำว่า “ผู้จัดการ” (Manager) จะหมายถึงบุคคลในองค์กรซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจการงานอื่นๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร^๓ นอกจากนี้การบริหาร ยังหมายถึง ศิลปะในการใช้บุคคลอื่นร่วมกับปัจจัยในการจัดการ เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์และสนองตอบความคาดหวังและจัดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน^๔ นอกจากนั้น กระบวนการจัดการยังระบบและการแก้ไขปัญหาโดยใช้แนวทางบวก (Positive Approach) เพื่อให้สังคมได้รับผลประโยชน์ที่เป็นธรรม การจัดการต้องอาศัยโครงสร้าง

^๑ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๔.

^๒ พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล), **การบริหารวัด**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๖.

^๓ ศิริวรรณ เสรีรัตน์, รศ. และคณะ, **ธุรกิจทั่วไป : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทดวงกมลสมัย จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๑.

^๔ สัมพันธ์ ภูไพบูลย์, **องค์การและการจัดการ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : พิกซ์อักษร, ๒๕๔๒), หน้า ๑๖.

ทางการเมืองและทางการศึกษาเข้ามาเป็นตัวแปร^๕ เป็นการดำเนินงานตามลำดับขั้น อันประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การอำนวยการ (Actuating) และการควบคุม (Controlling) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยอาศัยคนและทรัพยากรอื่น^๖ เป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรการศึกษา (Administration Resource) มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ^๗ มีผู้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการมีลักษณะเด่นเป็นสากลอยู่หลายประการประกอบด้วย

๑. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
๒. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบ
๓. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
๔. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ

๕. การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล และรวมถึง การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคลนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือ (Collective Mind) เพื่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (Group Cooperation) อันจะนำไปสู่พลังของกลุ่ม (Group Effort) ที่จะทำให้อบรมบรรลุวัตถุประสงค์ การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ และการบริหารไม่มีตัวตน (Intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจผู้มีอำนาจที่ช่วยให้เข้าใจ และเห็นถึงขอบเขตลักษณะของงานบริหารจัดการที่ชัดเจนไว้ ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์กร

๒. ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่จะต้องทำ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่างๆ องค์การและการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

๓. ในด้านของความรับผิดชอบ หมายถึง การต้องทำให้งานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยการอาศัยบุคคลต่าง ๆ ในองค์การให้ช่วยกันทำให้บังเกิดผล^๘

การบริหารยังความหมายอีก ๒ นัย คือ ๑) คำว่า บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า ปริหาร มาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และ หร ธาตุในความนำไป ดังนั้น คำว่า บริหาร จึงแปลว่า นำไปโดยรอบ อีกสำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี, หลีกหนี, หลบหนี ดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปณฺห ปริหริต สมฺตโย” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการอ้อมหนี หลีกหนี หลบซึ่งปัญหา หรือแปลว่า

^๕ บุญทัน ดอกไธสง, **การจัดองค์การ**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗), หน้า ๑๑.

^๖ ธนจรัส พูนสิทธิ, **การจัดการองค์การและการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑), หน้า ๒๐.

^๗ ชีระรัตน์ กิจจารักษ์, **เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา**, (เพชรบูรณ์ : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

^๘ ธงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๕.

ผู้สามารถบริหารปัญหา และนำปัญหาไปโดยรอบ หรือการจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป ๒) คำว่า บริหาร.แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า.Administer และ Administration แปลความหมาย คือ การ ปกครอง ดำเนินการ อำนาจการ จัดการ จัดให้ วาง ส่งเสริม และบำรุง^๙ เป็นการดำเนินงานให้บรรลุ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็น อุปกรณ์ในการดำเนินงาน^{๑๐} ซึ่งเป็ นการดำเนินงานตามลำดับขั้นอันประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การอำนวยการ (Actuating) และการควบคุม (Controlling) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยอาศัยคน และทรัพยากรอื่น^{๑๑} เป็นกระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินกิจการตาม ขั้นตอนต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์การ การตระหนักถึง ความสามารถ ความถนัด ความต้องการและความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกใน องค์การควบคู่ไปด้วยองค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๑๒} หรืออาจกล่าวได้ว่าการ บริหารหรือการจัดการเป็น ศิลปะ ในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ขององค์การและนอกองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๓} ดังนั้นการบริหารกิจการต่าง ๆ จำเป็นต้องมี ทรัพยากรอันเป็นปัจจัยพื้นฐาน ๔ ประการ ในการ บริหารเพราะประสิทธิภาพและประสิทธิผลของ การบริหารจัดการขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ และคุณภาพ ปัจจัย ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

๑) บุคคล (Man) การสร้างความสามารถในการแข่งขันขององค์การผ่านทรัพยากรมนุษย์ เช่น การฝึกอบรม การพัฒนาบุคลากร การปฏิบัติงาน เป็นต้น การทำงานของคนที่ใช้สติปัญญา และ กำลัง แรงงานประกอบอาชีพสามารถตอบสนองตามต้องการของสังคมทั้งสิ้น

๒) เงินทุน (Money) เป็นการบริหารเงินทุนขององค์การ เช่น สถานะทางการเงินกิจกรรม ทางการเงิน และโอกาสในการลงทุน เป็นต้น ซึ่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตและการบริการนี้จะถูกแปล ความหมายไปถึงเงินทุนที่ใช้ในการซื้อเครื่องมืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการผลิตก็ตาม

๓) วัสดุอุปกรณ์ (Material) ประสิทธิภาพในการแปรรูปขององค์การ ตลอดจนการพัฒนา ผลิตภาพ (Productivity) ของธุรกิจ เช่น การใช้เทคโนโลยี การจัดการวัสดุอุปกรณ์การจัดการ คุณภาพ เป็นต้น

๔) การบริหารจัดการ (Management) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์การ ความสามารถในการ บริหารงาน เช่น โครงสร้างขององค์การ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน หรือกฎเกณฑ์ ตลอดจนความสามารถของทีมงาน หรือผู้บริหาร เป็นต้น การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้นำเอา ทรัพยากรบุคคลและเงินทุนมารวมกัน เพื่อการบริหารและบริการโดยมุ่งหวังผลกำไรเป็นสำคัญ ซึ่ง

^๙ สิริภพ เหล่าลาภะ, พุทธศาสตร์การเมือง, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๐.

^{๑๐} สุธี สุทธิสมบูรณ์, หลักการบริหารเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ., ๒๕๓๖), หน้า ๑๒.

^{๑๑} ธนจรัส พูนสิทธิ์, การจัดการองค์การและการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑), หน้า ๒๐.

^{๑๒} พะยอม วงศ์สารศรี, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

^{๑๓} สมคิด บางโม, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๖๑.

จะต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการขาดทุน ถ้าหากผลของการดำเนินธุรกิจไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์^{๑๔} โดยเชื่อว่าเป็นไปได้ที่เราจะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการจัดการ ที่สามารถใช้ได้กับการจัดการทุกชนิด จึงได้สรุปสาระสำคัญของหลักการบริหาร ว่าเป็นหน้าที่ทางการบริหาร (Management function) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร ๕ ประการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling) ๒) ผู้บริหารจะต้องมีลักษณะพร้อมด้วยความสามารถทางร่างกายจิตใจ ไหวพริบการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เทคนิคการทำงานและประสบการณ์ต่าง ๆ ๓) หลักการบริหาร ซึ่งมีหลักทั่วไปที่ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหาร ๑๔ ข้อ คือ

- (๑) หลักการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ (Authority and responsibility)
- (๒) หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว (Unity of command)
- (๓) หลักการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน (Unity of direction)
- (๔) หลักการดำรงไว้ซึ่งสายงาน (Scalar of chain)
- (๕) หลักการแบ่งงานกันทำ (Division of work, or specialization)
- (๖) หลักเกี่ยวกับระเบียบวินัย (Discipline)
- (๗) หลักของการถือประโยชน์ส่วนบุคคลรองจากประโยชน์ส่วนรวม (Subordination of individual to general interest)
- (๘) หลักของการให้ผลประโยชน์ตอบแทน (Remuneration)
- (๙) หลักของการรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง (Centralization)
- (๑๐) หลักของการมีระเบียบเรียบร้อย (Order)
- (๑๑) หลักของความเสมอภาค (Equity)
- (๑๒) หลักของการมีเสถียรภาพของการว่าจ้างทำงาน (Stability of tenure)
- (๑๓) หลักของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative)
- (๑๔) หลักของความสามัคคี (Esprit de corps)^{๑๕} หลักการบริหารที่ดีต้องมีรากฐานของการเป็นผู้นำในตนเองที่จะนำไปสู่การเป็นผู้นำบุคคลอื่นอย่างแท้จริงจะต้องเกิดจากการศึกษาค้นคว้าหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อฝึกฝนตนเองให้เกิดทักษะของการเป็นผู้นำ ในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จสูงสุดได้นั้นจะต้องมีภาวะเป็นผู้นำ ดังนี้

๑. มีวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership)
๒. บริหารงานโดยหลักการ (Management by Principle)
๓. มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Standard of Excellence)
๔. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Enquirer Creativity)
๕. เป็นนักแก้ปัญหา (Problem-Solver)
๖. ความมุ่งมั่นหวังต้องกระจ่าง (Clear Expectation)

^{๑๔} มัลลิกา ดันสอน, **การจัดการยุคใหม่**, (กรุงเทพมหานคร : เอ็กสเปอร์เน็ท, ๒๕๔๗), หน้า ๕๗ - ๕๘.

^{๑๕} Henri Fayol. **Industrial and General Administration**. (New York : Mc-Graw Hill, 1930), pp. 17-18.

๗. ประเด็นปัญหาต้องเปิดเผย ให้ทุกคนได้รับรู้ร่วมกัน (Issues in the Open)
๘. เป้าหมายท้าทาย น่าใฝ่ฝัน ดึงดูดใจ (Challenging Goals)
๙. ทุกอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ชี้แจงได้ (Candid)
๑๐. ต้องประสานพลัง (Synergy)
๑๑. ส่งเสริมการพึ่งพาซึ่งกันและกันให้เข้าลักษณะเอกภาพพหุคูณ (Promote Interdependence)
๑๒. มีค่านิยมร่วมกัน (Shared Values)
๑๓. มีความรับผิดชอบทั้งส่วนตนและส่วนรวม (Self/team Responsibility)
๑๔. ร่วมกันตรวจสอบ ร่วมกันตัดสิน (Confrontation)
๑๕. คิดล่วงหน้า คิดถึงอนาคต (Thinks Ahead)
๑๖. มองต่างมุม ยอมรับความแตกต่าง (Perspective)
๑๗. มีความรอบคอบถ้วนถี่ (Through)
๑๘. สื่อไปกลับ (Two-way)
๑๙. พิสูจน์ความคิดของตน (Test Own Thinking)
๒๐. มีเหตุผล (Cause and Effect)
๒๑. ค้นหาสิ่งที่ถูกต้อง (What's Right)
๒๒. รับฟังเหตุผล (Open to Reason)
๒๓. หลีกเลียงผลประโยชน์ส่วนตัว (Avoids Self-interest)^{๑๖}

การบริหารแบ่งตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหน่วยงานไว้ ๖ ส่วน ดังนี้

๑) การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเรียกว่า การบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือการบริหารภาครัฐ มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือ การให้บริการสาธารณะ (Public Services) ซึ่งครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวก การรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการพัฒนาประชาชนและประเทศชาติ เป็นต้น การบริหารส่วนนี้เป็นการบริหารของหน่วยงานของภาครัฐ (Public Or Governmental Organization) ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เช่น การบริหารงานของหน่วยงานของสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง กรม หรือเทียบเท่า การบริหารงานของจังหวัดและอำเภอ การบริหารงานของหน่วยการบริหารท้องถิ่น หน่วยงานบริหารเมืองหลวง รวมตลอดทั้ง การบริหารงานของหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

๒) การบริหารงานของหน่วยงานภาคธุรกิจ ซึ่งเรียกว่า การบริหารธุรกิจ (Business Administration) หรือการบริหารภาคเอกชนหรือการบริหารของหน่วยงานของเอกชนซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งเพื่อการแสวงหากำไร หรือการแสวงหากำไรสูงสุด (Maximum Profits) ในการทำ ธุรกิจ การค้าขาย การผลิตอุตสาหกรรม หรือให้บริการ เห็นตัวอย่างได้อย่างชัดเจนจากการบริหารงานของ บริษัท ห้างร้าน และห้างหุ้น ส่วนทั้ง หลาย

^{๑๖} จรูญ คุณมี, การบริหารจัดการ, (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒), หน้า ๓-๔.

๓) การบริหารของหน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ (Non-Governmental Organization) ซึ่งเรียกกย่อว่า หน่วยงาน เอ็นจีโอ (NGO.) เป็นการบริหารงานของหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร (Non-Profit Administration) มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือการไม่แสวงหาผลกำไร (Non-Profit) เช่นการบริหารของมูลนิธิและสมาคม

๔) การบริหารงานของหน่วยงานระหว่างประเทศ (International Organization) มีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้ง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น การบริหารงานของสหประชาชาติ (United Nations Organization) องค์การการค้าระหว่างประเทศ (World Trade Organization) และกลุ่มประเทศอาเซียน (Asean)

๕) การบริหารงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ การบริหารงานขององค์กรส่วนนี้ เกิดขึ้นหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. ๒๕๔๐) โดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญขึ้น เช่น การบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้งและผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็นต้น องค์กรดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นหน่วยงานของรัฐเช่นกัน แต่มีลักษณะพิเศษ เช่น เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว และมีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องคุ้มครองและรักษาสีทธิเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๖) การบริหารงานของหน่วยงานภาคประชาชน มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศและถูกเอารัดเอาเปรียบตลอดมา เช่น การบริหารงานของหน่วยงานของเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้แรงงานและกลุ่มผู้ให้บริการ^{๑๗} การบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ต้องใช้ปรัชญาการบริหารเป็นหลัก ต้องจัดคนให้เข้ากัน งาน วางระบบงานให้แยกกันอย่างชัดเจน ต้องเน้นการศึกษานาการปกครอง^{๑๘} จึงมีผู้รวบรวมความสำคัญของการบริหารไว้ พอจะสรุปได้ดังนี้ คือ

๑) การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่มากับการดำรงชีพของมนุษย์ และเป็นสิ่งช่วยให้มนุษย์ดำรงชีพอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก

๒) จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์กรต่าง ๆ ต้องขยายงานด้านบริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

๓) การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ Technology ด้านต่าง ๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลง และก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้น

๔) การบริหารเป็นวิธีที่สำคัญที่จะนำสังคม และโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า

๕) การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้ม ทั้งในด้านความเจริญ และความเสื่อมของสังคมในอนาคต

^{๑๗} วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โพธิ์โพธิ์, ๒๕๔๕), หน้า ๓๖ - ๓๗ .

^{๑๘} ปิยะโสภณ (นามแฝง), ก้าวใหม่แห่งคณะสงฆ์การศึกษาเผยแผ่ผู้นำการปกครองก่อสร้าง, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล เจียฮั่ว , ๒๕๔๖), หน้า ๑ - ๑๐.

๖) การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร ฉะนั้นความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่เป็นอันมาก

๗) การบริหารมีลักษณะต้องใช้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือ ซึ่งนักบริหารจำต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ และการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของการบริหาร

๘) ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือในองค์กรย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องน่าสนใจ และจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีพอย่างฉลาด^{๑๙}

โดยสรุปแล้ว การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ความรู้ ทักษะ เทคนิค วิธีการและทรัพยากรอย่างเหมาะสม ซึ่งเกี่ยวกับคนโดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจ ผสมผสานและประสานงาน มีการตรวจสอบการปฏิบัติงาน เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสาธารณูปการ

การสาธารณูปการเป็นกระบวนการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เน้นกิจกรรมการพัฒนาภายในวัด คืองานที่เกี่ยวกับการพัฒนาวัด การก่อสร้าง การบูรณปฏิสังขรณ์ การดูแลจัดการวัดเรื่องเสนาสนะและถาวรวัตถุต่างๆ ภายในวัด การจัดการสาธารณูปการ จึงต้องเป็นการลงมือปฏิบัติ ในงานสาธารณูปการกันจริงๆ ซึ่งมีวิธีปฏิบัติแตกต่างกันตามลักษณะของงาน เช่น การก่อสร้าง และการบูรณปฏิสังขรณ์ ได้แก่การก่อสร้างศาสนวัตถุขึ้นใหม่ การซ่อมแซมของเก่า และการปรับปรุง ตกแต่งศาสนวัตถุและศาสนสถานที่มียุคเดิม หรือที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่เพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จากการ ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานสาธารณูปการพบว่า มีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนออย่าง น่าสนใจไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๒ ได้ให้ความหมายคำว่าสาธารณูปการไว้ว่า “การสาธารณูปการ” เป็นคำนามหมายถึง “การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์” สำหรับ สาธารณูปการ ที่จัดเป็นระเบียบบริหารการคณะสงฆ์ส่วนกลาง และระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ ส่วนกลางเรียกว่า “การสาธารณูปการ” นั้น หมายถึง

๑. การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนวัตถุ และศาสนสถาน

๒. กิจการอันเกี่ยวกับวัด คือ การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิก การขอรับ พระราชทานวิสุงคามสีมา การยกวัดร้างเป็นวัดมีพระภิกษุจำพรรษา และยกวัดราษฎร์เป็น พระอารามหลวง

๓. กิจการของวัดอื่นๆ เช่น การจัดงานวัด การเรียไร

๔. การศาสนสมบัติของวัด^{๒๐}

^{๑๙} ดิน ปรัชญพฤทธิ, เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการพัฒนาและการพัฒนาการบริหาร เล่ม ๑,(นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๘), หน้า ๖.

ส่วนกรมการศาสนา ได้ให้ความหมายของสาธารณูปการว่าหมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาวัดด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้วัดเอื้อประโยชน์ตามภารกิจของเจ้าอาวาสด้านอื่นๆ การพัฒนาเหล่านี้ได้แก่ การดูแลบำรุงรักษาสาธารณสมบัติของวัด การดูแลรักษาก่อสร้างอาคารสถานที่ เช่น อุโบสถ เมรุ อาคารเรียน หอธรรม กุฏิ ศาลาการเปรียญ เป็นต้น งานสาธารณูปการแต่ละวัดจะไม่เท่าเทียมกัน มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดเศรษฐกิจ ความต้องการของชุมชนและบารมีของเจ้าอาวาส หรือพระสงฆ์ในวัดเป็นสำคัญ^{๒๑}

สำหรับแนวคิดและวิธีการด้านการสาธารณูปการนั้น หมายถึง การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ เป็นระเบียบบริหารการคณะสงฆ์ส่วนกลาง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับ พ.ศ. ๒๔๔๘ ใช้คำว่า“องค์การสาธารณูปการ”แต่ในปัจจุบันบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่มหาเถรสมาคม และระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง เรียกว่า“การสาธารณูปการ”ทั้งองค์การสาธารณูปการและการสาธารณูปการ มีความหมายในการรวมกิจการคณะสงฆ์อย่างเดียวกัน กล่าวคือหมายถึง ๑) การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุและศาสนสถาน

๒) กิจการอันเกี่ยวกับการวัด คือ การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิก การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา การยกวัดร้างเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา และการยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็นพระอารามหลวง

๓) กิจการของวัดอื่นๆ เช่น การจัดงานวัด การเรียไร

๔) การศาสนสมบัติของวัด^{๒๒} คำว่าสาธารณูปการนั้นเกิดจากการนำคำว่า “สาธารณ” กับคำว่า “อุปการ” มาเข้าสนธิกันคำว่า “อุปการ”พจนานุกรม ฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “น. ความช่วยเหลือเกื้อกูล, ความอุดหนุน, คู่กับปฏิการ = การสนองคุณ, การตอบแทนคุณ. ก. ช่วยเหลือเกื้อกูล, อุดหนุน.” แต่คำนี้เรามิได้ใช้ หมายถึง “ความช่วยเหลือเกื้อกูลหรือความอุดหนุนเพื่อประชาชนทั่วไป” ตามรูปศัพท์ เพราะคำว่า“สาธารณูปการ” นี้ เป็นศัพท์ทางศาสนาที่พระท่านใช้ของท่านอยู่ ท่านใช้หมายถึง “การก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์” วัดวาอาราม^{๒๓} สาธารณูปการยังเป็นบริการเพื่อสาธารณะซึ่งดำเนินการโดยองค์กรของรัฐหรือเอกชนโดยการควบคุมของรัฐบาล ซึ่งได้แก่บริการในเรื่องเคหะการ การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม การอนามัย ความปลอดภัย สันทนาการ และบริการอื่น ๆ ตามความต้องการของประชาชน และเป็นกิจการที่ไม่หวังผลกำไร แม้ว่าการพัฒนาจะช่วยให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าก็ตาม แต่ถ้าไม่มีการวางแผนป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมทั้งที่อยู่บนพื้นดิน ใต้ดิน และใต้น้ำแล้ว ตัวศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อมที่อยู่โดยรอบจะถูกทำลายเสียหายได้ ลักษณะการพัฒนาที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมที่เกิดจาก

^{๒๐} ราชบัณฑิตยสถาน , พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, พ.ศ. ๒๕๔๖), หน้า ๖๓๕.

^{๒๑} กรมการศาสนา, คู่มือการจัดการศึกษาสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๙), หน้า ๗.

^{๒๒} พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ), อ้างในคู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๑๑๑.

^{๒๓} จำนงค์ ทองประเสริฐ, ภาษาไทยไชยาน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, ๒๕๒๘), หน้า ๓๘๑-๓๘๓.

การพัฒนาทางด้านสาธารณูปการ งานสาธารณูปการ เป็นงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาวัดด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้วัดเอื้อประโยชน์ตามภารกิจของวัดในด้านอื่นๆ การพัฒนาเหล่านี้ การดูแลบำรุงรักษาสาธารณสมบัติของวัด การดูแลรักษาและก่อสร้างอาคารสถานที่การดำเนินการให้ วัดทั่วประเทศเป็นวัดโดยสมบูรณ์เป็นที่พำนักอาศัยของพระภิกษุสามเณร เพื่อศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมวินัย เป็นที่ทำบุญ ฟัง เทศน์ ปฏิบัติธรรม และกระทำกิจกรรมสังคมร่วมกันของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นหรือชุมชนตลอดจนการรักษาวัฒนธรรมและการอนุรักษ์ศิลปโบราณสถานของสังคมนั้นๆ ด้วย^{๒๔} สืบเนื่องมาจากหน่วยย่อยที่สำคัญที่สุดของสถาบันพระพุทธศาสนาในสังคมไทย คือ วัด คนไทยไปตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ ที่ใด เมื่อรวมกันขึ้นเป็นชุมชนก็เกิดความต้องการมีวัด มีพระสงฆ์ไว้สำหรับเป็นที่ทำบุญบำเพ็ญกุศลตามประเพณีและเป็นที่บวชเรียนของกุลบุตร จึงได้ช่วยกันสร้างวัดของตนหรือของชุมชนนั้นขึ้น เมื่อสร้างเสร็จแล้วก็จะอาราธนาพระสงฆ์มาอยู่ประจำ เป็นผู้นำทางศาสนาของชุมชน เป็นผู้ดูแลรักษาและจัดการวัดของประชาชน เกิดเป็นกิจการของวัดและของคณะสงฆ์ขึ้น การที่พระสงฆ์รับหน้าที่เป็นผู้ดูแลรักษาและช่วยเหลือ อุดหนุนหรือเกื้อกูลประชาชนผู้เป็นเจ้าของวัดนั้นหรือประชาชนทั่วไป จึงได้เรียกกิจการเกี่ยวกับการดูแลรักษาและจัดการวัดว่า “การสาธารณูปการ” จัดการวัดนี้ ถือเป็นการช่วยเหลือประชาชน และกิจการด้านอื่นๆ ของวัดล้วนเป็นกิจการที่เป็นการ^{๒๕}

ดังนั้น กรมการศาสนาจึงได้กำหนดแนวทางในการจัดการด้านสาธารณูปการไว้ว่า วัดจะต้องมีแผนผังกำหนดการปลูกสร้างภายในวัด บริเวณวัดมีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ไม่เกี่ยวกับพุทธประวัติทำให้วัดเป็นแหล่งศึกษา สถานที่รื่นรมย์ ลานวัดสะอาด ปราศจากขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล มีถังรองรับขยะ มีถนนทางเดินเท้าภายในวัด วัดควรมีประตูเปิดปิดตามวันเวลา เพื่อความปลอดภัยในทรัพย์สินของวัด มีป้ายแสดงสิ่งสำคัญๆ เพื่อดึงดูดความศรัทธาของประชาชนตามสมควร การทาสีเสนาสนะก็ตีแผ่นป้ายก็ตี ให้ใช้สีเรียบๆ ไม่ฉูดฉาด การปลูกสร้างเสนาสนะภายในวัด ให้รักษาไว้ซึ่งศิลปกรรมของไทย มีการจัดระบบน้ำดื่ม น้ำใช้ ไฟฟ้าที่ อยู่อาศัย มีระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล ห้องน้ำ ห้องส้วมจัดสวัสดิการให้ภิกษุสามเณรได้รับความผาสุกในการบำเพ็ญสมณธรรม^{๒๖} ต่างๆ เหล่านี้เป็นบทบาทของงานสาธารณูปการทั้งนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาสาธารณูปการน่าจะแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ ๑) พัฒนาวัด ๒) พัฒนาคนในวัด ๓) พัฒนาชุมชน และเมื่อกล่าวโดยสรุปความมุ่งหมายของสาธารณูปการก็เพื่อบำรุงรักษา และส่งเสริมวัดให้เป็นที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนหรือแก่สังคมผู้เป็นเจ้าของวัดให้วัฒนาถาวรสืบไป ในปัจจุบันกิจการคณะสงฆ์และการพัฒนาพระศาสนาทางด้านสาธารณูปการของวัดแบ่งได้เป็น ๓ เรื่องดังนี้

๑. การบูรณะและพัฒนาวัด

๒. การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์

^{๒๔} ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๕), หน้า ๑๒.

^{๒๕} มานพ พลไพรินทร์, คู่มือบริหารกิจการคณะสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๑), หน้า ๒๔๔.

^{๒๖} กรมการศาสนา, วัดพัฒนา ๔๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓.

๓. การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด

อนึ่ง งานด้านสาธารณูปการทั้ง ๓ ประเภท เมื่อแยกเป็นข้อย่อยแล้ว จะได้ดังนี้

๑) ขออนุญาตรื้อถอนและก่อสร้างศาสนวัตถุใหม่

๒) ขอสถาปนา วัดตั้งวัด วัดพัฒนาตัวอย่าง

๓) ขอยกวัดร้างเป็นวัดที่มีภิกษุจำพรรษา

๔) ขอยกวัดเป็นพระอารามหลวง

๕) ขอยกบวร วัดรวมวัด

๖) วัดประสมอัครภิกษุ และวินาศภิกษุ

๗) การประชุมตรวจการคณะสงฆ์

๘) การขอใช้ที่ดินทางราชการเพื่อสร้างวัด

๙) ขอพระราชทานวิสุงคามสีมา

๑๐) งานของงบประมาณอุดหนุนการบูรณะวัด^{๒๗}

กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม จึงได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาวัดด้านสาธารณูปการในส่วนที่ส่งเสริมคุณค่าสิ่งแวดล้อม และศิลปกรรม ดังนี้

๑. วัดจะต้องมีความรู้ในการต่อเติมอาคาร จะต้องคำนึงถึงรูปแบบที่สอดคล้องกับอาคารเดิม เพื่อเป็นการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อม

๒. อาคารที่เป็นองค์ประกอบของวัด เช่น ศาลาทำน้ำ ราน้ำค้าง ห้องสุขา ควรอยู่ห่างจากอาคารสำคัญ และต้องมีสภาพเรียบร้อย กลมกลืน ส่งเสริมซึ่งกันและกันกับตัววัด

๓. บริเวณที่เป็นเขตพุทธาวาส ไม่สมควรจะสร้างสิ่งก่อสร้างใด ๆ เพิ่มเติม

๔. บริเวณที่เป็นลานธรรมต้องกำหนดขอบเขตให้เป็นสัดส่วน

๕. บริเวณที่เป็นเขตสังฆาวาส อันเป็นที่ตั้งกุฏิสงฆ์ การก่อสร้าง สิ่งก่อสร้างใหม่ต้องให้คงรูปลักษณะเดิม เพื่อไม่ให้เกิดการทำลายรูปแบบ

๖. กรณีเป็นวัดที่มีความสำคัญ หากมีการสร้างร้านค้า ต้องไม่อยู่ในที่บังสายตาเมื่อมองไปยังตัวอาคารหลัก

๗. พื้นที่ลานวัดจะต้องส่งเสริมให้พื้นที่วัด มีบรรยากาศที่เหมาะสม

๘. หลีกเลี่ยงการติดป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ ไม่ว่าด้านกำแพงวัดหรือในบริเวณวัด

๙. ต้นไม้ที่จะปลูกควรเป็นต้นไม้ประจำท้องถิ่น และเป็นต้นไม้ที่นิยมปลูกกันในวัดควรดูแลรักษาไม่ให้เสื่อมโทรม

๑๐. รักษาความสะอาด จัดที่ทิ้งขยะที่มีสีสนกลมกลืนมีรูปทรงไม่สะดุดตา และมีความแข็งแรงรักษาง่าย

๑๑. วัดควรจัดให้มีการสอดส่องดูแลพื้นที่ใกล้เคียงบริเวณวัด ว่าจะดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่ขัดแย้งกับสภาพวัด ควรจะหาทางคัดค้านกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม

^{๒๗} พระสุธีวรญาณ (ณรงค์ จิตตโสภโณ), พุทธศาสตร์ปริทรรศน์รวมในผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๒๗๔.

๑๒. วัดจะต้องให้ความรู้ความเข้าใจ เพื่อสร้างความตระหนักให้แก่ผู้มาเยือนให้เห็นความสำคัญในฐานะวัดเป็นแหล่งศิลปกรรม

๑๓. วัดควรจะมีแนวทางในการลด เลิก การแข่งขันสร้างศาสนวัตถุ

๑๔. วัดควรดำเนินทางสายกลาง เพื่อสอดคล้องกับพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

๑๕. วัดที่มีโบราณสถานขึ้นทะเบียนไว้ การดำเนินการด้านต่าง ๆ ต้องประสานกับกรมศิลปากร^{๒๘} และในคู่มือการพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน ถึงความที่การสาธารณูปการและการพัฒนาวัดมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันดังนี้คือ การพัฒนาวัด หมายถึง การปรับปรุงสภาพวัดและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดจนกระทั่งมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน และเป็นศูนย์กลางของชุมชนโดยดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาวัดดังนี้

๑. พัฒนาวัดให้เกิดความรู้สึกแก่ชุมชนในท้องถิ่นนั้นว่าวัดเป็นของตน มีความรู้สึกหวงแหนและช่วยกันดูแลรักษา

๒. สร้างสภาพวัดให้มีความหมาย ๕ ประการ คือ

- เป็นที่พักอาศัยของพระภิกษุสามเณร
- เป็นที่บวชเรียนศึกษาปฏิบัติธรรม
- เป็นที่ทำบุญบำเพ็ญกุศลของชาวบ้าน
- เป็นที่ที่ชาวบ้านได้เข้ามาหาความสงบทางกายทางใจ
- เป็นศูนย์กลางสำหรับทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกันของชาวบ้าน

๓. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับประชาชนในท้องถิ่น วัดต้องสะอาดร่มรื่น มีการจัดกิจกรรมเพื่อประชาชน มีความพร้อมที่จะให้บริการแก่ประชาชนที่เข้าวัดเพื่อบำเพ็ญกุศล ศีลาพระธรรมวินัยและหลักพระพุทธศาสนา

๔. สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ระหว่างวัดกับประชาชนในท้องถิ่น ในการติดต่อกับหน่วยงานอื่น ๆ การจัดกิจกรรมเพื่อการ “สาธารณูปโภค สาธารณูปการ” ตลอดจนการส่งเสริมอาชีพซึ่งควรให้วัดเป็นศูนย์กลาง

๕. ให้เกิดการยอมรับตลอดไปว่าวัดกับชุมชนนั้น ๆ เป็นหน่วยงานเดียวกัน ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน^{๒๙}

สำหรับคณะสงฆ์ได้มีนโยบายการบริหารงานด้านสาธารณูปการในการอบรมพัฒนาบุคลากรคณะสงฆ์ภาค ๒ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ ตอนหนึ่งว่า “พระสังฆาธิการทุกรูปต้องมองเห็นความสำคัญการจัดทำแผนแม่บทการก่อสร้าง และรู้จักวิธีการบริหารงานสาธารณูปการ เป็นอย่างดี มีเทคนิคและวิธีการขอคำปรึกษากับหน่วยงานราชการ ที่รับผิดชอบขั้นตอนการดำเนินการก่อสร้างการบริหารจัดการงานสาธารณูปการที่ดี และต้องรู้จักวิธีการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุและพัฒนาวัดให้สง่าร่มรื่น เป็นศูนย์กลางพัฒนาของชุมชน โดยกำหนดยึดหลักการบริหารบูรณปฏิสังขรณ์ การรักษาดูแลทะนุบำรุงศาสนวัตถุ และการจัดทำวัดให้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง ถึงกระนั้นก็ตามพระสงฆ์

^{๒๘} กองอนุรักษ์สิ่งแวดลอมและศิลปกรรม,กรมการศาสนา, การพัฒนาวัดเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดลอมศิลปกรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา,๒๕๔๓),หน้า ๑๑๙.

^{๒๙} กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือการพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๕๔), หน้า ๗.

จะมีเพียงหน้าที่ในการทำนุบำรุงรักษาเพียงอย่างเดียวไม่ได้ต้องมีการอนุรักษ์ศาสนสถาน คือดูแลรักษาศาสนสถานให้มั่นคงถาวรและ เป็นการอนุรักษ์สถานแก่อนุชนรุ่นหลังได้”^{๓๐} จะเห็นได้ว่างานสาธารณูปการเป็นงานสำคัญ โดยเฉพาะเป็นงานละเอียดอ่อนเป็นงานระดับท้องถิ่นและการพระศาสนา เป็นงานที่ให้ความสำคัญแก่พระสังฆาธิการและเห็นผลงานของพระสังฆาธิการได้เร็วกว่างานอื่น แต่ก็มักเป็นเหตุก่อปัญหา เช่น บางแห่งเกิดความขัดแย้งระหว่างวัดกับชาวบ้านจนถึงลูกกลามใหญ่โต ก็เพราะการสาธารณูปการเป็นเหตุหากเจ้าคณะได้เห็นความสำคัญเร่งรัดตรวจตราชี้แจงแนะนำ การปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการได้ดีแล้ว การขัดแย้งระหว่างวัดกับบ้านจะลดน้อยลงตามลำดับ และความสมัคคีสามัคคีระหว่างบ้านกับวัดจะมีมากขึ้นเป็นเหตุให้การคณะสงฆ์และการพระศาสนาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม การควบคุมส่งเสริมการสาธารณูปการ จึงถือเป็นหน้าที่อันสำคัญของพระสังฆาธิการทุกระดับชั้น^{๓๑} เพราะฉะนั้นการบริหารงานด้านสาธารณูปการของเจ้าอาวาสหรือวัดตามพระธรรมวินัยควรให้เกิดความสุข (สปปายะ) ๔ อย่างคือ

๑. อาวาสสปปายะ ที่อยู่เป็นที่สบายคือทำให้วัดเป็นอารามเป็นรมณีสถาน เป็นที่รื่นรมย์เจริญตาสบายใจแก่ผู้พบเห็น ให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจจากการศึกษาวัดในสมัยพุทธกาลพอสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(ก) ที่ตั้งไม่ไกล และไม่ไกลจากชุมชนเกินไป

(ข) มีการแบ่งเขตพุทธาวาส และสังฆาวาส

(ค) มีต้นไม้ตามธรรมชาติอย่างสวนโมกขพลารามถ้าจะปลูกต้นไม้นิยมปลูก ไม่ให้ร่มเงามากกว่าไม้ผล

(ง) มักตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมแก่การประเพณีธรรมเช่น ภูเขา ลำธารสวนป่าละเมาะเป็นต้น

๒. อาหารสปปายะ อาหารเป็นที่สบาย ตามปกติเมื่อมีที่อยู่แล้วต้องคำนึงถึงการกินการจัดสวัสดิการเรื่องในสมัยก่อนเป็นหน้าที่ของพระภิกษุเทศาภิบาลในปัจจุบันเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสการจัดสวัสดิการด้านอาหารจึงควรเป็นภาระของฝ่ายสาธารณูปการรวบรวมเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

(ก) การกำหนดเส้นทางโคจรบิณฑบาตควรแบ่งเป็นสายมีการจับสลากเปลี่ยนเวรกันทุก ๗ วันเพื่อเจริญศรัทธาของผู้ทำบุญและป้องกันการติดในตัวบุคคล

(ข) มีการจัดฉันรวมกันเป็นที่แห่งเดียวเพื่อประโยชน์ คือทำให้เกิดความเป็นธรรมในอดิเรกกลากจัดความขัดแย้งในการแสวงหาอุปัฏฐากก่อให้เกิดสามัคคีธรรมเป็นที่เจริญศรัทธาของผู้ถวายแลสามารถแนะนำอบรมได้ง่ายในเวลาก่อนอาหารและหลังอาหาร

(ค) ควรมีเจ้าหน้าที่รับนิมนต์และทำหน้าที่แจกจ่ายรายการนิมนต์ให้ทั่วถึงโดยความเป็นธรรม

(ง) จัดตั้งมูลนิธิสงเคราะห์ สวัสดิการด้านอาหารในยามขาดแคลน

๓. บุคคลสปปายะ บุคคลเป็นที่สบายบางแห่งไม่คำนึงถึงเรื่องของบุคคลที่อยู่ภายในวัดหรือบุคคลที่อยู่ในวัด ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของความเจริญ และความเสื่อมของศาสนา คนวัดแบ่งออกเป็น

^{๓๐} พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), พระสังฆาธิการที่พึงประสงค์, เอกสารโครงการอบรมบุคคลากรคณะสงฆ์ ภาค ๒ รุ่นที่ ๒, ๒๕๔๖, (อัสสัมชัญ).

^{๓๑} พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺโญ), การคณะสงฆ์และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๔๑.

๔ ประเภท คือพระภิกษุสามเณรอุบาสกอุบาสิกา (แม่ชี) และเด็กวัด วัดใดดีหรือไม่ดีดูได้จากบุคคล ๔ ประเภทนี้ โดยการจัดที่อยู่ของบุคคลแต่ละประเภทให้เหมาะสมตามสภาพของแต่ละบุคคล ไม่ให้ปะปนกันโดยเฉพาะถ้าในวัด มีแม่ชีไปถือศีล อยู่ประจำ ควรมีการแบ่งเขตกับพระภิกษุสามเณร อย่างเด่นชัด การติดต่อกันควรกำหนดสถานที่และเวลา ที่อยู่ของเด็กวัดควรสะอาดและมีระเบียบ มีการวางกฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติพร้อมบทกำหนดโทษ และควรกำหนดวันให้มีการพัฒนาวัด ร่วมกัน โบราณถือว่า อาวุธที่น่ากลัว คือ หอกข้างแคร่ คนที่เป็นอันตรายกับวัด และศาสนา คือคนที่ใกล้ชิด แต่ได้รับการปฏิบัติไม่ถูกวิธี

๕. ธรรมสัปายะ ธรรมเป็นที่สบาย เป็นจุดมุ่งหมายหลักของวัด คือ สถานที่ประพฤติธรรม การจัดการใดๆ เรื่องสาธารณูปการ จึงไม่ควรลืม หัวใจ ถ้าลืม หัวใจ จะได้สิ่งไม่ควรได้ สิ่งที่จะก่อให้เกิดธรรมสัปายะ คือธรรมที่เป็นที่สบายนั้น คือบริเวณวัด ร่มรื่น สดชื่นมีต้นไม้ปลูกหญ้าอย่างเป็นระเบียบ ถ้าจะจัดให้มีสระน้ำสวยๆ ไว้ในบริเวณได้ยิ่งดีโครงการต้นไม้ปลูกได้ อย่างที่ทำตามวัด หลายแห่ง คือมีสุภาชิตสอนใจ ปรีชาธรรม คติธรรม นำไปติดไว้ อย่างวัดพุทธธรรม จังหวัด เชียงใหม่ จะเป็นการดีมาก

(ก) โครงการเสียงจากลานวัด มีการเปิดรายการ ธรรมเบาๆจากวิทยุ เทปบันทึกเสียงธรรมะ เปิดเบา ๆ ให้ได้ยินได้ทั่วลานวัดในวันมีการทำบุญ หรือเสาร์-อาทิตย์ แทนเสียงเพลง

(ข) จัดสถานที่ฟังเทศน์เป็นพิเศษ สงบเยือกเย็นอากาศดี

(ค) ห้องสมุดธรรมะ ควรมีทุกวัด จัดหาหนังสือธรรม สารคดี ให้ผู้มาวัดได้อ่าน มีที่นั่งเป็นเอกเทศที่หนึ่งต่างหากจากที่ชุมนุมชน

(ง) ช่วยกันรักษาศิลปะเดิมของวัดให้ถาวร

(จ) พิพิธภัณฑของวัดควรจัดให้เป็นที่ยรวบรวมนักท่องเที่ยว จะจัดเป็นประเภท ตำรา ของใช้ ตาลปัตร พัดยศ ย่าม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของของใช้ของพระภิกษุสามเณร^{๓๒}

ตามความแห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในมาตรา ๓๗ ระบุถึงหน้าที่ในการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ของพระสงฆ์ผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองวัด หรือ เจ้าอาวาส โดยในมาตราดังกล่าว มีความว่า เจ้าอาวาส มีหน้าที่ ดังนี้

(๑) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี

(๒) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่ หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้น ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

(๓) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์

(๔) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

ตามความในวงเล็บที่หนึ่ง ระบุให้เห็นว่า เจ้าอาวาสมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ซึ่งศาสนสมบัติของวัดในที่นี้ ได้แก่ ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง ซึ่งทรัพย์สินส่วนหนึ่งของวัดนี้ หมายรวม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ที่อยู่ในขอบเขตวัดนั้นๆ ด้วย อันเป็นบทบาทและหน้าที่ของ พระสังฆาธิการในการบริหารงานสาธารณูปการในวัด ว่า

^{๓๒} พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญฺญาสิริ), การจัดสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ของวัด, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๘), หน้า ๙-๑๒.

การบูรณปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุ และการพัฒนาที่ดินภายในวัด รวมทั้งการปลูกต้นไม้ ต้องดำเนินการตามความเหมาะสมและความจำเป็นโดยคำนึงถึงทรัพยากรเป็นหลัก^{๓๓} ซึ่งเป็นการทำหน้าทีงานในขอบข่ายด้านการสาธารณูปการ คือ เป็นการช่วยเหลือ อุดหนุน หรือเกื้อกูล คนส่วนมากหรือคนทั่วไปหรือกิจการเกี่ยวกับการดูแลรักษาและจัดการวัดให้อยู่ในความเรียบร้อย เป็นงานเกี่ยวกับการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของวัด ได้แก่ การก่อสร้าง และบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุและศาสนสถานให้วัดเรียบร้อยดีงาม

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าการสาธารณูปการจะเน้นในส่วนบำรุงรักษาวัดและ ศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี เป็นหน้าที่ของผู้เป็นเจ้าของอาวาสตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา ๓๗ (๑) ว่า เจ้าอาวาสมีหน้าที่บำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ความมุ่งหมายของการสาธารณูปการ ก็เพื่อบำรุงรักษาวัดให้เป็นที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เป็นการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนวัตถุและศาสนสถานการดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติ ภายในวัดให้เรียบร้อยดีงาม

๒.๓ บทบาทของวัดกับสังคม

วัดกับสังคมไทยเป็นสิ่งที่อยู่คู่กันมาตั้งแต่โบราณกาลด้วยคนไทยมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับพระพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดด้วยคติความเชื่อในเรื่องของที่เป็นมงคลกับตัวเองและครอบครัว อีกทั้งการจะกระทำอะไรในชีวิตก็เอาพระพุทธศาสนานำหน้าทุกครั้งไปเช่น การตัดผมไฟ รับขวัญ การทำกิจการห้างร้านก็ต้องเริ่มที่พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ก่อน โดยมุ่งไปที่การพัฒนาตัวเองและสังคม ชุมชนอาศัยหลักธรรมเป็นเครื่องมือ จึงมีผู้กล่าวไว้ว่าพุทธศาสนาเป็นการพัฒนาสังคมคือ ๑. พุทธศาสนากำเนิดขึ้นมาก็เพื่อจะชี้ทางไปสู่ความสุขของมนุษย์ช่วยให้คนอยู่ร่วมกันด้วยดี และช่วยให้บุคคลมีความพอใจ สามารถเข้าใจธรรมชาติและปรับตัวหรือปรับธรรมชาติให้พึงเป็นประโยชน์แก่ความเป็นอยู่ของตน ๒. หลักการที่สำคัญก็คือ สนับสนุนการดำรงชีวิตอันประเสริฐ การดำรงชีวิตอันประเสริฐนี้ พุทธศาสนานับความมีอิสรภาพและเสรีภาพของมนุษย์ที่จะพัฒนาตนเองเพื่อจะได้ใช้ศักยภาพของตน พัฒนาชีวิตและสังคมให้ดีขึ้นเจริญขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม กล่าวโดยสรุปจุดหมายสุดท้ายของการพัฒนาชีวิต การดำรงชีวิตอันประเสริฐนั้นจะต้องมุ่งไปที่สังคมโดยส่วนรวมมิใช่เอาบุคคลใดบุคคลหนึ่ง^{๓๔}

๒.๓.๑ บทบาทของวัดต่อสังคม

หากกล่าวถึงวัด หลายคน ก็คงรู้จัก แต่ในที่นี้จะพูดถึงวัดไทย ซึ่งเป็นสถานที่อยู่ของภิกษุ สามเณร ประกอบด้วย โบสถ์ วิหาร เจดีย์ ศาลาการเปรียญ กุฏิ ฯลฯ และเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติที่เป็นชาวพุทธที่มาประพฤติปฏิบัติ

^{๓๓} พระราชบัญญัติ (เสริมชัย : ชยมงคล), การบริหารวัด, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๔๕.

^{๓๔} สมบูรณ์ สุขสำราญ, พุทธศาสนาพระสงฆ์กับวิถีชีวิตสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทประชาชน, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗.

ธรรม เช่น นั่งสมาธิ ทำบุญ ฟังเทศน์ มาเวียนเทียนเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา มาสวดมนต์ไหว้พระที่วัด เพื่อให้จิตใจสงบ สะอาด สว่างในจิตใจ นอกจากนี้วัดยังเป็นสถานที่พักผ่อนจิตใจ เพราะวัดเป็นสถานที่เงียบสงบ บางคนมีปัญหาหรือมีความวุ่นวายใจก็มาพักผ่อนที่วัดบางวัดได้ปรับปรุงวัดให้เป็นสถานที่ต่าง ๆ เช่น ลานวัด คือ ได้แก่อาคารที่สร้างที่เป็นโบราณสถานวัดต่าง ๆ ให้คนมาราบไหว้ ฯลฯ ลานกีฬาบางวัดก็มีสถานที่กว้างขวางก็จัดให้เยาวชนมาเล่นกีฬาภายในวัด เช่น ทำเป็นสนามออก กำลังกาย สนามตะกร้อ ฟุตบอล ฯลฯ เพื่อให้เยาวชนได้มาเล่นกีฬาทำให้ร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง จุดประสงค์ไม่ให้เยาวชนหันไปสนใจมั่วสุมทางด้านยาเสพติดส่วนลานใจบางวัดก็จัดเป็นสวนหย่อม มีสระน้ำ มีต้นไม้ปลูกไว้ตามที่ต่าง ๆ มีที่นั่งรองรับไว้เป็นจุด ๆ เพื่อให้คนมานั่ง เช่น มาอ่านหนังสือ ธรรมะ หรือนั่งทำสมาธิ นอกจากนี้เราจะเห็นว่าวัดทางภาคอีสานซึ่งเป็น วัดปฏิบัติธรรมโดยตรง จะเห็นว่าเน้นการปฏิบัติมาก สถานที่ของวัดเป็นป่าไม้สงบร่มรื่นเย็นสบาย เหมาะแก่การทำสมาธิ ภาวนา คนที่ได้เข้าไปเที่ยวหรือไปปฏิบัติธรรมก็ทำให้จิตใจสงบได้ เช่น วัดหนองป่าพง เป็นต้น^{๓๕} จึงกล่าวได้ว่าบทบาทของวัดคือ ๑. เป็นสถานที่ศึกษาสำหรับประชาชน โรงเรียน ประชาบาล โรงเรียนเทศบาลหลายแห่งตั้งอยู่ในบริเวณวัด สมภารเจ้าอาวาสเป็นผู้ให้การอุปถัมภ์ และแม้กระทั่งศาลาวัดเป็นที่เรียนหนังสือเป็นสถานที่อบรมทางศีลธรรมจรรยา ทั้ง ๆ ที่วัดโดยตัวของมันเองแล้ว ก็เป็นที่อยู่อาศัยศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุสามเณรและเยาวชนโดยทั่วไป ๒. เป็นสถานสงเคราะห์ที่เยาวชนบุตรหลานชาวบ้านที่ยากจนหรือถูกทอดทิ้งก็ได้มาอาศัยเลี้ยงชีพ ๓. เป็นสถานที่เป็นสบายะ คือ เป็นที่สบายกาย สบายใจ สะอาดสงบร่มรื่น จึงเป็นประดุจโรงพยาบาลที่จะให้การรักษาโรคจิตโรคใจ คือ เป็นที่สบายกายสบายใจ สะอาดสงบร่มรื่น จึงเป็นประดุจโรงพยาบาลที่จะให้การรักษาโรคจิตใจ ที่คราวใดใครเป็นโรคดังกล่าวจะเป็นผู้มีใจเป็นทุกข์เศร้าใจ หดหู่ใจ วุ่นวายใจถ้าเข้าไปในวัดก็จะบรรเทาทำให้รู้สึกสบายใจขึ้นได้และ ถ้ายังได้ปฏิบัติธรรมบำเพ็ญสมาธิหรือฟังธรรมะด้วยแล้วโรคนั้นก็หายได้อย่างอัศจรรย์ รวมทั้งถ้ามีโรคกายบางอย่างที่สัมพันธ์กับจิตใจก็จะพลอยหายไปด้วย ๔. เป็นสถานที่ดูแลพิทักษ์รักษาสถาน และเป็นห้องสมุด เพราะเป็นที่เก็บและรวบรวมสมบัติโบราณอันล้ำค่าจะเป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ และเป็นที่เก็บรวบรวมหนังสือพระไตรปิฎก หนังสือธรรมะและหนังสือสารคดีต่าง ๆ บริการแก่ประชาชนสำหรับค้นคว้า ๕. เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา สำหรับประชาชนที่ประสงค์จะบำเพ็ญบุญกุศลเนื่องในโอกาสต่างๆ และเป็นสถานที่ให้บริการด้านพิธีกรรมอันเป็นเครื่องผูกพันกับชีวิตของทุกคนในระยะเวลาต่าง ๆ ของชีวิต และเป็นที่เก็บสิ่งของและอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับประกอบพิธีกรรมบางที่ประชาชนชาวบ้านก็จะยืมไปใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ด้วย ๖. เป็นสถานที่จัดงานเทศกาลและแสดงมหรสพต่างๆ รวมทั้งสิ่งบันเทิงต่างๆตลอดทั้งมีการละเล่นและการขายสินค้าต่างๆ เมื่อมีงานเทศกาล ทำให้ชาวบ้านได้รับความสนุกสนานซึ่งก็มีไม่บ่อยครั้งนักในแต่ละปี ๗. เป็นสโมสรที่ชาวบ้านจะได้มาพบปะสังสรรค์กันหรือประชุมกันในลักษณะเป็นศูนย์กลางการบริการหรือปกครองที่กำนันผู้ใหญ่บ้านจะเรียกประชุมราษฎรหรือลูกบ้านเพื่อแจ้งกิจการหรือข่าวสารของทางราชการ ๘. เป็นสถานสวัสดิการสงเคราะห์แก่คนยากจนและคนไร้ที่พึ่งพักพิง เป็นประดุจโรงแรมสำหรับผู้เดินทางไกล และเป็นที่

^{๓๕} พระครูพนมมงคลวิศิษฐ์, “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมในจังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๕๕.

ฟังพาวาศัยชั่วคราวสำหรับผู้ถูกภัยคุกคาม จะเห็นได้ว่า คราวที่วาทภัย เกิดอัคคีภัย ประชาชนก็จะเข้าไปพักพิงในวัดและได้รับการสงเคราะห์ตามสมควร ๙. เป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรม และเป็นศูนย์รวมกิจกรรมตามประเพณีทุกอย่างจึงเป็นแหล่งกลางแห่งการเผยแพร่วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย ๑๐. เป็นสถานที่แสดงความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวของประชาชนเพราะถือว่าเป็นสมบัติส่วนรวมของประชาชนเป็นจุดรวมชีวิตจิตใจและวิญญาณชาวบ้าน ๑๑. เป็นคลังพัสดุสำหรับเก็บของเครื่องใช้ส่วนรวมต่าง ๆ ซึ่งชาวบ้านจะได้ใช้ร่วมกันเมื่อมีงานวัดหรืองานส่วนรวมหรือจะยืมไปใช้เมื่อตนมีงาน ๑๒. เป็นที่ใกล้เคียงข้อพิพาท และเป็นที่ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ชาวบ้านเมื่อประสบความเดือดร้อนและมีปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาชีวิตครอบครัวหรือปัญหาการดำเนินงานในอาชีพต่าง ๆ ๑๓. เป็น฼าปนสถาน มีวัดเป็นจำนวนมากที่มีเมรุเผาศพภายในบริเวณวัด เมื่อมีชาวบ้านเสียชีวิตลงก็นำไปบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทาน และประกอบพิธี฼าปนกิจศพ ณ เมรุในบริเวณวัดแม้ไม่มีเมรุบางครั้งก็สร้างเมรุชั่วคราวขึ้นในบริเวณวัด รวมทั้งมีการบรรจุหรือเก็บศพและ อัฐิธาตุไว้ในวัดด้วย ๑๔. เป็นสถานที่ดำเนินการทางการเมือง เช่น ใช้บริเวณวัดเป็นคูหาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและเป็นสถานที่ปราศรัยหาเสียงของนักการเมือง ๑๕. เป็นตลาดนัดและเป็นตลาดได้รุ่ง มีวัดจำนวนไม่น้อยที่เปิดบริการให้ประชาชนได้มาดำเนินการธุรกิจการค้าในวันหยุดหรือในเทศกาล ในลักษณะเป็นตลาดนัดขายสินค้าเครื่องอุปโภค บริโภคราคาถูก และบางวัดก็มีบริเวณวัดพอที่จะเปิดบริการให้พ่อค้าประชาชนได้เข้ามาขายอาหาร เฉพาะในเวลากลางวันในบริเวณวัดในรูปลักษณะตลาดได้รุ่ง โดยเก็บค่าบริการเพื่อบำรุงวัดบ้าง^{๓๖} และนอกจากนั้นวัดเป็นศูนย์กลางของสังคมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ๑. วัดเป็นสถานศึกษาสำหรับชาวบ้านส่งกุลบุตรมาอยู่รับใช้พระ รับการฝึกอบรมทางศิลปธรรม และเล่าเรียนวิชาต่าง ๆ ตามที่มีสอนในสมัยนั้น ๒. เป็นสถานสงเคราะห์ที่บุตรหลานชาวบ้านที่ยากจนได้อาศัยเลี้ยงชีวิตอยู่และศึกษาเล่าเรียนด้วย ตลอดถึงผู้ใหญ่ที่ขัดสนมาอาศัยเลี้ยงชีพ ๓. เป็นสถานพยาบาล ที่แจกจ่ายบอกยาและรักษาผู้เจ็บป่วยตามภูมิรู้ของคนสมัยนั้น ๔. เป็นที่พักคนเดินทาง ๕. เป็นสโมสรที่ชาวบ้านมาพบปะสังสรรค์ หย่อนใจหาความรู้เพิ่มเติม ๖. เป็นสถานบันเทิง ที่จัดงานเทศกาลและมหรสพต่าง ๆ สำหรับชาวบ้านทั้งหมด ๗. เป็นที่ใกล้เคียงข้อพิพาทเป็นที่ปรึกษาแก้ปัญหาชีวิตครอบครัวและความทุกข์ต่าง ๆ ๘. เป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรม ที่รวบรวมศิลปกรรมต่าง ๆ ของชาติ ตลอดจนเป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์ ๙. เป็นคลังพัสดุ สำหรับเก็บของใช้ต่าง ๆ ซึ่งชาวบ้านจะได้ใช้ร่วมกันเมื่อมีงานที่วัดหรือยืมไปใช้เมื่อตนมีงาน ๑๐. เป็นศูนย์กลางการบริหารหรือปกครอง ที่กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านจะเรียกลูกบ้านมาประชุมกันบอกแจ้งกิจการต่าง ๆ (ในยามสงคราม อาจใช้เป็นที่พักผ่อนอาหารด้วย) ๑๑. เป็นที่ประกอบพิธีกรรม หรือบริการด้านพิธีกรรมอันเป็นเรื่องผูกพันกับชีวิตของทุกคนในระยะเวลาต่าง ๆ ของชีวิต^{๓๗}

โดยสรุปจึงเห็นได้ว่าวัดจะเป็นทุกอย่างของสังคม เป็นศูนย์กลางที่รวมจิตใจของประชาชน โดยมีพระสงฆ์ซึ่งเป็นตัวแทนของวัดในบทบาทเหล่านี้ ก็กลายเป็นผู้นำทางจิตใจของ

^{๓๖} คุณ โทจันทร์, พุทธศาสนากับชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๘๖-๘๘.

^{๓๗} พระราชวรมุนี (ประยุต ปยุตโต), สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกลมทิมทอง, ๒๕๒๗), หน้า ๒๐๕-๒๐๗

ประชาชนเป็นศูนย์รวมแห่งความเคารพเชื่อถือและการร่วมมือ ให้มีความสามัคคีและให้รวมตัวกันเข้าเป็นหน่วยหนึ่งกับสังคมได้

๒.๓.๒ ความสำคัญของวัดต่อประชาชน

สังคมไทยเป็นสังคมแบบจารีต ที่มีพุทธศาสนาเป็นแกนกลางของสังคม พุทธศาสนากลมกลืนอยู่ในวิถีชีวิตของคนในสังคมในทุกด้านในทุกระดับชนชั้น การตั้งบ้านเรือน ชุมชน สังคม หรือเมืองต้องมีวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมจิตใจ ตลอดจนการประกอบกิจกรรมพระสงฆ์มีบทบาทต่อสังคมทั้งในทางธรรมและทางโลก บ้านกับวัด มีความใกล้ชิดกันอย่างแยกไม่ออกในทางธรรม พระสงฆ์มีหน้าที่สอนธรรม อบรมสั่งสอนกุลบุตรกุลธิดา ตลอดจนประชาชนทั่วไปให้เป็นคนดีมีศีลธรรม พระสงฆ์ยังมีบทบาท เป็นเนื่ออายุ เป็นศูนย์รวมแห่งบุญทั้งหลายที่ฆราวาส ทุกระดับชนชั้นจะทำ พระสงฆ์ถือ เป็นตัวกลาง ฆราวาสกับบุญกุศล พระสงฆ์จึงได้รับการเคารพยกย่องอย่างสูงจากสังคม และเมื่อประชาชนต้องการจะทำบุญ จึงนึกถึงพระสงฆ์ก่อน หรือทำบุญกับพระสงฆ์ เพราะเชื่อว่าจะทำให้ได้บุญมาก ในชีวิตประจำวันพุทธศาสนาก็ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้คนตั้งแต่ตื่นนอนตอนเช้าคือทำบุญใส่บาตรบางคนสวดมนต์ทำวัตร ประกอบกิจกรรมอาชีพการงานด้วยสัมมาอาชีวะ สวดมนต์ภาวนาก่อนนอน หรือในกิจกรรมสำคัญ ๆ ของชีวิต ก็ประกอบกรรมที่ทำให้เกิดบุญกุศล เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนและครอบครัว เช่น ทำบุญวันเกิด วันแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น รวมไปถึงเมื่อตาย ญาติก็จัดงานศพให้มีพระมาสวด และทำบุญเพื่อคนตาย งานประเพณีหรือวันสำคัญต่าง ๆ มักมีพระสงฆ์เข้ามาเกี่ยวข้อง หรือจัดงานกันที่วัด^{๓๘}

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าวัดมีความสำคัญต่อชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก นอกจากจะเป็นที่พึ่งทางใจและเป็นสถาบันที่เอื้ออำนวยบริการทางศาสนกิจแล้ว สถาบันสงฆ์ยังทำหน้าที่อื่น ๆ ที่กลไกของรัฐเข้าไปบริการไม่ทั่วถึงความสำคัญของวัดต่อประชาชนจึงอาจมีได้ดังต่อไปนี้

๑. เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจและพิธีกรรมทางศาสนาวิถีชีวิตของประชาชนที่พุทธศาสนิกชนย่อมมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ต้องอาศัยพระสงฆ์และวัด ตั้งแต่เกิด เช่นการตั้งชื่อ การโกนจุก การบวช การทำบุญบ้าน การสมรส การบำเพ็ญกุศลเนื่องในโอกาสต่างๆ จนกระทั่งตายแล้วแต่ต้องอาศัยวัดและพระสงฆ์ทั้งสิ้น

๒. เป็นที่พึ่งทางใจ วัดและพระสงฆ์จะเป็นที่พึ่งทางใจ เป็นผู้ปลอบประโลมในกรณีที่ประสบความสูญเสีย ความผิดหวังในชีวิต หรือเกิดวิกฤตที่ไม่สามารถหาทางอื่นมาอธิบายได้วัดและพระสงฆ์จะเข้ามาทา หน้าที่นี้โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

๓. เป็นที่ให้คำอธิบายคำถามต่าง ๆ ที่สังคมมนุษย์จะต้องมีเช่น คำถามว่าทำไมจึงเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ทำไม มนุษย์ต้องเกิด ตายแล้วไปไหน

๔. หน้าที่อื่น ๆ ซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องกับฐานะของพระสงฆ์ เช่น กระทำไปในฐานะของบุคคลที่สังคมทั่วไปให้ความเชื่อถือยกย่อง เช่น ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เป็นต้น^{๓๙} การดำเนินกิจการ

^{๓๘} ทศนีย์ เจณวิถีสุข, พระพุทธศาสนาเพื่อสังคม:กรณีศึกษาสังคมไทย, บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๑), หน้า ๖๒-๖๓.

^{๓๙} แสง มนวิฑูร, พระพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร : ศิลปากร , ๒๕๔๔), หน้า ๙.

ของวัดจึงเป็นไปเพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ของหน่วยงาน บุคคลหรือคณะบุคคล เว้นแต่การนั้น อยู่ในขอบข่ายแห่งการสงเคราะห์หรือ การช่วยเหลือเกื้อกูลอุดหนุนจนเจือกิจการของรัฐหรือของ เอกชนที่ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่ซึ่งจะเป็นสาธารณสมบัติ หรือประชาชนทั่วไปและการเกื้อกูลทำประโยชน์ร่วมกันทั้งให้คำแนะนำคำสอนความคิดและวัตถุสิ่งของ ตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาถือว่าการให้ธรรมเป็นทานย่อมชนะการให้ทานทั้งปวง ฉะนั้นการ สอนหนังสือก็ถือการแนะนำที่เกี่ยวกับความรู้ที่ดีจัดเป็นสาธารณประโยชน์ทั้งนั้น^{๔๐}

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๔.๑ แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นที่ทราบกันดีว่ามีความสำคัญที่ต้องยึดวิธีการอนุรักษ์มา ดำเนินการเพื่อใช้ในการจัดระเบียบของกลุ่มคนและสังคมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม จากการท้าววิจัยเรื่อง“การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของ วัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” จึง ได้ทำการศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ต่างๆ ได้มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมไว้หลายแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

คำว่า “สิ่งแวดล้อม” ตาม ความหมายของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ นิยามว่า หมายถึงสิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่ อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์ได้ทำขึ้น^{๔๑}

ในทางพระพุทธศาสนาให้นิยามและความหมายของ “สิ่งแวดล้อม”ว่าหมายถึง สิ่ง ต่างๆที่อยู่รอบตัวมนุษย์และมีอิทธิพลต่อความรู้สึกและการกระทำกิจกรรมทั้งปวงของมนุษย์ เป็น การให้คำนิยามที่คำนึงถึงส่วนประกอบของชีวิต ๒ ส่วน คือ “รูป” กับ “นาม” หรือ “กาย” กับ “ใจ” และในภาษาบาลีมีศัพท์ที่แสดงลักษณะของสิ่งแวดล้อม ๒ ศัพท์ ได้แก่คำว่า บริวาร หมายถึง สิ่งแวดล้อม ของสมทบ และสิ่งประกอบรวม เช่น ผ้าบริวาร บริวารกฐิน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี วนอุทยาน มีต้นไม้ดอกไม้พืชพรรณต่างๆ และมีสัตว์นานาชนิด เป็นสิ่งประกอบรวม^{๔๒} นอกจากนี้ ยังมี ศัพท์ที่แสดงถึง สภาพแวดล้อมที่เป็นที่อยู่อาศัยและมีผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ได้แก่ ปฏีรูป เทสวาสะ หมายถึง การอยู่ในประเทศอันควร อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม อยู่ในถิ่นอันเจริญ มีคนดี มี นักปราชญ์รวมทั้งการอยู่ในประเทศหรือถิ่นที่เหมาะสมที่ควรสิ่งแวดล้อมในทางพระพุทธศาสนามีศัพท์

^{๔๐} พระครูปลัดอาทิตย อดุลเวที (ชองดี), “การศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ ของ พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) : ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการในเขตปกครองภาค ๒”, วิทยานิพนธ์พุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๘๘.

^{๔๑} อรรถพล อรุณะสิกรและคณะรวบรวม, พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๒), หน้า ๘.

^{๔๒} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๑๐๙.

ว่า “ปฏิรูปเทสวาสะ” หมายถึง การอยู่ในประเทศหรือการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี^{๔๓} หรือการอยู่ในประเทศอันสมควร ชื่อว่า “ปฏิรูปเทสวาสะ” บริษัท ๔ ย่อมเที่ยวไป บุญกิริยาวัตถุมีทาน เป็นต้น ย่อมเป็นไป คำสอนของพระศาสดามิองค์ ๙ ย่อมรุ่งเรืองในประเทศใดประเทศนั้น ชื่อว่าประเทศอันควรการอาศัยอยู่ในประเทศอันสมควรมิองค์ พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า เป็นมงคลเพราะเป็นปัจจัยแห่งการทำบุญแห่งสัตว์ทั้งหลาย^{๔๔}

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ รับรองอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

มาตรา ๖ “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบัญญัติท้องถิ่นที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญได้ตามแนวนโยบายบริหารราชการแผ่นดิน ที่เน้นการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๖๖ “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษหรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมรวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ”

มาตรา ๗๘ (๓) “กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของ ท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบาย พื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณสุขและสาธารณสุขการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น” โดยการออกข้อบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สามารถอ้างถึงรัฐธรรมนูญมาตรา

มาตรา ๒๙๐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

(๒) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่ เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

(๓) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

^{๔๓} พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต), ธรรมะกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๓.

^{๔๔} พระมหาทองคำ จันทูปโม ป.๗, มังคลัตถทีปนีแปล เล่ม ๑, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๗.

(๔) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า สิ่งแวดล้อมหมายความว่า สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพ และชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น^{๔๕} และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า สิ่งแวดล้อม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิตทั้งที่เป็นรูปธรรม (จับต้องและมองเห็นได้) และนามธรรม (วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณีความเชื่อ) มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันไปทั้งระบบ^{๔๖} และได้นิยามความหมายสิ่งแวดล้อมว่าหมายถึงสรรพสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นให้ประโยชน์และโทษและเห็นและไม่เห็นด้วยตาเปล่า เป็นรูปธรรมและนามธรรม สิ่งที่เป็นพืชและสิ่งที่ไม่เป็นพืช ซึ่งสามารถกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า สิ่งแวดล้อมหมายถึงสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา^{๔๗} รวมทั้งทุกสรรพสิ่ง ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรม หรือนามธรรม และยังมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันในฐานะที่ต้องการพึ่งพิงอาศัยกันและกัน^{๔๘} ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสเกี่ยวกับความสำคัญของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า “ปฏิรูปเทสวาโส เอตมมงคลมุตตมมการอยู่ในประเทศหรือสิ่งแวดล้อมเหมาะสมเป็นอุดมมงคล^{๔๙} จึงสามารถ^{๕๐} แบ่งความสำคัญของสิ่งแวดล้อมได้คือ

๑. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิตมีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น เช่น น้ำ ใช้เพื่อบริโภคและเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ อากาศ ใช้เพื่อการหายใจของมนุษย์และสัตว์ ดิน เป็นแหล่งที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตบนบก แสงแดด ให้ความร้อน และช่วยในการสังเคราะห์แสงของพืช

๒. สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ จะช่วยปรับให้สิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อม เช่น มีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของมันได้ เช่น ช่วยให้ปลาอาศัยอยู่ในน้ำลึกมากได้ ช่วยให้ต้นกระบองเพชรดำรงชีวิตอยู่ในทะเลทรายได้

^{๔๕} พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ กฎ ประกาศและระเบียบที่เกี่ยวกับมลพิษ, พิมพ์ครั้งที่ ๕ (แก้ไขเพิ่มเติม), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๕๕), หน้า ๒.

^{๔๖} คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, การเรียนรู้สิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ๒๕๓๐), หน้า ๑๕.

^{๔๗} พิษญา จันทรเจริญ, “ผลกระทบจากโครงการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยเมืองพัทยาที่มีต่อประชาชนตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี”, ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารงานท้องถิ่น, (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๐), หน้า ๑๕.

^{๔๘} ดนัย บวรเกียรติกุล, ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและปัญหาสุขภาพจากการท่องเที่ยวและนันทนาการ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๔๕.

^{๔๙} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), ธรรมะและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๖๙.

^{๕๐} ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์, ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒.

๓. สิ่งมีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม เช่นมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ หากปรับตัวไม่ได้จะอพยพไปอาศัยอยู่ที่อื่น

๔. สิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปตามการกระทำสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น เช่นเมื่อสัตว์กินพืชเป็นจำนวนมากเกินไป พืชจะลดจำนวนลง อาหารและที่อยู่อาศัยจะขาดแคลน เกิดการแย่งแย่งกันสูงขึ้น ทำให้สัตว์บางส่วนตายหรือลดจำนวนลง ระบบนิเวศก็จะกลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้ง

๕. สิ่งแวดล้อมจะกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น ในแง่ของการถ่ายทอดพลังงาน ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้ย่อยสลาย ในแง่ของการอยู่ร่วมกันเกื้อกูลกัน หรือเบียดเบียนกัน จึงมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมว่า เป็นแหล่งสินทรัพย์เป็นแหล่งที่มาของทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เป็นระบบสนับสนุนการดำรงชีวิต ประกอบด้วย อากาศ น้ำ พืช สัตว์ พลังงาน วัตถุดิบ ความสวยงามทางทัศนียภาพ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถือเป็นสินทรัพย์ ที่เกื้อกูลให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นที่มาของวัตถุดิบซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตในระบบเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมจึงนับว่าเป็นแหล่งรองรับของเสียของเหลือจากกระบวนการผลิตและกระบวนการบริโภค เป็นที่รองรับกิจกรรมต่างๆของมนุษย์ รวมทั้งหน้าที่ให้ความรื่นรมย์แก่จิตใจมนุษย์ เช่น ทะเล ภูเขา แนวปะการัง มีความสวยงามตามธรรมชาติ เป็นแหล่งที่ผู้คนนิยมไปเที่ยวพักผ่อน จากความสำคัญและความจำเป็นของสิ่งแวดล้อมต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ดังกล่าว ทำให้เห็นได้ว่าสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญพัฒนานักเรียนที่จะต้องได้รับเมื่ออยู่ในโรงเรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อมซึ่งทุกวันนี้ นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนไม่ค่อยให้ความสำคัญในส่วนนี้มากนัก ซึ่งปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นนั้น น่าจะเกิดจากการพัฒนาที่ปราศจากการวางแผนและการจัดการที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นทุกฝ่ายจึงควรให้ความสำคัญสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น^{๕๑}

ได้มีการการจำแนกประเภทของสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายต่อการศึกษได้แก่สิ่งแวดล้อมตามการเกิดได้ ๒ ประเภท คือ

๑) สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มี ๒ พวกคือ ๑.๑ สิ่งมีชีวิต ได้แก่ มนุษย์ พืช และสัตว์และ ๑.๒ สิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ อากาศ แสงแดด น้ำ ดิน แร่ ภูมิประเทศตลอดจนปรากฏการณ์ธรรมชาติเช่น น้ำท่วม และฝนแล้ง เป็นต้น

๒) สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เกิดจากการดัดแปลงธรรมชาติให้เหมาะสมกับความต้องการหรือให้ใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น จำแนกได้ ๒ พวก คือ ๒.๑ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือ สิ่งที่มีรูปธรรม มองเห็นจับต้องได้ ส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่ก่อสร้าง เช่น บ้านเรือน โรงงาน ถนน รถยนต์ คอกสัตว์ สวนผลไม้โบราณวัตถุ และโบราณสถานซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และ ๒.๒ สิ่งแวดล้อมทางสังคม คือ สิ่งที่เป็นนามธรรมหรือไม่มีตัวตน และจับต้องไม่ได้อาจสร้างขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ หรือเพื่อความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันเช่น ประเพณี ศาสนาวัฒนธรรม กฎหมาย การทะเลาะวิวาท และการศึกษา เป็นต้น^{๕๒} นอกจากนั้นยังมีการแบ่งประเภทของสิ่งแวดล้อม

^{๕๑} ธีรรัตน์ โพธิ์งามกะ และคณะ, *ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม*, (กรุงเทพมหานคร : โครงการศูนย์หนังสือสถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๕), หน้า ๖-๗.

^{๕๒} สวัสดิ์ โนนสูง, *ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๕ - ๖.

ออกเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้ สิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ(Natural Environment) หมายถึง สิ่งใดก็ได้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ แร่ ป่าไม้ สัตว์ มนุษย์ และ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man - Made Environment) อาจจะเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ เช่น บ้าน ถนน สะพาน เครื่องบิน วัตถุมีพิษ เป็นต้น ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ประการใหญ่ๆ คือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นที่สามารถมองเห็นได้ โดยที่สิ่งที่ถูกสร้างนั้นไม่มีโอกาสกำหนดสถานที่อยู่ของตนได้ อีกทั้งเป็นสิ่งที่ยากที่จะทำตนเองให้อยู่ในภาวะแวดล้อมตามที่ต้องการได้ เช่น บ้านเรือน ถนน สะพาน รถยนต์ เครื่องบิน เป็นต้น และ สิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือ นามธรรมสิ่งแวดล้อม (Social Environment) หรือ (Abstract environment) เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ หรือเป็นการสร้างเพื่อความเป็นระเบียบของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ กฎเกณฑ์ เป็นต้น^{๕๓} และได้จำแนกสิ่งแวดล้อมออกเป็น ๔ มิติดังนี้มิติทรัพยากร หมายถึง ทรัพยากรทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น มีบทบาทต่อมนุษย์ในการเอื้อ ให้ปัจจัยด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ให้ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน อันได้แก่ ทรัพยากรกายภาพทรัพยากรชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และคุณค่าคุณภาพชีวิต มิติ เทคโนโลยี โดยมีบทบาทและความสำคัญต่อการใช้ทรัพยากรอย่างมาก โดยมนุษย์นำเทคโนโลยีหลายรูปแบบทั้งด้านการนำทรัพยากรมาเพิ่มมูลค่าสร้างผลผลิต และด้านการป้องกัน บำบัด มลพิษ ซึ่งทั้งนี้ก็เพื่อสนองความต้องการของตนเอง มิติของเสียและมลพิษสิ่งแวดล้อม คือเมื่อมีการใช้ทรัพยากรด้วยเทคโนโลยีใดก็ตามย่อมมีของเสียและมลภาวะเกิดขึ้นเสมอ มิติทางของเสียและมลพิษสิ่งแวดล้อม เป็นมิติที่แสดงให้เห็นผลของการใช้ทรัพยากร และมิติมนุษย์ หรือเศรษฐกิจสังคม เกี่ยวข้องกับมนุษย์ได้สร้างพฤติกรรมของมนุษย์ต่อสภาพแวดล้อม ทั้งระบบสิ่งแวดล้อมย่อย หรือทั้งระบบสิ่งแวดล้อม ซึ่งมิติมนุษย์ประกอบด้วยประชากร การศึกษา อนามัยและสาธารณสุข เศรษฐกิจ โบราณสถานความปลอดภัย การเมือง และการปกครอง การนันทนาการ^{๕๔}

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญกับเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีหลักธรรมในทางพุทธศาสนาที่ย้ำในเรื่องระบบของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และนอกจากพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันแล้วสิ่งที่สำคัญคือความรู้สึกที่ดีงาม ต่อกันระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ และมนุษย์ต่อพืชและสัตว์ทั้งหลาย ความดีงามอย่างหนึ่งได้แก่คุณธรรมที่เรียกว่า “ความกตัญญู” ความกตัญญูนี้ไม่มีเฉพาะต่อมนุษย์ด้วยกันเท่านั้น แต่ให้มีทั้งต่อพืชต่อสัตว์ทั้งหลายด้วย ดังมีพระบาลีพุทธศาสนาสุภาษิตบทหนึ่งที่ย้ำ และสอนให้ผู้คนรู้จักบุญคุณแม้แต่คุณประโยชน์ของพืชมีใจความแปลความเป็นภาษาไทยว่า “บุคคลนั่งหรือนอนในร่มเงาของตนไม่ได้ ไม่พึงหักก้านกิ่งใบของตนไม้นั้นผู้ประทุษร้ายมิตรเป็นคนทราม” เป็นคติที่แสดงความรู้สึกที่ดีต่อกันให้ระลึกเสมอว่าตนไม้นี้เราได้อาศัยร่มเงาเป็นประโยชน์มีค่ามีร่มเงาที่คนอื่นจะได้อาศัยต่อไป และนอกจากความรู้สึกที่เห็นคุณค่าของกันและกัน หรือระลึกในคุณค่าของกันและกันแล้ว พระพุทธศาสนายังสอนให้มองพืชและสัตว์

^{๕๓} วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ, การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๔.

^{๕๔} เกษม จันทรแก้ว, เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : โครงการสหวิทยาการ, ๒๕๔๕), หน้า ๒ - ๓.

ทั้งหลายด้วยเมตตาจิต ความเมตตาตนเองถือเป็นความรู้สึกที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนาโดยการมองทุกสิ่งทุกอย่างว่าเป็นสรรพสัตว์ผู้อยู่ร่วมโลก และต้องมีความเข้าใจหลักความเป็นจริงทางธรรมชาติตามกฎแห่งไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ซึ่งถือเป็นสภาวะธรรมของธรรมชาติที่ทำให้มนุษย์มีทัศนคติที่ถูกต้องในการพัฒนาตนเอง คติในทางพระพุทธศาสนาอีกอย่างหนึ่ง คือให้มองธรรมชาติเป็นสภาพแวดล้อมที่งดงามน่ารื่นรมย์ ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้มนุษย์อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างมีความสุข เพราะธรรมชาติถือเป็นองค์ประกอบในการฝึกฝนพัฒนาตนเองของมนุษย์ หมายความว่าพระพุทธศาสนา มองธรรมชาติเป็นอุปกรณ์ในการศึกษาเรียนรู้ตนเอง คือการจะพัฒนาคนให้มีความจิตใจที่เจริญงอกงาม เป็นคนที่มีคุณธรรม จำเป็นต้องอาศัยธรรมชาติในการฝึก เมื่อใดที่มีสภาพแวดล้อมที่ส่งดีปราศจากเสียงรบกวนและมีกิจกรรมที่รื่นเริง ทานเรียกว่า กายวิเวก เมื่อใดที่จิตใจรู้สึกมีความสุข มีความอิ่มใจ มีความสดชื่น มีแนวโน้มไปในทางที่ดี ก็จะทำให้เกิด จิตวิเวก เมื่อจิตไม่มีอารมณ์ที่รบกวนในเข้ามารบกวน มีสมาธิ ก็อยู่ในสภาพที่พร้อมจะฝึกฝนพัฒนา ยิ่งๆ ขึ้นไปอีก คือเอาจิตที่พร้อมแก่การทำงานทั้งหลายไปใช้งานด้านการพิจารณาให้เกิดปัญญา เกิดความรู้เห็นตามสภาวะที่เป็นจริงเรียกว่า อุปธิวิเวก^{๕๕} การอนุรักษ์ป่าในมุมมองของพระพุทธศาสนานั้นสามารถประยุกต์อยู่บนพื้นฐานของกฎธรรมชาติ สามารถกำหนดแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีความตระหนักในเรื่องของความเปลี่ยนแปลงซึ่งต้องเข้าใจการเปลี่ยนแปลงเพื่อการยุติปัญหาในการจัดการสิ่งแวดล้อมและแนวคิดในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักของความเป็นจริง ทำให้มนุษย์มีทัศนคติที่ถูกต้องว่าทุกอย่างมีความเกี่ยวข้องต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มนุษย์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อมอื่นๆ การจัดการสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ต้องมีการบริหารจัดการตัวเองเสียก่อน ซึ่งแนวคิดการประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาต้องตั้งอยู่บนแนวทางของความเป็นจริง ต้องรู้ระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่เรียกว่า อุตุนิยม ได้แก่ ความจริงเกี่ยวกับสสารสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพเรียกว่า พืชินิยม ได้แก่ ความหลากหลายทางชีวภาพ พันธุกรรมซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เป็นธรรมชาติที่เกี่ยวกับพฤติกรรม เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์กับสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นกลไกที่เชื่อมโยงทุกสรรพสิ่งเข้าด้วยกัน ซึ่งทางพุทธศาสนาเรียกว่า “ธรรมนิยาม” หมายถึง สภาวะสิ่งทั้งมวลมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันตามกระบวนการแห่งเหตุและผลเสมอดังนั้นแนวทางการประยุกต์หลักคำสอนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามหลักพระพุทธศาสนาสามารถประยุกต์หลักคำสอนให้สัมพันธ์กันทฤษฎีกฎธรรมชาติ ๕ ประการ หรือ นิยาม ๕ คือ ความเป็นไปอันมีระเบียบแน่นอนของธรรมชาติ หรือกฎธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ ๑. อุตุนิยม (Physical Laws) กฎธรรมชาติเกี่ยวกับอุณหภูมิจึง โดยเฉพาะเรื่อง ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ อันเป็นสิ่งแวดล้อมสำหรับมนุษย์ ๒. พืชินิยม (Biological Laws) กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการสืบพันธุ์ รวมทั้งพันธุกรรม ๓. จิตินิยม (Psychological Laws) กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการทำงานของจิต ๔. กรรมนิยาม (Moral Laws) กฎธรรมชาติเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ คือกระบวนการให้ผลของการกระทำ ๕. ธรรมนิยาม (Causal Laws) กฎธรรมชาติเกี่ยวกับความสัมพันธ์และความเป็นเหตุเป็นผลแก่กัน^{๕๖}

^{๕๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). **คนไทยกับป่า**. (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ องค์การค้ำของคุรุสภา, ๒๕๔๓), หน้า ๒๐ – ๒๓ .

^{๕๖} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ ๑๖). (กรุงเทพมหานคร : เอส อาร์ พรินติ้ง แมส โปรดักส์, ๒๕๕๑), หน้า ๑๑๖.

๒.๔.๒ แนวคิดเกี่ยวกับมลภาวะสิ่งแวดล้อม

องค์การสหประชาชาติได้ตระหนักถึงปัญหาปัญหาสิ่งแวดล้อมและได้มีการจัดให้มีการประชุมว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ จนถึงปัจจุบันก็ยังมีการจัดประชุมว่าด้วยสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอและปัญหาสิ่งแวดล้อมยังนับว่าเป็นปัญหาสำคัญลำดับแรกๆที่ทุกประเทศทั่วโลกให้ความสนใจ เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมประจำวันของมนุษย์ ทำให้สิ่งแวดล้อมทรุดลงอย่างรวดเร็ว จนสามารถเห็นได้ถึงความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและความแปรปรวนของธรรมชาติอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการเกิดรูโหว่ขนาดใหญ่ของชั้นโอโซนในชั้นบรรยากาศ อากาศร้อนขึ้น น้ำแข็งขั้วโลกละลายและระดับน้ำทะเลโลกสูงขึ้น^{๕๗} ในภาพรวม ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมลพิษอันเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นควบคู่กับการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและการขยายตัวของชุมชน ดังนั้นมลภาวะจึงเกิดได้จากหลายทางจึงมีผู้ให้ความหมายไว้ คือ สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งของ วัตถุ สารประกอบและกลุ่มสรรพสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต อันเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งอยู่ในรูปของแข็ง ของเหลว ก๊าซ อนุภาค ฟิล์ม ซึ่งสามารถสัมผัสด้วยอาการทั้ง ๕ (ลิ้มรส ดมกลิ่น ได้ยินได้เห็น และรู้สึกสัมผัส) ส่วนมลพิษจะเป็นของเสียจากกระบวนการผลิตต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพกายและจิตของทั้งมนุษย์ พืช และสัตว์ที่ได้สัมผัสกับมลพิษนั้น^{๕๘}

สรุปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ให้คำนิยามว่า

๑. มลพิษ หมายความว่า ของเสีย วัตถุอันตราย และมลสารอื่น ๆ รวมทั้งการตกตะกอนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือภาวะเป็นพิษภัยอันตรายต่อสุขภาพประชาชนและให้หมายความรวมถึงรังสีความร้อน แสง เสียง กลิ่น ความสั่นสะเทือน หรือเหตุรำคาญอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น หรือถูกปล่อยออกจากแหล่งกำเนิดพิษด้วย

๒. ภาวะมลพิษ หมายความว่า สภาพที่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงหรือปนเปื้อนโดยมลพิษซึ่งทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง เช่น มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางดิน

๓. แหล่งกำเนิดมลพิษ หมายความว่า ชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม สิ่งก่อสร้าง สถานที่ประกอบกิจการใด ๆ ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของมลพิษ

๔. ของเสีย หมายความว่า ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย ซึ่งปล่อยทิ้งหรือที่มีมาจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งกากตะกอนหรือสิ่งตกค้าง

๕. น้ำเสีย หมายความว่า ของเสียที่อยู่ในสภาพของเหลว รวมทั้งมลสารที่ปะปนหรือปนเปื้อนอยู่ในของเหลวนั้น ส่วนน้ำทิ้งก็คือ น้ำเสียที่ได้รับการบำบัดแล้ว หรือไม่ได้รับการบำบัดซึ่งถูกระบายลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ

^{๕๗} ดาณูภา ไชยพรธรรม, *โลกร้อนสัญญาณแห่งหายนะ* , (กรุงเทพมหานคร : มายิก, ๒๕๕๐), หน้า ๑๐.

^{๕๘} นิตาชล หังสนัส. “ชุมชนกับผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมมาบตาพุดจังหวัดระยอง”, *ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต* สาขานโยบายสาธารณะ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๖), หน้า ๑๗.

๖. อากาศเสีย หมายความว่า ของเสียที่อยู่ในสภาพที่เป็นไอเสีย กลิ่นควัน ก๊าซ เขม่า ฝุ่นละออง เถ้าถ่านหรือมวลสารอื่น สภาพละเอียดเบาบาง สามารถรวมตัวอยู่ในบรรยากาศได้

๗. วัตถุอันตราย หมายความว่า วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุมีพิษวัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือสิ่งแวดล้อม

๘. เหตุรำคาญ หมายความว่า เหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เสียงดัง กลิ่น หมอก ควัน เขม่า ฝุ่นละออง

๙. โรงงานอุตสาหกรรม หมายความว่า โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

๑๐. อาคาร หมายความว่า อาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

๑๑. ยานพาหนะ หมายความว่า รถยนต์หรือจักรยานยนต์ ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์เรือ ตามกฎหมายว่าด้วยเรือไทย และอากาศยาน ตามกฎหมายว่าด้วยอากาศยาน^{๕๙} จากคำนิยามนี้จะเห็นได้ว่าปัญหามลพิษนั้น หมายถึง สิ่งแวดล้อมถูกปนเปื้อนด้วยสิ่งเป็นพิษต่าง ๆ จนกระทั่งสิ่งแวดล้อมเป็นพิษไปด้วย เช่น น้ำเป็นพิษ อากาศเป็นพิษ เป็นต้นและมีปฏิกิริยาจากแหล่งกำเนิดมลพิษหลัก ๓ แหล่ง คือ ๑. โรงงานอุตสาหกรรม อาจก่อให้เกิดมลพิษ เช่น มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ เสียงและความสั่นสะเทือน ขยะอุตสาหกรรม วัตถุอันตราย ๒. เกษตรกรรม และ ๓. ชุมชน^{๖๐}

และเนื่องจากมลพิษนั้นสามารถที่จะแพร่กระจายออกไปได้กว้างขวางในทุกพื้นที่และทุกประเทศในปัจจุบันจึงมีกฎหมายหรือข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันมลพิษเกิดขึ้นซึ่งจะมีผลที่ทำให้ผู้ประกอบการอาจต้องดำเนินการควบคุมดูแลการแพร่กระจายของมลพิษอย่างจริงจังต่อไปในอนาคตมลพิษจากอุตสาหกรรมสามารถแพร่กระจายออกไปได้ในทุกขั้นตอนของการผลิตนับตั้งแต่การแสวงหาวัตถุดิบ การก่อสร้างโรงงาน ระหว่างการผลิต การขนส่ง และการบริโภคสินค้าดังนั้นมลพิษจากอุตสาหกรรมจึงเกิดขึ้นและแพร่กระจายได้อย่างกว้างขวาง ดังนี้ ๑. การแพร่กระจายของมลพิษในดิน สารพิษที่เกิดจากอุตสาหกรรมที่แพร่กระจายในดินหรือผิวดิน มักจะอยู่ทั้งในรูปของเหลวและของแข็ง ในรูปแบบของเหลวจะเป็นพวกน้ำมันเชื้อเพลิงน้ำมันหล่อลื่น น้ำทิ้งจากกระบวนการผลิต และวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตที่เป็นของเหลว ในส่วนที่เป็นของแข็งก็จะเป็นพวกขยะและสิ่งปฏิกูลที่เหลือจากการผลิต สารพิษพวกนี้ถึงแม้จะมีกรรมวิธีกำจัดมลพิษ แต่สารพิษเหล่านี้ก็ยังคงจะเกิดขึ้น และจะต้องถูกนำไปทิ้งไว้ ณ ที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งไม่ว่าจะนำไปฝังหรือไปกองทิ้งไว้ก็ยังคงแพร่กระจายออกไปได้ และยิ่งเมื่อสารพิษถูกน้ำชะล้างก็จะละลายปะปนไปกับน้ำแพร่กระจายไปสู่ผิวดินและใต้ดินต่อไป ๒. การแพร่กระจายของมลพิษในน้ำ สารพิษพวกน้ำมัน

^{๕๙} กษพพัฒน์ แจ่มผล .“การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อมลพิษของโรงงาน : ศึกษากรณีเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดนครปฐม”, **ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**, (วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓), หน้า ๙.

^{๖๐} ภิรมย์ ศรีธาตุ. “ปัญหามลพิษอุตสาหกรรมทางอากาศและน้ำเสียจากโรงงานในเขตอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต** (นโยบายสาธารณะ), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๖), หน้า ๑๖.

เชื้อเพลิง น้ำมันหล่อลื่นวัตถุดิบพวกเคมีภัณฑ์ เศษขยะและสิ่งปฏิกูล จะถูกชะล้างทำความสะอาด ให้ละลายปะปนหรือนำพาไปโดยน้ำที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมถึงแม้จะมีมาตรฐานในการบำบัดน้ำทิ้งก็ยังคงเกิดตะกอนที่เป็นมลพิษ เพราะสารพิษในโรงงานอุตสาหกรรมไม่ว่าจะละลายตัวให้หมดไปได้ และยิ่งโรงงานขาดความเอาใจใส่ดูแล และขาดความรับผิดชอบ จะปรากฏว่าน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมได้ไหลไปสู่แหล่งน้ำสาธารณะก่อให้เกิดน้ำเสียและทำลายสิ่งมีชีวิตและระบบนิเวศของแหล่งน้ำนอกจากนั้น น้ำที่ใช้ในกระบวนการหล่อเย็นที่ถูกทิ้งออกไปจากโรงงานจะมีอุณหภูมิสูงซึ่งจะไปทำลายสิ่งมีชีวิตและระบบนิเวศของน้ำได้เช่นเดียวกัน รวมทั้งในขณะที่มีการขนส่งผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบทางน้ำหรือทางทะเล เช่น การขนส่งน้ำมันจะเกิดการรั่วไหลหรืออุบัติเหตุการไหลกระจายของน้ำมันในทะเลเกิดขึ้นอยู่เสมอ ๓. การแพร่กระจายของสารพิษในอากาศ โรงงานอุตสาหกรรมย่อมต้องใช้ความรู้และเชื้อเพลิงในกระบวนการผลิต จึงปรากฏอยู่เสมอว่าโรงงานอุตสาหกรรมจะก่อให้เกิดควันพิษ และฝุ่นละอองลอยขึ้นไปในอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงงานอุตสาหกรรมประเภทผลิตพลังงานและเชื้อเพลิงในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าจะก่อให้เกิดเขม่าควันที่มีสารพิษลอยขึ้นไปในอากาศเมื่อกระแสลมพัดก็จะพาเอาสารพิษล่องลอยไปด้วย ๔. การแพร่กระจายสารพิษไปกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้า ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหลายชนิดนอกจากจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นสารพิษโดยตรงแล้ว ผลิตภัณฑ์หลายชนิดยังใช้สารเคมีในการผลิตสินค้าซึ่งสารเคมีอาจปนเปื้อนและยังคงออกฤทธิ์อยู่เมื่อนำสินค้านั้นไปสู่ผู้บริโภค ซึ่งก็เป็นการแพร่กระจายสารพิษออกไปยังครัวเรือน ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ได้ต่อไป ๕. การแพร่กระจายของมลพิษทางเสียง โรงงานอุตสาหกรรมจะต้องใช้เครื่องจักรในการผลิตสินค้า และระหว่างการเดินทางเครื่องจักรก็จะก่อให้เกิดเสียงดัง ยิ่งเป็นเครื่องจักรที่ล้ำสมัยก็มักจะเกิดเสียงดัง เป็นอันตรายต่อผู้ที่ทำงานในโรงงาน และบ้านเรือนใกล้เคียง นอกจากนั้นผลิตภัณฑ์ประเภทจักรกล รถยนต์ และยานพาหนะในขณะที่น่าไปใช้จะเกิดเสียงดังสร้างความเดือดร้อนรำคาญเป็นอันตรายต่อระบบการได้ยินและสุขภาพจิต ๖. การแพร่กระจายของมลพิษไปสู่ร่างกายมนุษย์ การแพร่กระจายของสารพิษไม่ว่าจะแพร่กระจายไปด้วยวิธีใด ๆ ก็ตาม ในที่สุดสารพิษก็จะเข้าสู่ร่างกายมนุษย์ จากการบริโภคอาหารที่มีสารพิษปนเปื้อน หรือไม่ก็จากการสัมผัสทางผิวหนัง มนุษย์จะได้รับสารพิษจากการหายใจรับเอาไอผงหรือฝุ่นละออง ที่มีสารพิษ จากการบริโภคหรือการสัมผัสแล้วสารพิษจะซึมผ่านเนื้อเยื่อเข้าสู่กระแสโลหิต ๗. การแพร่กระจายของสารพิษทางกลืน กลืนส่วนมากไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายเพียงแต่ทำให้รู้สึกไม่สบายหายใจไม่สะดวก หรือเกิดการรำคาญจากกลืนนั้นๆ กลืนส่วนมากเกิดจากการเผลอเปื้อยของสารอันตราย เช่น จากโรงงานฟอกหนัง โรงงานกำจัดขยะมูลฝอย ฯลฯ ซึ่งจะมีกลิ่นเป็นที่รังเกียจ นอกจากนั้นกลืนยังอาจเกิดขึ้นจากปฏิกิริยาเคมีของสารอันตราย เกิดก๊าซพิษเน่าหรือกลิ่นซึ่งเกิดจากแยกน้ำมันปิโตรเลียม เป็นต้น ส่วนมากแล้วกลิ่นต่าง ๆ ถ้ามีอยู่เป็นจำนวนน้อยก็ยังไม่ก่อให้เกิดผลเสียแต่ถ้ากลิ่นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีปริมาณมากและเกิดเป็นประจำทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ชุมชน ซึ่งจัดว่าเป็นปัญหาด้านการสุขาภิบาลที่จะต้องพิจารณากำจัดให้หมดไป^{๖๑}

ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนโลกมีผลเนื่องมาจากการพัฒนาแทบทั้งสิ้น เป็น

^{๖๑} ญัฐพล จันทนา, “ทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการขยายตัวของนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารการจัดการ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๒), หน้า ๗ - ๘.

การพัฒนาที่ขาดสมดุล มีการชิงชัยแย่งชิงทรัพยากรต่างๆ ในธรรมชาติมาเพื่อการผลิตป้อนผู้บริโภค ที่มีเพิ่มมากขึ้นตลอดเวลา กระบวนการผลิตตั้งแต่เริ่มจัดหาวัตถุดิบมาทำการผลิตจนถึงการสิ้นสุดของการบริโภค ตลอดเส้นทางสายการผลิตและการใช้ผลิตภัณฑ์นำมาซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นใหม่หรือการจับกลุ่มใหม่ทั้งที่มนุษย์สร้างขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ มีผลทำให้สิ่งแวดล้อมเดิมหรือสิ่งแวดล้อมอื่นได้รับความกระทบกระเทือนจนมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางใดทางหนึ่ง^{๖๒} จำแนกเป็น ๑) ทรัพยากรทางกายภาพ คือ การศึกษาผลกระทบ เช่น ดิน น้ำ อากาศ เสียง ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ๒) ทรัพยากรทางชีวภาพ/นิเวศวิทยา คือ การศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ที่มีต่อระบบนิเวศน์ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า เป็นต้น ๓) คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ คือ การศึกษาถึงการให้ประโยชน์จากทรัพยากรทั้งทางกายภาพและชีวภาพของมนุษย์ เช่น การใช้ประโยชน์จากที่ดิน ระบบสาธารณสุขโรค ว่าได้รับผลกระทบอย่างไร ๔) คุณค่าคุณภาพชีวิต คือ การศึกษาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับมนุษย์ ชุมชนเศรษฐกิจ รวมถึงทัศนียภาพ คุณค่า ความสวยงาม เป็นต้น

๒.๕ ข้อมูลเขตอำเภอสามร้อยยอดและคณะสงฆ์ในอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้พื้นที่เขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเขตพื้นที่คณะสงฆ์ในอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังต่อไปนี้

ท้องที่อำเภอสามร้อยยอดเดิมเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอปราณบุรีและอำเภอกุยบุรี ในครั้งแรกทางราชการได้แบ่งพื้นที่ตำบลสามร้อยยอด ตำบลศิลาลอย และตำบลไร่เก่าจากอำเภอปราณบุรีออกมาตั้งเป็น กิ่งอำเภอสามร้อยยอด ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ปีเดียวกัน^{๖๓} ต่อมาในวันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๘ กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งตำบลศาลาลัยขึ้นโดยแบ่งพื้นที่ ๖ หมู่บ้านจากตำบลไร่เก่า^{๖๔} และได้มีพระราชกฤษฎีกาโอนตำบลไร่ใหม่จากอำเภอกุยบุรีมาอยู่ในเขตการปกครองของทางกิ่งอำเภอตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๙^{๖๕} ในที่สุด ก็ได้มี พระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็น อำเภอสามร้อยยอด ในวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๘ กันยายน ปีเดียวกัน^{๖๖}

มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอปราณบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทย

^{๖๒} ณรงค์ ณ เชียงใหม่, *คู่มือแนะนำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม*. (กรุงเทพมหานคร : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๓๔), หน้า ๒๒.

^{๖๓} ราชกิจจานุเบกษา ๑๑๒ (พิเศษ ๙ ง) : ๖๖. ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๘.

^{๖๔} ราชกิจจานุเบกษา ๑๑๒ (๙๑ ง): ๕๙ -๖๗ . ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๘.

^{๖๕} ราชกิจจานุเบกษา ๑๑๒ (๕๘ ก): ๒๘-๒๙. ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๘.

^{๖๖} ราชกิจจานุเบกษา ๑๒๔ (๔๖ ก): ๑๔-๒๑. ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐.

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอกุยบุรี และเขตตะนาวศรี (ประเทศพม่า)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตตะนาวศรี (ประเทศพม่า)

การปกครองคณะสงฆ์

จากการอยู่ร่วมกันของหมู่พระภิกษุจำนวนมากขึ้นจึงต้องมีการดูแลปกครอง การปกครองหรือดูแลคณะสงฆ์หรือสถาบันสงฆ์ในสมัยพุทธกาลนั้น พระพุทธเจ้าจะทรงดูแลด้วย พระองค์เองทรงอยู่ในฐานะประมุขและทรงให้ความสำคัญเสมอภาคในการบัญญัติสิกขาบทต่างๆ โดย พระองค์จะทรงทำท่ามกลางสงฆ์การทำสังฆกรรมต่างๆ ที่กระทำต้องได้รับเสียงเอกฉันท์จากคณะ สงฆ์จึงจะสามารถดำเนินต่อไปได้ ทำให้พระพุทธศาสนาเผยแผ่ไปอย่างรวดเร็ว อันสิ่งที่พระพุทธองค์ ทรงทิ้งไว้เป็นมรดกมาถึงปัจจุบันก็คือ พระธรรมและพระวินัยซึ่งจะเป็นหลักในการที่สถาบันสงฆ์จะใช้ เป็นสื่อในการสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้กับชาวโลกต่อไป และจะเป็นสิ่งกำหนดบทบาทหรือจุดยืนในด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์กับสังคมชาวโลกในปัจจุบันและอนาคตอีกด้วย การดูแลและการ บริหารกิจการคณะสงฆ์ในประเทศไทยเป็นไปโดยลำดับ ตั้งแต่สมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ต้นราชวงศ์พระร่วง ที่ทรงนับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธศาสนาในสมัยกรุงสุโขทัย ได้รับอิทธิพล จากคณะสงฆ์ลังกาวงศ์ สืบเนื่องจากพระราหุลเถระ ได้มาประกาศพระพุทธศาสนาที่เมือง นครศรีธรรมราชตอนใต้ของประเทศไทย แรกเริ่มต้นพระพุทธศาสนาที่เมืองนครศรีธรรมราชประสบ ความสำเร็จอย่างยิ่ง สร้างศรัทธาความเลื่อมใสให้กับประชาชน จนเป็นที่รู้จักในนามพระพุทธศาสนา แบบลังกาวงศ์ เจริญรุ่งเรืองอย่างมากจนถึงสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เสด็จขึ้นครองราชย์ ใน พ.ศ. ๑๘๒๒ พระองค์ทรงสถาปนาวัดของคณะสงฆ์ลังกาวงศ์ที่เมืองนครศรีธรรมราช จึงโปรดให้ อาราธนาพระสังฆราชแห่งคณะสงฆ์ลังกาวงศ์จากเมืองนครศรีธรรมราชมาประดิษฐาน พระพุทธศาสนา แบบลังกาวงศ์ เมืองสุโขทัย ดังปรากฏข้อความตอนหนึ่งในศิลาจารึกหลักที่ ๑ ว่า เบื้องตะวันตกเมืองสุโขทัยมีอรัญญิก พ่อขุนรามคำแหงทรงทำโอยทานแด่พระมหาเถรสังฆราช ปราชญ์เรียนจบปิฎกไตรหลวง(รู้หลัก)ว่าปู่ครูในเมืองทุกคนลูก(จารึก)แต่เมืองนครศรีธรรมราช^{๖๗}

สำหรับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในสมัยรัชกาลปัจจุบันนี้ เป็นการบริหารตาม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ให้เหตุผล ในการประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับนี้ว่า “การจัดดำเนินการกิจการคณะสงฆ์ มิใช่เป็น กิจการอันแบ่งแยกอำนาจดำเนินการด้วยวัตถุประสงค์ เพื่อการถ่วงดุลอำนาจเช่นที่เป็นอยู่ตาม กฎหมายในปัจจุบันและโดยระบบเช่นว่านั้นเป็นผลบั่นทอนประสิทธิภาพแห่งการดำเนินการ จึง สมควรแก้ไขปรับปรุงเสียใหม่ ให้สมเด็จพระสังฆราชของคณะสงฆ์ปกครองบริหารกิจการ คณะสงฆ์ทางมหาเถรสมาคมตามอำนาจ กฎหมาย และพระธรรมวินัย ทั้งนี้เพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่ง พระพุทธศาสนา”^{๖๘} และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยการตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับแก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขึ้นโดยที่พระราชบัญญัติมีจุดเด่นในการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช คือ สมเด็จพระสังฆราชมีองค์เดียว และพระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโส

^{๖๗} พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), การปกครองคณะสงฆ์ไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : มุณินิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙), หน้า ๖.

^{๖๘} พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๔.

สูงสุดโดยสมณศักดิ์ และกรรมการมหาเถรสมาคมมี ๒๑ รูป เหมือนเดิมแต่ว่าอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดไว้อย่างชัดเจนกว่า ฉบับ ๒๕๐๕ คือ

- (๑) ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม
- (๒) ปกครองและกำหนดการบรรพชาสามเณร
- (๓) ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์
- (๔) รักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา
- (๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

เพื่อการนี้ ให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบออกคำสั่ง มีมติหรือออกประกาศ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัยใช้บังคับได้ และจะมอบให้พระภิกษุรูปใดหรือคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๙ เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่งก็ได้ อำนาจหน้าที่มหาเถรสมาคมในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เกี่ยวข้องกับการควบคุม และส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ที่เคยถูกจัดเป็นอำนาจหน้าที่ของสังฆมนตรีแห่งองค์การ ๔ ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ ในปัจจุบันนี้ อาจกล่าวได้ว่ามหาเถรสมาคม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานคณะสงฆ์ ๖ ด้าน คือ

- (๑) ด้านการปกครอง
 - (๒) ด้านการศาสนศึกษา
 - (๓) ด้านการศึกษาสงเคราะห์
 - (๔) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
 - (๕) ด้านการสาธารณูปการ
 - (๖) ด้านการสาธารณสงเคราะห์
- มหาเถรสมาคม มีอำนาจหน้าที่ทั้งด้านอำนาจนิติบัญญัติ ซึ่งมีหน้าที่ในการตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับมหาเถรสมาคม วางระเบียบมหาเถรสมาคม ออกคำสั่งมหาเถรสมาคม มีมติมหาเถรสมาคม และออกประกาศมหาเถรสมาคม และด้านอำนาจบริหารของมหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่บริหาร คือจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ จัดแบ่งเขตการปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค จัดตำแหน่งผู้ปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค และแต่งตั้งถอดถอนผู้ปกครองคณะสงฆ์ และในนามคณะกรรมการมหาเถรสมาคมนั้น จะมีคณะอนุกรรมการที่มหาเถรสมาคม แต่งตั้งอีกหลายคณะคือ

- คณะกรรมการการศึกษาของสงฆ์
- คณะกรรมการอำนวยการพระธรรมทูต
- คณะกรรมการร่างกฎนิคกรรม
- คณะกรรมการจัดตั้งทุนสาธารณสงเคราะห์และศึกษาสงเคราะห์
- คณะกรรมการควบคุมพระภิกษุสามเณรไปยังต่างประเทศ (ศ.ต.ภ.)

การปกครองคณะสงฆ์ไทยปัจจุบันนี้ มีการแบ่งเขตปกครองตามลำดับชั้นคือ ตั้งแต่เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาส โดยแบ่งสายการปกครอง ดังนี้

(๑) เจ้าคณะใหญ่หนกลาง ปฏิบัติหน้าที่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ มหานิกาย ภาค ๑,๒, ๓, ๑๓, ๑๔ และ ๑๕

(๒) เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ ปฏิบัติหน้าที่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ มหานิกาย ภาค ๔,๕, ๖ และ ๗

(๓) เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก ปฏิบัติหน้าที่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ มหานิกาย ภาค ๘, ๙, ๑๐, ๑๑ และ ๑๒

(๔) เจ้าคณะใหญ่หนใต้ ปฏิบัติหน้าที่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ มหานิกาย ภาค ๑๖, ๑๗ และ ๑๘

(๕) เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต ปฏิบัติหน้าที่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ธรรมยุตินิกายทุกภาค

เขตการปกครองคณะสงฆ์แบ่งตามภาค ๑๘ ภาค ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้

ภาค ๑ มี ๔ จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

ภาค ๒ มี ๓ จังหวัด คือ พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง และสระบุรี

ภาค ๓ มี ๔ จังหวัด คือ ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท และอุทัยธานี

ภาค ๔ มี ๔ จังหวัด คือ นครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร และเพชรบูรณ์

ภาค ๕ มี ๔ จังหวัด คือ พิษณุโลก สุโขทัย ตาก และอุตรดิตถ์

ภาค ๖ มี ๕ จังหวัด คือ ลำปาง พะเยา เชียงราย แพร่ และน่าน

ภาค ๗ มี ๓ จังหวัด คือ เชียงใหม่ ลำพูน และแม่ฮ่องสอน

ภาค ๘ มี ๕ จังหวัด คือ อุตรธานี หนองคาย เลย สกลนคร และหนองบัวลำภู

ภาค ๙ มี ๔ จังหวัด คือ ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด

ภาค ๑๐ มี ๖ จังหวัด คือ อุบลราชธานี ยโสธร มุกดาหาร ศรีสะเกษ นครพนมและ

อำนาจเจริญ

ภาค ๑๑ มี ๔ จังหวัด คือ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์

ภาค ๑๒ มี ๓ จังหวัด คือ ปราจีนบุรี สระแก้ว นครนายก และฉะเชิงเทรา

ภาค ๑๓ มี ๔ จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

ภาค ๑๔ มี ๔ จังหวัด คือ นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และสมุทรสาคร

ภาค ๑๕ มี ๔ จังหวัด คือ ราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม และประจวบคีรีขันธ์

ภาค ๑๖ มี ๓ จังหวัด คือ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และชุมพร

ภาค ๑๗ มี ๕ จังหวัด คือ ภูเก็ต ตรัง พังงา กระบี่ และระนอง

ภาค ๑๘ มี ๖ จังหวัด คือ สงขลา พัทลุง สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส^{๖๔}

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการปกครองคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน ถือว่าเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธาน มีการบังคับบัญชากันไปตามลำดับชั้น นับตั้งแต่ระดับมหาเถรสมาคมลงไปจนถึงเจ้าอาวาสอันเป็นการปกครองบังคับบัญชาตามลำดับ

^{๖๔} พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๑.

คณะสงฆ์ในอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ภายใต้การดูแลของพระเทพสิทธิวิมล เจ้าคณะจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งท่านได้ปกครองดูแลคณะสงฆ์ทั้งจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนในอำเภอสามร้อยยอด มีพระครูปัญญาชาภรณ์ เป็นเจ้าคณะอำเภอ ซึ่งเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอสามร้อยยอดนี้ได้มีการยกการปกครองขึ้นใหม่ ตามมติมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๓ / ๒๕๕๑ มติที่ ๘๙ / ๒๕๕๑ ว่าด้วยเรื่องการขอยก อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ขึ้นเป็นเขตปกครองอำเภอทางคณะสงฆ์

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๓/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๑ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า สมเด็จพระมหาธีราจารย์ เจ้าคณะใหญ่หนกลาง ได้มีลิขิต ที่ จญ.ก. ๘/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๑ แจ้งตามรายงานของ เจ้าคณะภาค ๑๕ ว่า เจ้าคณะจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้รายงานว่า ทางราชอาณาจักรได้มีพระราชกฤษฎีกาตั้ง กิ่งอำเภอสามร้อยยอด อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็น อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๐ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๖ ก เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ เพื่อประโยชน์แก่การปกครอง และการให้บริการของรัฐแก่ประชาชนเจ้าคณะใหญ่หนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อประโยชน์แก่การปกครองคณะสงฆ์ สมควรยกอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขึ้นเป็นเขตปกครองอำเภอทางคณะสงฆ์ อนุโลมตามฝ่ายราชอาณาจักร โดยมีเขตการปกครองอำเภอทางคณะสงฆ์ ๔ ตำบล ๒๒ วัด ดังนี้

๑. ตำบลสามร้อยยอด มีจำนวน ๕ วัด คือ

๑. วัดพุ
๒. วัดหนองข้าวเหนียว
๓. วัดหุบตาโคตร
๔. วัดบางปู
๕. วัดบ้านใหม่

๒. ตำบลศิลาลอย มีจำนวน ๖ วัด คือ

๑. วัดถ้ำดาวราย
๒. วัดหนองหญ้าปล้อง
๓. วัดหน้าเขาโป่งเหนือ
๔. วัดใหม่ลาดวิถี
๕. วัดหนองแก
๖. วัดเกษตรกันทราราม

๓. ตำบลไร่เก่า มีจำนวน ๖ วัด คือ

๑. วัดตรีสตัญญู
๒. วัดนิโครธาราม
๓. วัดตาลเจ็ดยอด
๔. วัดศาลาล้อย
๕. วัดศรีทุ่งทอง

๖. วัดเนินกรวด

๔. ตำบลไร่ใหม่ มีจำนวน ๕ วัด คือ

๑. วัดไร่ใหม่สามัคคี

๒. วัดทุ่งประดู่

๓. วัดธรรมรังสี

๔. วัดบ้านหนองแก

๕. วัดหนองเป่าปี

การขอยก อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขึ้นเป็นเขตปกครองอำเภอทางคณะสงฆ์ ดังกล่าว ได้ปฏิบัติตามข้อ ๕ แห่งกฎหมายมหาชน ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค โดยได้รับความเห็นชอบจากเจ้าคณะพระสังฆาธิการเจ้าสังกัดตามลำดับ จนถึงเจ้าคณะใหญ่หนกลางแล้ว พร้อมกับมีบัญชาให้นำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติอนุมัติให้ยก อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขึ้นเป็นเขตปกครองอำเภอทางคณะสงฆ์^{๗๐}

ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนการปกครองเพื่อความเหมาะสมกับทางบ้านเมืองและมีการแต่งตั้งเจ้าคณะพระสังฆาธิการตามลำดับใหม่เนื่องจากมีการพ้นจากตำแหน่ง โดยปัจจุบันเขตการปกครองอำเภอทางคณะสงฆ์ ๔ ตำบล ๒๒ วัด ดังนี้

๑. ตำบลสามร้อยยอด มีจำนวน ๕ วัด คือ

๑. วัดพุ

๒. วัดหนองข้าวเหนียว

๓. วัดหุบตาโคตร

๔. วัดบางปู

๕. วัดบ้านใหม่

โดยมีพระครูวิสุทธิธรรมานุรักษ์ เจ้าอาวาสวัดพุ ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบล

๒. ตำบลศิลาลอย มีจำนวน ๖ วัด คือ

๑. วัดเขาถ้ำ

๒. วัดหนองหญ้าปล้อง

๓. วัดหน้าเขาโป่งเหนือ

๔. วัดใหม่ลาดวิถี

๕. วัดหนองแก

๖. วัดเกษตรกันทราราม

โดยมีพระครูศรีธรรมภาณันท์ เจ้าอาวาสวัดเขาถ้ำ ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบล

๓. ตำบลไร่เก่า-ไร่ใหม่ มีจำนวน ๖ วัด คือ

^{๗๐} สำนักงานเจ้าคณะอำเภอสามร้อยยอด, มติมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๓ / ๒๕๕๑ มติที่ ๘๙ / ๒๕๕๑ : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอสามร้อยยอด, ๒๕๕๑, ถ่ายเอกสารอัดสำเนา.

- ๑.วัดสามร้อยยอด
- ๒.วัดธรรมรังสี
- ๓.วัดไร่ใหม่สามัคคี
๔. วัดทุ่งประดู่
๕. วัดบ้านหนองแก
- ๖.วัดนิโครธาราม

โดยมีพระครูโสภณธรรมพิทักษ์ เจ้าอาวาสวัดธรรมรังสี ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบล

๔. ตำบลศาลาลัย มีจำนวน ๕ วัด คือ

๑. วัดศาลาลัย
- ๒.วัดตาลเจ็ดยอด
- ๓.วัดศรีทุ่งทอง
๔. วัดเนินกรวด
๕. วัดหนองเป่าปี

โดยมีพระครูสถิตกัลยาณคุณ เจ้าอาวาสวัดศาลาลัย ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบล^{๗๑}

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้ประมวลผลจากแนวคิดและทฤษฎีจากตำราทางวิชาการ จากนั้นทำการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้โดยมีประเด็นที่พบทวนดังนี้

- ๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ
- ๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณูปการ
- ๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพบว่า พบว่าที่ผ่านมามีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องข้างต้น พอสรุปได้ดังนี้

พระมหากมล โปร่งใจ (ขุนตริโร) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานคณะสงฆ์อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารงานคณะสงฆ์ พบว่า พระสงฆ์ส่วนใหญ่ในเขตอำเภอป่าซางมีประสิทธิภาพในการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง คือมีความเข้าใจในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการ

^{๗๑} สำนักงานเจ้าคณะอำเภอสามร้อยยอด,สถิติกิษุสามเณรและศิษย์วัดอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาค ๑๕ พุทธศักราช ๒๕๕๙,(ประจวบคีรีขันธ์ : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอสามร้อยยอด,๒๕๕๙).

บริหารงานคณะสงฆ์ เป็นอย่างดีโดยเฉพาะในเรื่องคณะสงฆ์ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคมและเรื่องการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส พระภิกษุ อันเกี่ยวกับตำแหน่งการปกครองคณะสงฆ์ตำแหน่งอื่นๆ และไวยาวัจกรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีกำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคมแต่พระสงฆ์ส่วนมากมีระดับการปฏิบัติตามหลักและวิธีการในการบริหารจัดการของการบริหารงานพระสงฆ์อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อยซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดอ่อนในการบริหารงานคณะสงฆ์และจากแบบสอบถามปลายเปิด มีแนวโน้มตอบไปในทางเดียวกันว่าพระสงฆ์ในระดับปกครองขาดความสามัคคีและมีการเล่นพรรคเล่นพวกเพื่อผลประโยชน์ในการเลื่อนตำแหน่งสมณศักดิ์ด้วยซึ่งถือได้ว่าเป็นภาวะการเมืองในองค์กรทำให้ได้รับความยุติธรรมไม่เท่ากันในวงการสงฆ์ในปัจจุบัน จากผลการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานคณะสงฆ์ในเขตอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นเพื่อเสนอแนะดังนี้

๑. ด้านการวางแผน การบริหารงานคณะสงฆ์ ควรมีการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการวางแผนมากกว่านี้

๒. ด้านการจัดองค์กร การบริหารงานคณะสงฆ์ ควรมีการจัดบุคคลที่จะนำมาเป็นคณะกรรมการบริหารวัด ให้เหมาะสมโดยยึดความรู้ด้านการบริหารอย่างมีส่วนร่วม

๓. ด้านการนำการบริหารงานคณะสงฆ์ ผู้นำควรการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ ควรให้บุคลากรภายในวัดและให้ทุกชุมชนมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม

๔. ด้านการควบคุมดูแลการบริหารงานคณะสงฆ์ ควรมีการประเมินผลหลากหลายรูปแบบทั้งที่เป็นนามธรรม และรูปธรรม ทักษะปฏิบัติ มีการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง

๕. ด้านปัญหาพระสงฆ์ระดับปกครองขาดความสามัคคีและมีการเล่นพรรคเล่นพวกนั้นทางมหาเถรสมาคมควรมีการใช้หลักธรรมาภิบาลในปกครองคณะสงฆ์และในการการพิจารณาเลื่อนสมณศักดิ์ด้วย นอกจากนี้ควรที่จะให้ศรัทธาประชาชนทั่วไปได้มีส่วนในการตรวจสอบพิจารณาการเลื่อนสมณศักดิ์ด้วยก็จะทำให้เกิดความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย^{๗๒}

พระจุลณ ธีรปัญญา (เวฬุวาปี) ได้ทำการวิจัยเรื่อง“การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์” พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓๐ มีอายุตั้งแต่ ๓๑ – ๔๐ ปีคิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔๐ มีระดับ การศึกษาม. ๓ - ม. ๖ หรือปวช. คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๓๐ และมีอาชีพเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ ๔๕.๘๐ พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่าด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับปาน กลาง ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์โดยจำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุระดับการศึกษา และอาชีพต่างกันมี ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตาม

^{๗๒} พระมหาภมม ปรังใจ (ขุนตืโร), “ประสิทธิภาพการบริหารงานคณะสงฆ์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน”, รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (การเมืองและการปกครอง), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐).

หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์อำเภอ ตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมได้ดังนี้คือธรรมาภิบาลให้ ผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ใช้ หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภายในองค์กรอย่างจริงจังสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคนมีความ รับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายผู้บริหารควรกำหนดนโยบายมีแผนแม่บทอย่างชัดเจนเป็น ลายลักษณ์อักษรและสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรใน องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันการดำเนินงานต่างๆ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป^{๗๓}

พระจริญ จิรสุโก ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรีทั้ง ๖ ด้าน คือ หลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบต่อหลักความคุ้มค่าพบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นว่าเทศบาลเมืองบางกรวยมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้านปัญหาในการบริหารงานพบว่า บุคลากรบางส่วนยังไม่ทราบข้อกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนของเทศบาลบุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมและบางส่วนยังเห็นแก่พวกพ้องของตนเองการทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมบุคลากรบางส่วนปฏิบัติงานตามความรู้สึกของตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลงานที่ออกมาการจัดสรรงบประมาณของเทศบาลไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตการปกครอง^{๗๔}

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า นอกจากความรู้ด้านวิชาการทักษะและประสบการณ์ในทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ อย่างไรก็ตาม คุณสมบัติเหล่านั้นมิได้เพียงพอที่จะนำองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ผู้บริหารยังจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำหรือคุณธรรมในการบริหาร หลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์เป็นเครื่องมือใช้ในการบริหารงาน พระพุทธศาสนาได้กล่าวไว้มากมาย อาทิ (๑) อริยสัจ ๔ (๒) สัมปยุตธรรม (๓) อปปริหานิยธรรม (๔) ทศปิตราชธรรม (๕) สังคหวัตถุ ๔ (๖) จักรวรรดิวัตร (๗) พรหมวิหารธรรมสี่ (๘) หลักอภิปไตยสาม เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าผู้บริหารนั้นจะมีความสนใจที่จะนำหลักธรรมใดไปใช้ในการบริหารงานเพื่อที่จะนำองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

^{๗๓} พระจรุณธีร ปณฺญ (เวฬุวาปี), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๗๔} พระจริญ จิรสุโก, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวยจังหวัดนนทบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

พระณัฐพล ฐิติธมโม (ปราบพินาศ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านการศาสนศึกษา ด้านสาธารณสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการศึกษาสงเคราะห์และด้านการปกครอง ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานครจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นแตกต่างกันตามพรรษาและวุฒิการศึกษาบาลีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนพระสงฆ์ในวัดเขตธนบุรีที่มีอายุ วุฒิกการศึกษา วุฒิกศศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวัดตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสงฆ์ในวัดเขตธนบุรีไม่แตกต่างกัน^{๗๕}

พระธนดล นาคพิพัฒน์ ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์” ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่า พระสังฆาธิการในจังหวัดบุรีรัมย์ มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในด้านการปกครองอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการเปรียบเทียบบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุตำแหน่งพระสังฆาธิการจำนวนพรรษา วุฒิกศศึกษาทางสามัญ การศึกษาทางธรรม วุฒิกศศึกษาทางเปรียญธรรม และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการที่แตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ไม่แตกต่างกัน และข้อเสนอแนะในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีการปกครองพระภิกษุ สามเณร ให้ปฏิบัติตามวินัยอย่างเคร่งครัด มีกองทุนส่งเสริมการศึกษาแก่สามเณร ให้ภิกษุ สามเณร เอาใจใส่ต่อกิจกรรม ดำเนินกิจกรรมบางอย่างภายในวัดอย่างเป็นระเบียบ^{๗๖}

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ การบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพนั้นคือการใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่คือ คน เงิน วัสดุ และอุปกรณ์มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการผ่านกระบวนการทางการบริหาร ไม่ว่าจะเป็น การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากรการกอนวการ และการกำกับดูแล มาใช้บริหารงานในองค์กรและสถาบันของตนทั้งนี้เพื่อความเจริญก้าวหน้าทั้งแก่องค์กรและสถาบันเอง และรวมถึงบุคลากรในองค์กรในที่สุดก็จะเป็นความเจริญก้าวหน้าต่อไป

^{๗๕} พระณัฐพล ฐิติธมโม (ปราบพินาศ), “การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

^{๗๖} พระธนดล นาคพิพัฒน์, “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

๒.๕.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการสาธารณูปการ

งานสาธารณูปการจะเน้นในส่วนเรื่องบำรุงรักษาวัดและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดีเป็นหน้าที่ของผู้บริหารวัดและคณะสงฆ์โดยตรง เจ้าอาวาสซึ่งเป็นผู้นำของวัดจึงจำเป็นต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์หรือแนวคิดที่กว้างไกล เพื่อใช้ในการบริหารจัดการงานสาธารณูปการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานสาธารณูปการ พบว่ามีนักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

พระครูเวฬุวันพัฒนาร (ชัยวัฒน์ ชุตินธโร) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของพระสังฆาธิการ อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานสาธารณูปการ ของพระสังฆาธิการ อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๗ พบว่าด้านการก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะ พระสังฆาธิการและพระสงฆ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๒ ๒. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของพระสังฆาธิการ อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการ ทดสอบค่าสถิติสัมประสิทธิ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ภาวะผู้นำโดยรวมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงาน สาธารณูปการ ของพระสังฆาธิการ อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ ๐.๘๒๙ ๓. ผลจากการสัมภาษณ์พระสังฆาธิการ พบว่า ในด้านปัจจัยส่วนบุคคลพระสังฆาธิการ ที่มีอายุ พรรษา การศึกษาที่มากกว่าหรือสูงกว่า ย่อมสามารถบริหารจัดการงานสาธารณูปการได้ มีประสิทธิภาพมากกว่า และผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่โดยตรงก็สามารถบริหารจัดการงานสาธารณูปการได้ มีประสิทธิภาพมากกว่าผู้ที่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ ในด้านประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานสาธารณูปการนั้น พระสังฆาธิการควรมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี ด้วยการศึกษาดูงาน สอบถามจากท่านผู้รู้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับงานของตน ในด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพ อันได้แก่ภาวะผู้นำนั้น พระสังฆาธิการ ควรมีความรู้ความสามารถวิสัยทัศน์และคุณธรรมพร้อม จึงจะทำให้งานเกิดประสิทธิภาพได้ในด้านปัญหาอุปสรรคและแนวทางการบริหารจัดการงานสาธารณูปการ ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสังคมไทยในปัจจุบันนั้น ควรหาที่ปรึกษาที่มีความชำนาญและช่างที่มีคุณภาพ ผู้บริหารควรสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะก่อน ผู้นำควรเป็นผู้ฝึกตนให้มีสมาธิจิตมั่นคง มีศรัทธาในการทำงานงานจึงสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

^{๗/๗} พระครูเวฬุวันพัฒนาร (ชัยวัฒน์ ชุตินธโร), “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของพระสังฆาธิการ อำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

พระครูปลัดวิสุทธิวัฒน์ (ไพโรจน์ ฐิริปญโญ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการ
 สาธารณูปการของวัดในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ๑. สภาพการจัดการการ
 สาธารณูปการพบว่า ขาดการวางแผนในการจัดสรรทรัพยากร และพระสังฆาธิการ ยังขาดความรู้
 ความเข้าใจในงานด้านสาธารณูปการและด้านเงินปัจจัยในการทำางานด้านสาธารณูปการมีน้อย
 ลำช้าทำให้งานไม่มีคุณภาพ ผู้ดูแลขาดความรู้และขาดประสบการณ์ในการตรวจงานทำให้เกิดปัญหา
 ตามมาในการบริหารงานตามหลักพุทธวิหารของพระสังฆาธิการ ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นด้านการ
 จัดสรรคนคือคณะสงฆ์ให้ตรงกับงาน ขาดความสามัคคีในการทำงาน ขาดการสนับสนุนจาก
 หน่วยงานการประสานงานในการอำนวยความสะดวกที่ดีทำให้งานไม่ต่อเนื่องล่าช้าไม่เป็นไปตามเวลาที่ตั้งไว้
 ๒. กระบวนการจัดการการสาธารณูปการและระดับความคิดเห็นของคณะสงฆ์ต่อการบริหาร
 จัดการการสาธารณูปการของวัดในจังหวัดสมุทรปราการพบว่า ความคิดเห็นของคณะสงฆ์ต่อการ
 บริหารจัดการการสาธารณูปการของวัดในจังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย
 เท่ากับ ๓.๘๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความคิดเห็นของคณะสงฆ์ต่อการบริหารจัดการการ
 สาธารณูปการของวัดในจังหวัดสมุทรปราการ ในด้านจัดองค์กร อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย
 เท่ากับ ๒.๕๔) ส่วนด้านที่เหลือคณะสงฆ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓. การบริหารจัดการ
 สาธารณูปการของวัดในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ๑) ด้านการวางแผน ควรให้ผู้ที่มีความรู้ในการ
 วางแผนการบริหารด้านงานสาธารณูปการ มีการวางแผนด้านปัจจัยเงินทุนโดยขอแรงสนับสนุนจาก
 ประชาชนอย่างค่อยเป็นค่อยไป และสร้างให้มีแบบมีศิลปะอย่างส่งเสริมวัฒนธรรมไทยให้มีการ
 เสริมแทรกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไว้ในตัวอาคารเสนาสนะด้วย ๒) ด้านงานจัดองค์กร จัด
 ผู้รับผิดชอบ โดยการจัดประชุมในการเป็นผู้นำดูแลในการก่อสร้างอาคารเสนาสนะโดยตรง ๓) ด้าน
 งานบุคลากร จัดหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพมารับหน้าที่การทำงานภายในองค์กรของวัด ๔) ด้าน
 การสั่งการ จัดประชุมขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการต่างๆ และประชาชนจัดกิจกรรมภายใน
 วัดเพื่อเป็นการนำไปสิ่งจูงใจในการร่วมมือกันทำงานก่อสร้างอาคารเสนาสนะ ๕) ด้านการกำกับดูแล
 จัดงานจัดกิจกรรมชักชวนประชาชนให้เข้าหาวัดเพื่อจัดหาทุนหรืองบประมาณในการก่อสร้าง
 เสนาสนะโดยจัดคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพสูง^{๗๘}

พระครูสมุห์ณัฐเสถียร อธิญาโณ (รุ่งเรือง) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหาร
 จัดการการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๑ ผลวิจัยพบว่า
 กับดูแลบุคลากรด้านการสาธารณูปการไม่ต่อเนื่องเพราะปัญหาสุขภาพไม่อำนวยหรือไม่มีผู้ทำการ
 แทน การติดต่อประสานงานไม่มีทีมงานที่เหมาะสม (๒) การเงินงบประมาณ พระสังฆาธิการ ขาด
 สภาพคล่องด้านการเงินงบประมาณในการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์อย่างต่อเนื่องขาดผู้ให้
 การอุปถัมภ์วัด และขาดความร่วมมือของชุมชนในท้องถิ่นเป็นต้น (๓) วัสดุอุปกรณ์สิ่งปลูกสร้างและ
 การบูรณปฏิสังขรณ์ในแต่ละวัดยังมีสภาพทรุดโทรม ไม่พร้อม ไม่เหมาะสม ไม่เป็นที่สบายะ ไม่
 สะอาด ไม่เป็นระเบียบ (๔) การจัดการ พระสังฆาธิการ อาจจะขาดความรู้ความเข้าใจด้านการ
 สาธารณูปการ ขาดการวางแผน ขาดการจัดทีมงานทั้งพระสงฆ์และฆราวาส ขาดผู้ให้การสนับสนุน

^{๗๘} พระครูปลัดวิสุทธิวัฒน์ (ไพโรจน์ ฐิริปญโญ), “เรื่อง การจัดการสาธารณูปการของวัดในจังหวัด
 สมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (การจัดการเชิงพุทธ), (บัณฑิตวิทยาลัย :
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

วิธีการจัดการที่เหมาะสมกับการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ๒. แนวคิดทฤษฎี และการบูรณาการหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาการบริหารจัดการการสาธารณูปการ แนวคิดที่เกี่ยวกับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ส่วนทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ เช่น การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม การสาธารณูปการตามหลักอริยสัจ ๔ แนวทางสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน ทุกข์ คือปัญหาการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ไม่เหมาะสมสมมุทัย คือต้นเหตุให้เกิดการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ นิโรธ คือเป้าหมายการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ และมรรค คือแนวทางข้อปฏิบัติการสาธารณูปการ ๓. การพัฒนาการบริหารจัดการการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน กล่าวคือ (๑) ด้านการวางแผน พระสังฆาธิการต้องพิจารณาการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ กุฏิสงฆ์ ศาลาการเปรียญ และอุโบสถเป็นต้น อย่างรอบคอบด้วยโยนิโสมนสิการ (๒) ด้านการจัดองค์การ พระสังฆาธิการ ต้องจัดคณะกรรมการขึ้นมาบริหารการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ปรับพื้นถนนภายในวัด ทำป้ายวัด ชุ่มประตู่ กำแพงวัด ปรับภูมิทัศน์ของวัดให้เหมาะสม (๓) ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ พระสังฆาธิการ ส่งเสริมการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ให้เป็นไปตามกฎระเบียบด้วยการประชุมปรึกษาอย่างต่อเนื่อง (๔) ด้านการประสานงาน พระสังฆาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาโดยการมอบหมายภาระหน้าที่ให้แต่ละรูปได้กำกับดูแลการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ทั้งอุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ ฌาปนสถาน และศาลาบำเพ็ญกุศลเป็นต้น (๕) ด้านการควบคุม พระสังฆาธิการมีหน้าที่กำกับดูแลทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ตามนโยบายทั้งบุคลากร การเงินงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการการบริหารจัดการการสาธารณูปการตามหลักอริยสัจ ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านกล่าวคือ (๑) ด้านทุกข์ คือแนวทางการแก้ไขปัญหาการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ คือวัดที่อยู่ในเขตชุมชนเมืองและวัดที่อยู่ในป่าต้องมีการก่อสร้างมีแบบแปลนที่ชัดเจน (๒) ด้านสมมุทัย คือสาเหตุให้เกิดการก่อสร้างให้เหมาะสมตามแบบแปลน (๓) ด้านนิโรธ เป้าหมายการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ด้วยการแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ของความเป็นวัด (๔) ด้านมรรค แนวทางการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ต้องมีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย และสรุปการบัญชีเป็นรายปีให้ถูกต้องตามกฎหมาย^{๗๙}

ฐิติพร สะสม ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาระบบและการจัดการวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาวัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอภูเวียง จังหวัดน่าน” ผลวิจัยพบว่า การก่อสร้าง การบูรณะปฏิสังขรณ์ ถาวรวัตถุ และการพัฒนาพื้นที่ดินอันเป็นที่ตั้งของวัดรวมทั้งการปลูกต้นไม้ตามความเหมาะสมและตามความจำเป็น ก็พึงทำตามกำลังทรัพยากร คือ กำลังเงิน และกำลังบุคลากรที่มี วัดได้จัดให้มีการบูรณปฏิสังขรณ์และพัฒนาเสนาสนะ อาคารสถานที่และบริเวณภายในวัด ให้มั่นคงแข็งแรงและสง่างามอยู่ตลอดเวลาการที่วัดจะมีกิจกรรมการก่อสร้างขึ้นนั้น จะต้องมีการวางระบบไว้

^{๗๙} พระครูสมุห์ณัฐเสฎฐ์ อธิญาโณ (รุ่งเรือง), การพัฒนาการบริหารจัดการการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๑, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (การจัดการเชิงพุทธ), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

ล่วงหน้า เพื่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่างๆ แก้วัด โดย เจ้าอาวาสเป็นผู้มอบหมายให้ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ฝ่ายสาธารณูปการเป็นผู้ดูแลและประสานงาน กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายฆราวาส ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ศาสนการของวัดคอยดูแล ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา งานภูมิทัศน์นอกจากนี้งานสาธารณูปการยังเกี่ยวข้องกับการงานด้านการบูรณะเสนาสนะของวัดด้วย ซึ่งงานบูรณะเสนาสนะของวัดนั้นเจ้าอาวาสจะได้มอบหมายให้ไวยาวัจกรฝ่ายสาธารณูปการ เป็นผู้ดูแลและประสานงาน งบประมาณที่ใช้ในการบูรณะเสนาสนะนั้นส่วนใหญ่เป็นงบประมาณของวัด นอกจากนี้ยังได้รับงบประมาณจากผู้มีจิตศรัทธา และงบประมาณที่เกิดจากงบประมาณของรัฐเมื่อมีงบประมาณในการดำเนินงานแล้วจะมีการประชุมคณะกรรมการพัฒนาวัด เพื่อรับทราบการดำเนินงานโดยอยู่ภายใต้การจัดการแผนการพัฒนาวัด จัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายงานประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคกรณีมีเจ้าภาพให้แจ้งเจ้าภาพก่อนการดำเนินงาน แต่งตั้งคณะกรรมการประมูลโครงการ (ประกวดราคา) ตรวจสอบโครงสร้าง การเงินบัญชี และผู้มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ มาเป็นที่ปรึกษา^{๔๐}

ปิยะภรณ์ วรประโยชน์ ได้วิจัยเรื่อง “มลพิษทางทัศนียภาพของวัดจากการรบกวนของสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ ในเทศบาลเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่” ผลวิจัยพบว่าพื้นที่บริเวณด้านหน้าวัดควรเก็บธงชาติและธงธรรมจักร เพื่อเน้นความสำคัญของพื้นที่บริเวณด้านหน้าวัดให้ชัดเจนและมีความโดดเด่นขึ้น สภาพพื้นที่โดยรอบวัดปัจจุบันพบปัญหาที่เกิดจากการติดตั้งป้ายโฆษณา การติดตั้งระบบสาธารณูปโภค การจอดรถของรถประจำทางที่มาจอดรอรับผู้โดยสาร การปรับปรุงทัศนียภาพของพื้นที่ควรใช้พืชพรรณ โดยคัดเลือกพันธุ์ไม้มาปลูกและตกแต่งโดยพิจารณารูปทรง ขนาด ดอก ใบ และเรือนพุ่ม ปลูกเป็นแนวยาวเพื่อใช้เป็นฉากช่วยในการปิดบังปัญหาทัศนียภาพที่ไม่น่ามอง นอกจากนี้การปรับพื้นที่ผิวทางทำให้เรียบมีระดับที่เสมอกัน ระบบสาธารณูปโภคควรเก็บซ่อนลงใต้ดินเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย สำหรับป้ายโฆษณาและความสูงของอาคารพาณิชย์ ควรแก้ไขที่ตัวอาคารโดยลดขนาดของตัวอาคารลงและเพิ่มระยะห่างออกมาจากบริเวณวัด เพื่อช่วยเสริมมุมมองของสิ่งก่อสร้างและโบราณสถานภายในวัดให้มีความโดดเด่นขึ้น วิธีดังกล่าวอาจจะเป็นไปได้ยาก เนื่องจากมีการก่อสร้างอาคารสูงอยู่แล้ว ฉะนั้นอาจแก้ไขได้โดยการปรับปรุงองค์ประกอบต่างๆ ของอาคารสูงในเรื่องของรูปทรง สี สัน และวัสดุที่ใช้ให้มีความกลมกลืนเข้ากันได้กับสิ่งก่อสร้างและโบราณสถานภายในวัดส่วนการจอดรถของรถประจำทางให้จัดระเบียบพื้นที่ในการจอดไปอยู่ในส่วนของถนนด้านข้างวัดแทนการจอดรถบริเวณด้านหน้าวัดนอกจากนี้แล้วภายในวัดควรมีการจัดสภาพแวดล้อมของวัด เช่น ควรเพิ่มความร่มรื่นโดยการปลูกต้นไม้ให้แก่พื้นที่โดยนำไม้ยืนต้นและไม่ดอกไม้ ประดับปลูกไว้ตามแนวทางเดิน ตัดแต่งกิ่งไม้ที่มีอยู่ในพื้นที่ให้โปร่งโล่งและเป็นระเบียบมากขึ้นบริเวณร้านค้าขายของบูชา/ขายของที่ระลึกควรมีการจัดร้านค้าให้สะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น วัดที่ได้มีการปรับปรุงโดยใช้มาตรการลดผลกระทบทาง

^{๔๐} ฐิติพร สะสม, “ศึกษาระบบการบริหารและการจัดการวัดในพระพุทธศาสนากรณีศึกษา : วัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดน่าน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

ทัศนียภาพของวัดจากการบัดบังของสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ กลุ่มตัวอย่างอย่างมีความพึงพอใจต่อมาตรการลดผลกระทบทางทัศนียภาพ^{๔๑}

สรุปได้ว่า การสาธารณูปการจะเน้นในส่วนบำรุงรักษาวัด และศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี เพราะเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสที่จะต้องปฏิบัติโดยตรง เจ้าอาวาสเป็นผู้จัดการ ผู้ริเริ่มและผ่านการพิจารณาตามลำดับ หรือผู้มีศรัทธามุ่งช่วยการวัด ซึ่งมีวิธีปฏิบัติแตกต่างกันไปตามลักษณะงาน เช่น การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ การซ่อมแซมของเก่า และการปรับปรุงตกแต่งศาสนวัตถุและศาสนสถานที่มีอยู่เดิมหรือที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่เพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น.

๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องบทบาทของวัดกับสังคม

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของวัดกับสังคม พบว่าที่ผ่านมามีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องข้างต้น พอสรุปได้ดังนี้

พระราชปัญญาภรณ์ (สิงห์คำ ขยวีโส) ได้วิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างสังคมคุณธรรมแบบมีส่วนร่วมภายใต้รูปแบบธนาคารความดี สำหรับหน่วยอบรมประชาชน” ผลการวิจัย พบว่าหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในหนเหนือ มีกระบวนการและหลักการที่คล้ายคลึงกัน คือ การนำหลักการ ๘ ประการ คือ หลักศีลธรรมและวัฒนธรรม สุขภาพ สัมมาชีพ สันติสุข ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณสงเคราะห์กตัญญูกตเวที และหลักสามัคคีธรรม มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคคลและสังคม โดยมีเป้าหมายของการดำเนินการ คือเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น การพัฒนาสังคม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการชุมชน และการสงเคราะห์ชุมชน การใช้หลักการทางพระพุทธศาสนาควบคู่กับการพัฒนาชีวิต และสังคม เพื่อให้บุคคลพึ่งพาตนเองได้ มีการยึดมั่นในการทำความดี มีการช่วยเหลือแบ่งปันสร้างความผูกพันด้วยกิจกรรมการพัฒนา มีการสื่อสารเพื่อให้คนเข้าถึงสัจธรรมด้วยวิถีการปฏิบัติ และมีการฝึกตามหลักไตรสิกขาและหลักภาวนา ๔ เพื่อให้บุคคลทำประโยชน์ตนสมบูรณ์พึ่งพาตนเองได้ในทุกทาง ให้ความพร้อมที่บำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นด้วยความเสียสละ จากนั้นควรมีการพัฒนาสังคมให้ไปสู่สังคมคุณธรรมที่เกิดประโยชน์และความสุขของทุกคนในสังคม^{๔๒}

พระครูสุทธิกิจวิธาน ปภสฺสโร (แสงอรุณ) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาวัดแก้วฟ้าจุฬามณี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ๑. บทบาทพระสงฆ์ด้านพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาวัดแก้วฟ้าจุฬามณีกรุงเทพมหานคร ทั้ง ๕ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ด้านพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาวัดแก้วฟ้าจุฬามณี กรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาจิตใจ อยู่ในระดับมากที่สุด และประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ด้านพัฒนา ชุมชน: กรณีศึกษาวัด

^{๔๑} ปิยะภรณ์ วรประโยชน์, “มลพิษทางทัศนียภาพของวัดจากการบัดบังของสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ ในเทศบาลเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๑).

^{๔๒} พระราชปัญญาภรณ์ (สิงห์คำ ขยวีโส), “กระบวนการสร้างสังคมคุณธรรมแบบมีส่วนร่วมภายใต้รูปแบบธนาคารความดี สำหรับหน่วยอบรมประชาชน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

แก้วฟ้าจุฬามณี กรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ด้านการเมือง ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และด้านการพัฒนาสังคม อยู่ในระดับมาก ๒. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ด้านพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาวัดแก้วฟ้าจุฬามณี กรุงเทพมหานคร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ด้านพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาวัดแก้วฟ้าจุฬามณี กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ด้าน พัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาวัดแก้วฟ้าจุฬามณี กรุงเทพมหานคร โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ด้าน พัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาวัดแก้วฟ้าจุฬามณี กรุงเทพมหานคร ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๓. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสงฆ์พัฒนาชุมชน: กรณีศึกษา วัดแก้วฟ้าจุฬามณี กรุงเทพมหานคร พบว่า พระสงฆ์บางรูปยังวางตัวไม่เป็นกลางต่อพัฒนาสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีการฝึกอบรมพระสงฆ์เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมพระสงฆ์บางรูป ยังขาดความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านเศรษฐกิจ และวัดขาดการจัดโครงการพัฒนา จิตใจประชาชนแบบต่อเนื่อง วัดยังขาดสถานที่ ที่ถ่ายทอดด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชน หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีการฝึกอบรมพระสงฆ์เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมควรส่งเสริมแหล่งพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มากกว่านี้^{๘๓}

พระbinsุทธเธีย สุทธิธมโม (เจ้า) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอเมืองสุรินทร์จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า ๑. จากการศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอเมืองสุรินทร์จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์อยู่ในระดับมากทุกด้าน พิจารณา จากค่าเฉลี่ยพบว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านจิตใจมากที่สุด ($\bar{x} = 3.91$) รองลงมา ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ ๒. การเปรียบเทียบเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน จำแนกตาม อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม วุฒิการศึกษาบาลี วุฒิการศึกษาสายสามัญ ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ต่างกัน มีบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา ชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๓. ปัญหาอุปสรรคในบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ประเด็นแรก คือ พระสงฆ์ให้ความสำคัญน้อยต่อการพัฒนาชุมชน ยังขาดการ เสียสละอย่างจริงจังในการยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือสังคม ดำเนินการกระไปตามรูปแบบวิธีการเดิมๆ ขาดการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

^{๘๓} พระครูสุทธิกิจวิธาน ปสฺสโร(แสงอรุณ), “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษา วัดแก้วฟ้าจุฬามณี กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต* (การพัฒนาสังคม), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

ประการที่สองคือ พระสงฆ์ขาดการวางแผน แนวทาง นโยบาย กลยุทธ์ที่ ชัดเจน ในการพัฒนาสังคม ชาติความต่อเนื่องในการดำเนินงาน และประการที่สาม คือปัจจุบัน ความก้าวหน้าของหน่วยงานรัฐ ภาคส่วนต่างๆ มีบทบาทในการพัฒนาสังคมอย่างกว้างขวาง ทัวถึง ทำให้วัดและหรือพระสงฆ์มี บทบาทในการช่วยเหลือพัฒนาสังคมด้านต่างๆ น้อยลง แทบไม่มีเลย ซึ่งต่างกับสมัยก่อนที่วัด เป็นศูนย์กลาง ที่พึ่งของสังคมด้านต่างๆ ^{๘๔} ข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในการ พัฒนาชุมชน ในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ประเด็นแรก คือ มหาเถรสมาคมควรกำหนด แผนแม่บทนโยบาย ที่ ชัดเจน ทันกับยุคสมัยปัจจุบัน เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา ชุมชน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ อย่างแท้จริง ประเด็นที่สอง คือคณะสงฆ์ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้ พระสงฆ์ได้มีการพัฒนา ศักยภาพ ความรู้ ความสามารถ ปลูกฝังการเสียสละประโยชน์สุขส่วนตน เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม และประเด็นท้ายสุด คือพระสงฆ์ควรมีการร่วมมือกับท้องถิ่นภาคส่วน ต่างๆ ในการร่วมกันรณรงค์ให้ ประชาชนอนุรักษ์ เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ดำเนินชีวิตอยู่บน พื้นฐานความพอเพียง^{๘๕}

นริวัลค์ ธรรมนิมิตโชค ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษารูปแบบของวัดที่เหมาะสมกับการเป็น แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต”, ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของวัดที่เหมาะสมกับการเป็นแหล่งการ เรียนรู้ตลอดชีวิต จำเป็นต้องใช้การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เข้ามามีส่วนใน กระบวนการสร้างรูปแบบของวัดให้เป็นไปตามความต้องการของพุทธบริษัทแต่ละกลุ่มวัดต้องมี ลักษณะการวางแผนด้านนโยบายที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพของพระภิกษุ สามเณรให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติพร้อมที่จะเป็นกัลยาณมิตรที่ดี ก้าวทันโลกในยุคปัจจุบันโดยไม่ทิ้ง สมณสาธิตและสมณสัญญา รวมทั้งการปรับปรุงสถานที่จัดกิจกรรมและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้ รวบรวมมา สิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นเครื่องชี้ถึงความต้องการของผู้ใช้บริการที่วัดจะต้องใช้เป็น จุดเริ่มต้นในการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานตลอดจนใช้เป็นแนวสำหรับกำหนดทิศทางการ จัดวัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมของพุทธบริษัททั้งนี้เพื่อความร่วมมือร่วมในการ เป็นเจ้าของแหล่งการเรียนรู้อย่างแท้จริงอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวัดและสังคมโดยรวมอย่าง ยั่งยืน^{๘๕}

เริงฤทธิ์ พลนามอินทร์ ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาตามแนว พุทธศาสนาในจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ในจังหวัดอุดรธานีมีบทบาทในการพัฒนา ตามแนวพุทธศาสนาทั้ง ๓ ด้าน ดังนี้

๑. การพัฒนาด้านวัตถุ พระสงฆ์ส่วนใหญ่มีบทบาทในการพัฒนาภายในบริเวณวัดเป็น สำคัญ ได้แก่ จัดสร้างห้องน้ำ ห้องส้วม และถังเก็บน้ำฝน เพื่อการจัดการด้านโภชนาการและสุขภาพ อนามัย จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพื่อให้การศึกษาแก่บุคคลทุกวัยทุกระดับ การอนุรักษ์ป่าไม้

^{๘๔} พระปิ่นสุทเธีย สุทธธมโม (เจ้า) , “การศึกษารูปแบบของวัดที่เหมาะสมกับการเป็นแหล่งการ เรียนรู้ตลอดชีวิต”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๘๕} นริวัลค์ ธรรมนิมิตโชค, “การศึกษารูปแบบของวัดที่เหมาะสมกับการเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอด ชีวิต”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

รวมทั้งการรักษาสภาพแวดล้อมภายในวัดและสร้างศาลาการเปรียญเพื่อสาธารณูปการ ส่วนนอกวัดได้รับบริจาคเงินเป็นกองทุนการศึกษาหรือสมทบทุนอาหารกลางวันและสนับสนุนการก่อสร้างศาลาประชาคมในตำบลและหมู่บ้าน

๒. การพัฒนาด้านจิตใจ พระสงฆ์ส่วนใหญ่ได้อบรมประชาชนในการสวดมนต์ รักษาศีล พอๆกับการแสดงพระธรรมเทศนาในวันพระ อบรมโดยใช้คำคม อุทาหรณ์และสุภาษิตประกอบตามโอกาสอันควร จากกลุ่มคนส่วนน้อยไปสู่กลุ่มคนส่วนใหญ่ รวมทั้งแนะนำและชักชวนให้ลด ละ เลิกอบายมุขอีกด้วย

๓. การพัฒนาด้านสังคม พระสงฆ์ส่วนใหญ่ได้ช่วยกระตุ้นจิตใจประชาชนให้กระทำความดี ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ร่วมประชุมและให้ข้อเสนอแนะการทำงานแก่คณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อสร้างความสามัคคีและความสงบสุขในชุมชน^{๘๖}

สรุปได้ว่า วัดโดยมีพระสงฆ์เป็นตัวแทนผู้ดำเนินงาน มีบทบาทสูงมากในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม ไม่ว่าจะเป็นการให้มีความรู้ความเข้าใจ ช่วยสอนหนังสือ ซึ่งในขณะสอนได้เน้นให้ประชาชนเข้าใจธรรมะปฏิบัติธรรมไปด้วย บางแห่งพระอาจเป็นหมอกกลางบ้าน เป็นเจ้าของตำราหมอยาพื้นบ้าน ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน งานของพระสงฆ์จึงเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างมาก

๒.๕.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าที่ผ่านมามีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องข้างต้น พอสรุปได้ดังนี้

พระปลัดไพฑูรย์ อินทสุวณโณ (จรรยา) การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของเทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ๑. บทบาทของเทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๐๓$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ๒. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของเทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทเทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของเทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของ ชุมชนไม่แตกต่างกัน และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของเทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๓. ข้อเสนอแนะบทบาทของของเทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ๑) เทศบาลตำบลบางปูนควรมีการมีส่วนร่วมอย่างสอบถามความต้องการของประชาชนเพื่อนำไปประกอบในการจัดการสิ่งแวดล้อม

^{๘๖} เรืองฤทธิ์ พลนามอินทร์, “บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาตามแนวพุทธศาสนาในจังหวัดอุดรธานี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา (กลุ่มสังคมศาสตร์), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๐).

ของชุมชน เพิ่มขึ้นกว่าเดิม ๒) ควร ให้มีการเลือกประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาลตำบลบางพูน ในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพิ่มขึ้นกว่าเดิม และ ๓) เทศบาลตำบลบางพูนควรให้ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารงานของเทศบาลตำบลบางพูนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ต่อเนื่อง เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน^{๘๗}

พระมหาเดชา อมรเมธี (สีบจันทร์) การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ๑. ความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร ที่มีต่อการบริหารสิ่งแวดล้อมใน สถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอ่างทอง ทั้ง ๓ ด้าน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ที่สุด ๔.๕๔ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้าน การบริหารจัดการ และด้านการจัดการเรียนการสอน ๒. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ ระดับความคิดเห็น ของแบบสอบถามความคิดเห็น ของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา จังหวัดอ่างทอง ทั้ง ๓ ด้านจำแนกตามตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา ขนาดโรงเรียน พบว่า ครูและผู้บริหารที่มีตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา ขนาดโรงเรียน ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสิ่งแวดล้อมใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอ่างทอง ไม่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ๓. ปัญหา และข้อเสนอแนะ ในการบริหารสิ่งแวดล้อมใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอ่างทองทั้ง ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านการบริหารจัดการ ปัญหา คือ ไม่มีการส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มสนใจ และหรือ ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่มีแผนปฏิบัติการ / โครงการ/กิจกรรมดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ไม่สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับชุมชนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมใน โอกาสต่างๆ เช่นกิจกรรมปลูกต้นไม้ เก็บขยะ ข้อเสนอแนะ คือ ควรส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มสนใจ และหรือชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับชุมชนในการ พัฒนาสิ่งแวดล้อมใน โอกาสต่างๆ เช่นกิจกรรมปลูกต้นไม้ เก็บขยะ ส่งเสริมให้มีแผนปฏิบัติการ / โครงการ/กิจกรรมดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ๒) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ปัญหา คือ ปลูกไม้ร่มเงา ไม้ดอก ไม้ประดับ รั้วรั้ว สวยงามน้อยไม่ส่งเสริมให้มีการจัดบรรยากาศห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ (มีแสง สว่างเพียงพออากาศถ่ายเท ไม่แออัด ฯลฯ) ไม่มีมาตรการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้พลังงานและ ทรัพยากรอย่างประหยัด ข้อเสนอแนะ คือ ส่งเสริมให้ปลูกไม้ร่มเงา ไม้ดอก ไม้ประดับ รั้วรั้ว สวยงาม จัดบรรยากาศห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ (มีแสงสว่างเพียงพออากาศถ่ายเท ไม่แออัด ฯลฯ) ควรมี มาตรการและ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัด ๓) ด้านการจัดการเรียนการสอน ปัญหา คือ ไม่ส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์หลักสูตรในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา ไม่ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมโดยบูรณาการเข้ากับวิชาอื่น ๆ ไม่สนับสนุนให้มีการผลิตและจัดทำ / จัดหาสื่อ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา

^{๘๗} พระปลัดไพฑูรย์ อินทสุวณโณ (จรบารุง) , “บทบาทของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

เพื่อใช้สอนนักเรียน ข้อเสนอแนะ คือ ควรส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์หลักสูตรในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมโดยบูรณาการเข้ากับวิชาอื่น ๆ ควรสนับสนุนให้มีการผลิตและจัดทำ / จัดหาสื่อ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อใช้สอนนักเรียน^{๔๔}

ภาษา ให้วนานุกูล ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (กอสส.) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๑. การบริหารขององค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ พบว่า ปัจจุบันนี้องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพได้ทำหน้าที่อย่างมีอิสระเพียงเฉพาะในส่วนของการพิจารณาโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทาง ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ด้วยความเป็นกลางทางวิชาการและความเป็นธรรมาภิบาล ได้รับความเชื่อถือจากชุมชนเป็นที่อ้างอิงและยุติข้อขัดแย้ง ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในพื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากโครงการที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง แต่ไม่ได้ ความเป็นอิสระในการบริหารงานโดยเฉพาะทรัพยากรการบริหาร (4Ms) แต่อย่างใด เนื่องจากยัง ไม่มีพระราชบัญญัติประกอบ
๒. การบริหารขององค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพมีบทบาทที่สำคัญ ต่อกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชน บนหลักธรรมาภิบาล ๖ ประการได้แก่ ๑) หลักนิติธรรม ๒) หลักคุณธรรม ๓) หลักความโปร่งใส ๔) หลักการมีส่วนร่วม ๕) หลักความรับผิดชอบ และ ๖) หลักความคุ้มค่า โดยมีหลักธรรมปัญหา ๓ ได้แก่ ๑) สุตมยปัญญา คือ การรับฟังข้อมูล ๒) จินตามยปัญญา คือการคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา และ ๓) ภาวนามยปัญญา คือ การสังเคราะห์ข้อมูลสู่การตัดสินใจ ทำให้มีกระบวนการในการทำหน้าที่รับฟังความคิดเห็นจากข้อมูลต่างๆได้เพิ่มมากขึ้น บนพื้นฐานของ ความน่าเชื่อถือ จากการได้มาของข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาการให้ความเห็น ต่อโครงการที่มีผลกระทบอย่างรุนแรง ส่งผลให้ได้รับความเชื่อถือจากภาคประชาชน ภาครัฐและ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มีความสมดุลของสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม ๓. รูปแบบการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การอิสระด้าน สิ่งแวดล้อมและสุขภาพนั้น ควรมีการออกพระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ในการรับรองสถานภาพองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเพื่อการทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ สูงขึ้น เป็นองค์กรที่สามารถร้องขอข้อมูลและรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ ตรวจสอบความจริงของข้อมูลได้ มีอำนาจทางการปกครองในการตรวจสอบและถ่วงดุล เสนอแนะ ติดตาม ประเมินผล และลงโทษกับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกลไกทางการดำเนินการได้ โดยคณะกรรมการ ความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ต่อกระบวนการให้ความเห็นโครงการที่มีผลกระทบอย่างรุนแรง ต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลกันเองภายใน ทั้งยังสามารถ ให้สังคมทำการตรวจสอบและถ่วงดุลได้ มีคำตอบแทนและสวัสดิการที่ครอบคลุมการทำงาน ทำหน้าที่บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล ๖ ประการ โดยการ

^{๔๔} พระมหาเดชา อมรเมธี (สืบจันทร์) , “การบริหารสิ่งแวดล้อมใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอ่างทอง”, **วิทยานันท์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

ใช้หลักธรรมาภิบาล ๓ เป็นเครื่องมือ ในการบูรณาการของการทำหน้าที่ สามารถที่จัดการบริหาร ทรัพยากรการบริหาร (4Ms) คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการจัดการและด้านวัสดุ อุปกรณ์ ด้วยความเป็นอิสระ โดยคำนึงถึง ประโยชน์ของสังคม ประเทศชาติรวมเป็นใหญ่ ด้วยความ ซื่อสัตย์ มีศักดิ์ศรี คำนึงถึงหลักของ สิทธิมนุษยชน ^{๘๙}

จักรพันธ์ สิงห์ลอ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมของ โรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านวังแท่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต ๒ การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาแนวทางการพัฒนา และการ ประเมินผลการพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านวังแท่น ตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต ๒ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การ สัมภาษณ์ข้อมูลเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความ ถูกต้อง วิเคราะห์และตีความ สรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและประเมินผลจัดการ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนนำเสนอผลการศึกษาวิจัยในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ ซึ่งผลการวิจัย สรุปได้ว่า ๑) การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านวังแท่น ด้าน นโยบายวิสัยทัศน์และโครงสร้างการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม พบว่า ไม่ได้ระบุนโยบาย วิสัยทัศน์ ของโรงเรียนที่มีข้อความเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ยังไม่มีการกำหนดเป้าหมายด้านการดำเนินงานด้าน สิ่งแวดล้อมระบบโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนไม่ชัดเจน มีการรายงานผลการปฏิบัติงานแต่ ขาดการประเมินโครงการที่เป็นระบบชัดเจน ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ พบว่า ไม่มีการจัดการ เรียนการสอนที่บูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษา เนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ ขาดแหล่งเรียนรู้ นักเรียนขาดคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกที่ดีด้านสิ่งแวดล้อม ขาดผู้นำ ด้านการจัดการ สิ่งแวดล้อมระบบการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม พบว่าโรงเรียนได้ ดำเนินการจัดการ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ชะงักงันอยู่ การจัดภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน น้ำเน่าเสีย พลังงานไฟฟ้ามลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นได้แก่ ควันทจากการเผาถ่าน ด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่าย สิ่งแวดล้อมยังไม่มีวี่แวง ๒) แนวทางการพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ได้แก่ การ จัดทำโครงการพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติงานด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนร่วมกัน การพัฒนาการจัดการ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนจากการจัดทำโครงการซึ่งแบ่งเป็นปฏิบัติการ ๓ ขั้นตอนคือ ปฏิบัติการ ขั้นตอนที่ ๓) การวางแผนจัดทำโครงการพัฒนาแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ปฏิบัติการขั้นตอนที่ ๒ การอบรมผู้นำสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติการขั้นตอนที่ ๓ การจัดตั้งคณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนผลการศึกษารูปแบบว่า การ จัดทำโครงการพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้เกิดการจัดการ

^{๘๙} ฤทธิญา ให้วฒนานุกูล, “การพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การอิสระด้าน สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (กอสส.)”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (รัฐประศาสนศาสตร), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

สิ่งแวดล้อมที่ดีและยั่งยืนได้ ๔) การประเมินผลพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน โดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด^{๕๐}

นายสมจันท์ศรีปรีชยานนท์และนายพนพล อินทรเสนา การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเชิงพุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติแนวพุทธของพระสงฆ์ในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารจัดการเชิงพุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติแนวพุทธของพระสงฆ์ในจังหวัดลำปาง ได้อาศัยแนวคิดและทฤษฎีในการบริหารจัดการเชิงพุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามหลักอริยสัจ ๔ คือ การพิจารณาถึงเหตุปัจจัย อาศัยศรัทธาผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในการกระตุ้นให้ชุมชนได้ตระหนักรู้ในการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งยังมีการสอดแทรกพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น การสืบทอดปาป บวชป่า ฯลฯ เพื่อให้ชุมชนได้รู้จักความกตัญญูตักเตือนต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าใจหลักปฏิจจสมุปบาทความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ ไม่เบียดเบียนธรรมชาติ เพื่อเป็นการดูแล รักษาและป้องกันภัยที่จะเกิดแก่การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งในการบริหารจัดการได้ใช้หลักอภิธานียธรรมในการปรึกษาหารือสร้างความสามัคคีในหมู่คณะหรือชุมชนในการจัดกิจกรรมร่วมกันหน่วยงานองค์กรต่างๆ ส่วนพระสงฆ์ได้ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ และภาวะผู้นำทางใจแก่ชุมชนในการจัดศาสนพิธีกรรมที่สอดคล้องกับชุมชน เป็นการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้ชุมชนได้เข้าถึงคุณค่าของธรรมชาติหรือคุณค่าทางด้านจิตใจมากกว่าคุณค่าทางด้านวัตถุ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการเชิงพุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติแนวพุทธของพระสงฆ์ในจังหวัดลำปาง เพื่อพัฒนาชุมชนและสร้างจิตสำนึกในความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ชุมชน และสิ่งแวดล้อมกลับคืนสู่ท้องถิ่นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่ามีปัจจัยอยู่ ๒ อย่าง คือ ๑. ปัจจัยภายใน คือปัจจัยที่มีผลโดยตรงต่อการบริหารจัดการเชิงพุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ๒. ปัจจัยภายนอก คือปัจจัยทางโครงสร้างทางสังคม ทำให้วิถีชีวิตชุมชนผันแปรไปตามสภาพเศรษฐกิจที่มุ่งพัฒนาทางวัตถุ การแสวงหาผลประโยชน์จากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราหรือการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อนำมาใช้เป็นสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งโครงสร้างระบบเศรษฐกิจได้สร้างความขัดแย้งและส่งผลต่อบุคคล ชุมชน และสิ่งแวดล้อม แม้บทบาทภิกษุสงฆ์ในการเป็นภาวะผู้นำและปฏิบัติศาสนกิจ ในการกำหนดทิศทางการดำเนินชีวิตของชุมชน ให้รู้จักใส่ใจต่อตนเอง ชุมชน และธรรมชาติ แต่ยังมีปัจจัยที่อาจจะผลต่อความสำเร็จและล้มเหลวต่อการบริหารจัดการเชิงพุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ จากการวิจัยพบว่า เงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน คือ ความเข้าใจในคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างภาวะผู้นำชุมชนเพื่อเกิดความสามัคคี การมีส่วนร่วมระหว่างพระสงฆ์ชุมชนและสิ่งแวดล้อม การสร้างอุดมการณ์ในการบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นเกิดการบูรณาการทั้งความรู้สมัยใหม่และภูมิปัญญา ความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องและขาดงบประมาณในการบริหารจัดการทรัพยากร เงื่อนไขดังกล่าวได้ส่งผลต่อการบริหารจัดการเชิงพุทธ

^{๕๐} จักรพันธ์ สิงห์หล่อ, “การพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านวังแท่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต ๒”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๕๔).

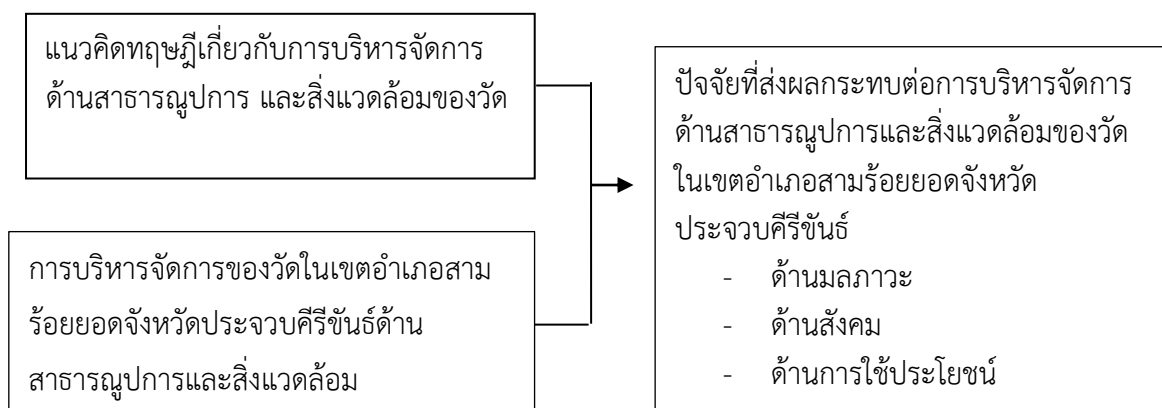
ศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติแนวพุทธของพระสงฆ์ในจังหวัดลำปาง เพราะฉะนั้นการพัฒนาชุมชนต้องขจัดจุดที่เป็นอุปสรรค ขัดต่อการปฏิบัติงาน และเร่งส่งเสริมจุดเด่นให้มีศักยภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาการบริหารจัดการเชิงพุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติให้ยั่งยืนแก่ชุมชน และเป็นต้นแบบแก่ชุมชนอื่นในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ^{๙๑}

สรุปได้ว่า ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายอันส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ต่อเศรษฐกิจและสังคมในระดับทุกระดับ ดังนั้นจึงมีการบริหารจัดการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคงอยู่กับมนุษย์ให้ยาวนานที่สุด ในการจัดการนี้เองก็ได้นำหลักการทางวิชาการบ้างรวมถึงหลักธรรมะบ้างเข้ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารงานเพื่อเป็นการพัฒนาปรับปรุงและอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่สืบต่อไป

^{๙๑} นายสมจันท์ศรีปรัชยานนท์และนายพนต อินทรเสนา, “การบริหารจัดการเชิงพุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติแนวพุทธของพระสงฆ์ในจังหวัดลำปาง”, รายงานการวิจัย, (ลำปาง : วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยทำการทบทวนแนวทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด จึงกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังรูป

แผนภูมิที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบของการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการศึกษาวิจัยดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบของการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระภิกษุและประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๒) กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบของการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ผู้วิจัยได้กำหนดเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จากผู้ที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับสาระสำคัญของการวิจัย ๑๘ รูป/คน ประกอบด้วยรายชื่อต่อไปนี้

๑. พระครูวิสุทธิธรรมานุรักษ์	ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลสามร้อยยอด
๒. พระครูสถิตกัลยาณคุณ	ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลศาลาล้อย
๓. พระครูกิตติญาณพิสุทธิ์	ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดไร่ไหมสามัคคี
๔. พระครูศรีจันทโชติ	ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดหน้าเขาโป่งเหนือ
๕. พระครูโกศลพิทยารมณ์	ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดทุ่งประดู่
๖. พระครูปลัดไพศาล โรจนวิโส	ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดหนองข้าวเหนียว
๗. พระมหาบุญชู กิตติญาณโณ	ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดหนองหญ้าปล้อง

๘. นายประเสริฐ เมืองจันทบุรี	ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สามร้อยยอด
๙. นายประเสริฐ จันทเทศ	ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ศิลาลอย
๑๐. นายสุชาติ สุกิจปาณีนิจ	ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลไร่เก่า
๑๑. นายสงวน ไชยชน	ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลไร่ใหม่
๑๒. นายประเสริฐ ไทยอุดมทรัพย์	ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ศาลาล้อย
๑๓. นางทองสุข น้ำเพชร	ประชาชนตัวแทนจากตำบลสามร้อยยอด
๑๔. นายดอกกรัก งามขำ	ประชาชนตัวแทนจากตำบลศิลาลอย
๑๕. นายประหส์ งามดี	ประชาชนตัวแทนจากตำบลไร่เก่า
๑๖. นางมาลี แซ่อ้อ	ประชาชนตัวแทนจากตำบลไร่ใหม่
๑๗. นางหงษ์ พุกษาพันธ์รัตน์	ประชาชนตัวแทนจากตำบลศาลาล้อย
๑๘. นายอรรถพรชัย ไกล่ชิด	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่๑ตำบลศิลาลอย

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured) เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดโครงสร้างของข้อคำถาม สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งมีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและลักษณะของเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากเอกสารและผลงานวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

๒) กำหนดกรอบแนวทาง ในการสร้างเครื่องมือ

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารานิพนธ์

๔) สร้างเครื่องมือ

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) ปรับปรุงแก้ไข

๗) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรัษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปรัษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน ประกอบด้วย

๑) พระสมุทรวชิโรโสภณ, ดร. (พธ.บ. , พธ.ม., พธ.ด.(การจัดการเชิงพุทธ)
อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๒) พระครูวิสุทธิธำมณฺห์คุณ, ดร. (พธ.บ. , พธ.ม., พธ.ด.(การจัดการเชิงพุทธ)
อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๓) พระครูวาทิรวัฒน์, ดร. (พธ.บ. , พธ.ม., พธ.ด.(การจัดการเชิงพุทธ)
อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๔) พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตฺโต, ดร.(พธ.บ. , พธ.ม., พธ.ด.(การจัดการเชิงพุทธ)

๕) ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น (พธ.บ.,M.A., Ph.D.) (เศรษฐศาสตร์)
อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรัษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลักษณะ ดังนี้

แบบสัมภาษณ์ (Interview)

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยแบ่งเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด ในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้ง ๓ ด้าน

๑. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านมลภาวะ

๑.๑ ปัญหาด้านมลภาวะคืออะไร

๑.๒ สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อมลภาวะมีอะไร

๑.๓ เป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้านมลภาวะควรเป็นอย่างไร

๑.๔ มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านมลภาวะมีแนวทางอย่างไร

๒. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านสังคม

๒.๑ ปัญหาด้านสังคมคืออะไร

๒.๒ สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสังคมมีอะไร

๒.๓ เป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้านสังคมควรเป็นอย่างไร

๒.๔ มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านสังคมมีแนวทางอย่างไร

๓. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในด้านการใช้ประโยชน์

๓.๑ ปัญหาด้านสังคมคืออะไร

๓.๒ สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสังคมมีอะไร

๓.๓ เป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้านสังคมควรเป็นอย่างไร

๓.๔ มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านสังคมมีแนวทางอย่างไร

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้อาศัยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview)

๒. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการแบบสัมภาษณ์ (Interview) แก่พระสงฆ์และประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured) แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ โดยจัดพิมพ์ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์ตีความข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาของผู้วิจัย ดำเนินการสังเคราะห์เนื้อหา (Synthesis) ข้อมูลที่สอดคล้องกันนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาความและอธิบาย

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัย จะได้นำเสนอการศึกษาผลกระทบของการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมถึงผลกระทบและปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านมลภาวะ ๒. ด้านสังคม ๓. ด้านการใช้ประโยชน์ โดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๘ รูป/คน ประกอบด้วยผู้แทนจาก ๕ ตำบล แบ่งเป็นจากพระภิกษุ ผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไป ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลการสังเคราะห์จากการเก็บข้อมูลและคำสัมภาษณ์ ดังนี้โดยได้ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งจะได้นำเสนอรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๔.๑ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านมลภาวะ

๔.๒ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านสังคม

๔.๓ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในด้านการใช้ประโยชน์

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านมลภาวะ

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นศึกษาผลอันเกิดจากการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่เป็นการดำเนินงานหรือการบริหารงานจัดการใดๆไปภายใต้การบริหารงานของวัดที่มีผลต่อประชาชนทั่วไปทั้งที่อยู่บริเวณใกล้วัดหรือแม้แต่ผู้เข้ามาใช้บริการจากทางวัดในด้านของมลภาวะ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีทัศนะร่วมกันมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๔.๑.๑ ปัญหาด้านมลภาวะ

การดำเนินของวัดในด้านของการก่อสร้างก็ติดการบูรณปฏิสังขรณ์ก็ตามที่ได้ตามภารกิจหน้าที่ของงานคณะสงฆ์อันเป็นไปตามหลักการบริหารงานที่ได้กำหนดเป็นแบบแผนให้วัดต่างๆได้ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวย่อมมีผลกระทบต่อประชาชนการรับทราบถึงข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นประโยชน์ที่ดีในการที่จะได้แก้ไขปรับปรุงต่อไป^๑ ปัญหาด้านมลภาวะจึงมีใน

^๑ สัมภาษณ์ นายประเสริฐ เมืองจันทบุรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอด, ๖ มกราคม

เรื่องของเสียงที่อาจทำให้รบกวนประชาชน^๒ บ้างตามโอกาสและสิ่งที่ตามมานอกจากเสียงก็คือฝุ่นผง ควัน และกลิ่นเหม็นอาจสร้างปัญหาในบางช่วงไม่ได้มากมายอะไรเป็นเพียงการรบกวนทางใจ เล็กน้อย^๓ แต่ก็ยังมีกลิ่นที่เหม็นเป็นประจำอีกเช่นมูลของสุนัขและแมวเป็นต้นที่มีประชาชนนำมา ปล่อยให้เป็นภาระของวัดทำให้เกิดทั้งมลภาวะทั้งเสียงและกลิ่น^๔ และปัญหาที่ทุกวัดประสบปัญหา เหมือนกันโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้คือนกพิราบที่ทำให้เกิดทั้งปัญหากลิ่นเสียง รบกวนตลอดรวมไปถึงการ เจ็บป่วยจากเชื้อโรคที่ติดตัวนกพิราบ^๕

สรุปปัญหาด้านมลภาวะที่รบกวนประชาชน ได้แก่เรื่องของเสียง ฝุ่นควัน กลิ่นและเชื้อ โรคที่ติดตัวมากับสัตว์ต่างๆ

๔.๑.๒ สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อมลภาวะ

สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อมลภาวะการก่อสร้างหรือบูรณปฏิสังขรณ์ย่อมเกิด เสียงอันเกิดจากการดำเนินการทำให้ประชาชนย่อมได้รับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ปัจจัยในเรื่องของ ขั้นตอนกระบวนการจึงเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบหรือเป็นสาเหตุลำดับแรก^๖ นอกจากเสียงที่เกิดจาก การก่อสร้างแล้วยังมีมลภาวะที่ไม่ได้เกิดจากวัดเองเป็นสิ่งที่เกิดจากการกระทำของบุคคลอื่นที่เป็น ต้นเหตุของปัญหาเรื่องเสียงรบกวนคือสุนัขที่มีประชาชนนำมาปล่อยที่วัดเมื่ออยู่ร่วมกันหลายตัวก็มี การแก่งแย่งกันส่งเสียงให้รบกวนทั้งพระภิกษุเองและประชาชนข้างเคียง^๗ นอกจากนั้นยังเป็นสาเหตุ ของกลิ่นที่เกิดจากขยะมูลฝอยที่รอการจัดเก็บหรือกำจัดแต่มาโดนสุนัข คู้ยเหยือก่อน และสิ่งที่ตามมา ของการก่อสร้างคือฝุ่นผงที่เกิดจากวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างบางอย่างก็มีเพียงเล็กน้อยบางวัสดุก็มาก^๘ ตลอดถนนหรือทางเข้าวัดก็ดีทางเข้าสถานที่ก่อสร้างก็ตามเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดฝุ่นละออง เป็นมลภาวะอีกประการหนึ่ง^๙ และยิ่งไปกว่านั้นบางสิ่งก็กลายเป็นควันเป็นควันส่งกลิ่นรบกวนเป็น สาเหตุเนื่องด้วยกัน^{๑๐} แต่เป็นเพียงบางโอกาสในช่วงที่ช่างปฏิบัติงานเท่านั้นเช่นในช่วงเวลา ๘.๐๐ น. ถึง ๑๗.๐๐ น. คือช่วงเวลาทำการก่อสร้างซึ่งในเวลานั้นหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับผลกระทบ^{๑๑} แต่บางพื้นที่ ก็ไม่มีผลกระทบเนื่องจากวัดตั้งอยู่ห่างจากชุมชนบ้านเรือนของประชาชน^{๑๒}

สรุปสาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อมลภาวะ ได้แก่ สาเหตุที่เกิดจากวัดเองเป็นสิ่งที่ เกิดจากการกระทำคือเรื่องของการก่อสร้างหรือบูรณปฏิสังขรณ์ และสาเหตุที่วัดไม่ได้ก่อให้เกิด ปัญหาคือเรื่องของการนำสุนัขมาปล่อยที่วัดทำให้เกิดปัญหาตามมา

^๒ สัมภาษณ์ นางทองสุข น้ำเพชร

ประชาชนตัวแทนจากตำบลสามร้อยยอด, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^๓ สัมภาษณ์ นายอรรถพรชัย ไกล่ชิด

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่๑ตำบลศิลาลอย, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^๔ สัมภาษณ์ นายสงวน ไชยชน

นายกเทศมนตรีตำบลไร่ใหม่, ๔ มกราคม ๒๕๖๑.

^๕ สัมภาษณ์ พระครูกิตติญาณพิสุทธ์

เจ้าอาวาสวัดไร่ใหม่สามัคคี, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^๖ สัมภาษณ์ พระครูสถิตกัลยาณคุณ

เจ้าคณะตำบลศาลาลัย, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^๗ สัมภาษณ์ พระครูกิตติญาณพิสุทธ์

เจ้าอาวาสวัดไร่ใหม่สามัคคี, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^๘ สัมภาษณ์ นายสุชาติ สุกิจปาณีนิจ

นายกเทศมนตรีตำบลไร่เก่า, ๑๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^๙ สัมภาษณ์ นางมาลี แซ่อื้อ

ประชาชนตัวแทนจากตำบลไร่ใหม่, ๘ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายดอกกรักร งามขำ

ประชาชนตัวแทนจากตำบลศิลาลอย, ๘ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายประหส์ งามดี

ประชาชนตัวแทนจากตำบลไร่เก่า, ๙ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๒} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิธรรมานุรักษ์ เจ้าคณะตำบลสามร้อยยอด, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

๔.๑.๓ เป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้านมลภาวะ

การอยู่ร่วมกันหากมีผลกระทบส่งผลในทางที่ไม่ดีต่อกันและกันแล้วการอยู่ร่วมกันย่อมเกิดปัญหาอย่างแน่นอนดังนั้นควรมีเป้าหมายร่วมกันเมื่อเราต้องประสบกับปัญหานั้น เป้าหมายในการแก้ไขปัญหามลภาวะจึงควรกำจัดปัญหาต่างๆเหล่านั้นเมื่อเกิดขึ้นแล้วเพื่อให้เกิดความเดือดร้อนอยู่อย่างสงบสุข^{๑๓} แต่กรณีที่เกิดขึ้นในบางพื้นที่ที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาลงได้อย่างหมดสิ้นเมื่อเป็นอย่างนี้แล้วก็ควรมีข้อตกลงหรือกำหนดเป้าหมายในการลดปัญหาดังกล่าว^{๑๔} เช่นการประชุมร่วมกันในการวางแผนการจัดการสาธารณสุขการของวัดเพื่อให้เกิดการรับรู้ระหว่างวัดกับชุมชนที่อยู่ในพื้นที่กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนจะได้ไม่ทำให้มีการร้องเรียนในภายหลัง^{๑๕} เพราะหากทั้งทางวัดเองก็ดีทางชุมชนก็ตามไม่ได้ทำความเข้าใจซึ่งกันและกันปัญหาย่อมลุกลามไปจนอาจต้องมีการฟ้องร้องต่อศาลมีการเดินขบวนต่อต้านและอื่นๆอีกมากมาย ดังนั้นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการแก้ไขปัญหาคือการกำหนดข้อตกลงร่วมกันเป็นการขอความร่วมมือกัน^{๑๖}

สรุปเป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้านมลภาวะ ได้แก่ การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขกำจัดปัญหาต่างๆเหล่านั้นเมื่อเกิดขึ้นแล้วระหว่างวัดกับชุมชนที่อยู่ในพื้นที่

๔.๑.๔ มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านมลภาวะ

การดำเนินงานหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านมลภาวะนั้นทำข้อตกลงกันเช่นในการก่อสร้างมีเวลาที่ชัดเจนไม่เกินเวลาไปเพราะเมื่อประชาชนโดยรอบรู้เวลาในการก่อสร้างดำเนินการของทางวัดเกิดความเข้าใจแล้วก็จะได้รับทราบถึงการดำเนินการดังกล่าวขอความร่วมมือ^{๑๗} จัดทำป้ายเตือนไม่ให้มีการนำสัตว์เลี้ยงเช่นสุนัขแมวมาปล่อยบริเวณวัดอันจะทำให้เกิดมลภาวะรบกวนได้^{๑๘} และขอความอนุเคราะห์จากทางเทศบาลในการช่วยดูแลคุมกำเนิดสุนัข แมว รวมถึงการจับนำไปรวมกันไว้ในสถานที่ที่เป็นแหล่งดูแลของทางเทศบาล^{๑๙} เป็นการวางแผนทางในการแก้ปัญหา ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหายะที่ส่งกลิ่นเหม็นคือการจัดเก็บให้เรียบร้อยโดยการหาทุนสนับสนุนในการจัดอุปกรณ์เก็บขยะที่มาตรฐานพ้นจากสุนัข แมวและสัตว์อื่นๆหากมีสถานที่ในการกำจัดด้วยจะเป็นการดีเพราะไม่ต้องรอการจัดเก็บจากทางเทศบาลหรือหน่วยงานในการจัดเก็บเป็นการป้องกันได้ก่อนการเกิดปัญหามลภาวะทางกลิ่น^{๒๐}

สรุปแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านมลภาวะ ได้แก่ ทำความเข้าใจเรื่องของเวลาในการก่อสร้าง จัดทำป้ายเตือนไม่ให้นำสัตว์มาปล่อยที่วัดและขอความอนุเคราะห์จากทางเทศบาลในการช่วยดูแลคุมกำเนิดสุนัข แมว

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระครูโกศลพิทยารมณ์ เจ้าอาวาสวัดทุ่งประดู่, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๔} สัมภาษณ์ พระครูสถิตกัลยาณคุณ เจ้าคณะตำบลศาลาล้อย, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระมหาบุญชู กิตติญาโณ เจ้าอาวาสวัดหนองหญ้าปล้อง, ๔ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๖} สัมภาษณ์ พระครูปลัดไพศาล โรจนวิโส เจ้าอาวาสวัดหนองข้าวเหนียว, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายสงวน ไชยชน นายกเทศมนตรีตำบลไร่ใหม่, ๔ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๘} สัมภาษณ์ พระครูปลัดไพศาล โรจนวิโส เจ้าอาวาสวัดหนองข้าวเหนียว, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นางหงส์ พุกษาพันธ์รัตน์ ประชาชนตัวแทนจากตำบลศาลาล้อย, ๘ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายประเสริฐ จันทระเทศ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาล้อย, ๕ มกราคม ๒๕๖๑.

ฉะนั้นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านมลภาวะได้แก่ เรื่องของเสียงที่เกิดจากการก่อสร้าง รวมไปถึงฝุ่นควันจากเศษวัสดุ และมลภาวะที่เกิดจากสุนัขแมวที่ลี้ภัยและเสียงรบกวนรวมไปถึงนกพิราบด้วย มีสาเหตุจากการก่อสร้างของทางวัดและตัววัดเองที่ทำให้เกิดมลภาวะเช่นนั้นและการขาดความรับผิดชอบของผู้ที่นำสุนัขแมวมาปล่อยวัดทำให้เกิดปัญหา สำหรับเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาคือการร่วมกันการแก้ไขปัญหามลภาวะที่เกิดขึ้นเหล่านั้น โดยมีแนวทางคือการตกลงทำความเข้าใจเรื่องของเวลาในการก่อสร้าง จัดทำป้ายเตือนไม่ให้หมาสัตว์มาปล่อยที่วัดและขอความอนุเคราะห์จากทางเทศบาลในการช่วยดูแลคุมกำเนิดสุนัข แมว และหาสถานที่กำจัดขยะเพื่อจะได้ไม่ต้องรบกวนหน่วยงานที่จัดเก็บ

๔.๒. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านสังคม

การอยู่ร่วมผืนแผ่นดินเดียวกัน ภายใต้สังคมหนึ่ง ๆ จะมีอาณาเขตที่แน่นอน ซึ่งอาณาเขตนี้จะครอบคลุมชุมชนที่มีขนาดเล็กมากมาเรียกว่าสังคม สังคมนั้นต้องเป็นการคบค้าสมาคมระหว่างมนุษย์ทุกหมู่เหล่าความสัมพันธ์ทางสังคม คือสังคมต้องเป็นความสัมพันธ์ของคนทุกระดับชั้น ดังนั้นการอยู่ร่วมกันต้องมีการกระทบกระทั่งกัน ในส่วนของวัดกับชุมชนก็เช่นเดียวกันงานวิจัยนี้จึงตั้งใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่องานที่อยู่รอบๆวัด ในด้านของสังคมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีทัศนะร่วมกันมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๔.๒.๑ ปัญหาด้านสังคม

สภาวะการณ์ที่มีผลกระทบกระเทือนต่อคนจำนวนมากในสังคมและเห็นว่าควรร่วมกันแก้ปัญหาให้ดีขึ้นนั้นคือปัญหาด้านสังคม ในที่นี้จะกล่าวถึง สิ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดอันเกิดจากการดำเนินการของวัด แนนอนที่การกระทำอะไรสักอย่างย่อมมีคนชอบหรือเห็นด้วยกับผู้ที่เห็นตรงกันข้ามไม่ว่าจะเป็นด้วยเหตุผลทัศนคติหรืออคติก็แล้วแต่^{๒๑} ปัญหาส่วนใหญ่จึงเกิดจากการไม่เข้าใจกันหรือไม่ยอมรับกติกาของสังคมทั้งที่เป็นความเห็นหรือมติของคนส่วนใหญ่ในสังคม วัดก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมย่อมมีความคิดเห็นร่วมกันอย่างมากมาในการดำเนินงานของวัด^{๒๒} อันตามระเบียบแล้วในการดำเนินการทางวัดต้องประสานกันระหว่างฝ่ายสงฆ์และญาติโยมเป็นผังการบริหารงานเพื่อความเรียบร้อยดีงาม^{๒๓}

สรุปปัญหาด้านสังคมของวัดในการดำเนินงานที่ส่งผลต่อสังคมด้านการจัดการสาธารณูปการก็คือการขาดความร่วมมือ การไม่ทำความเข้าใจกับประชาชน ชุมชนและการไม่ให้ความเห็นใจกับทางวัดในการดำเนินการบ้างในบางกรณีของประชาชน

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายประเสริฐ ไทยอุดมทรัพย์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาลาย, ๘ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๒} สัมภาษณ์พระครูศรีจันทโชติ เจ้าอาวาสวัดหน้าเขาโป่งเหนือ, ๘ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๓} สัมภาษณ์นายประหส์ งามดี ประชาชนตัวแทนจากตำบลไร่เก่า, ๙ มกราคม ๒๕๖๑.

๔.๒.๒ สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสังคม

ปัญหาด้านสังคมนี้มีสาเหตุสองฝ่ายคือ ทางวัดโดยเฉพาะผู้บริหารงานก็คือตัวเจ้าอาวาสที่บางวัดประชาชนหลายฝ่ายที่ไม่ยอมรับในตัวผู้บริหรดงนั้นจึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับทางวัดมากนักแม้กระทั่งการเผยแผ่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่อาจส่งผลต่อมลภาวะที่จะเกิดขึ้นแล้วแต่ก็ยอมรับในบางวัดก็เกิดการร้องเรียนกันขึ้นนี้จึงเป็นสาเหตุใหญ่ที่สำคัญประการแรก^{๒๔} ส่วนสาเหตุอื่นๆ โดยรวมเป็นเรื่องของการรับรู้กิจกรรมที่เข้าไม่ถึงจึงอาจมีการท้วงติงแต่ก็ไม่ได้ประท้วงอะไรเป็นเพียงการสอบถามถึงปัญหาที่เกิดขึ้น^{๒๕}

สรุปสาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ได้แก่ สาเหตุจากทางวัดคือเจ้าอาวาสไม่เป็นที่ยอมรับและสาเหตุการรับรู้ที่เข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์กิจกรรม

๔.๒.๓ เป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้านสังคม

เป็นความมุ่งหมายเดียวกันของทุกๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วก็ยอมรับต้องการให้ระงับไป ดังนั้นปัญหาด้านสังคมอันเกิดจากการดำเนินงานด้านสาธารณูปการของวัดก็เช่นเดียวกัน เพราะทางวัดย่อมประสงค์ที่จะไม่ให้เกิดกรณีพิพาทกับญาติโยม เป้าหมายคือการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกดำเนินกิจกรรมร่วมไปด้วยกันอย่างราบรื่น^{๒๖} จึงพยายามที่จะหาแนวทางร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมให้ได้มากที่สุด

สรุปเป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้านสังคม ได้แก่ การพยายามระงับปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการหาแนวทางร่วมกัน

๔.๒.๔ มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านสังคม

วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็ต้องร่วมกันหลายฝ่ายแนวทางหลักที่สำคัญก็คือการให้ความรู้ความเข้าใจกับชุมชนให้มากโดยอาจผ่านกิจกรรมหรือประเพณีของทางวัดหรือที่ทางชุมชนจัดขึ้น นี่จึงเป็นภารกิจหน้าที่ของทางเจ้าอาวาสในแต่ละวัดที่จะต้องปฏิบัติ^{๒๗} สร้างความสามัคคี การประสานงานร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจ ระหว่างวัดและชุมชน แต่ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องผู้นำหมู่บ้านหรือชุมชนก็ต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินการของทางวัดด้วยเข้ามาสอดส่องดูแลเพื่อให้สามารถดำเนินงานไปด้วยกันได้เป็นอย่างดี^{๒๘} การปลูกฝังสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนชุมชนในการเสียสละเพื่อวัดเพราะวัดเป็นสถานที่ส่วนรวมการปฏิบัติอะไรต่อวัดย่อมมีผลต่อประชาชนผู้มีส่วนร่วมด้วยทั้งนั้นไม่มากก็น้อย^{๒๙} การให้การสงเคราะห์สนับสนุนงานของทางวัดจึงเป็นแนวทางที่ดีเพราะวัดต้องพึ่งพาประชาชนญาติโยมช่วยภารกิจจึงจะลุล่วงไปได้^{๓๐}

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระมหาบุญชู กิตติธยาโณ เจ้าอาวาสวัดหนองหญ้าปล้อง, ๔ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายดอกกรัก งามข้า ประชาชนตัวแทนจากตำบลศีลาลอย, ๘ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๖} สัมภาษณ์ พระครูโกศลพิทยารักษ์ เจ้าอาวาสวัดทุ่งประดู่, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๗} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิธรรมานุรักษ์ เจ้าคณะตำบลสามร้อยยอด, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๘} สัมภาษณ์ พระครูปลัดไพศาล โรจนวิโส เจ้าอาวาสวัดหนองข้าวเหนียว, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๙} สัมภาษณ์ พระครูกิตติญาณพิสุทธิ เจ้าอาวาสวัดไร่ไหมสามัคคี, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๐} สัมภาษณ์ พระครูโกศลพิทยารักษ์ เจ้าอาวาสวัดทุ่งประดู่, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

สรุปแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านสังคม ได้แก่ การให้ความรู้ความเข้าใจกับชุมชนสร้างความสามัคคี การประสานงานร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจ ระหว่างวัดและชุมชน สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนชุมชน

จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านสังคม นั้นมีไม่มากนัก ปัญหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องของทัศนคติที่ไม่เหมือนกันมีอคติจึงเกิดจากการไม่เข้าใจกันหรือไม่ยอมรับกติกาของสังคมทั้งที่เป็นความเห็นหรือมติของคนส่วนใหญ่ในสังคม เป้าหมายในการแก้ไขปัญหาคือ เรื่องของการทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวัด เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกดำเนินกิจกรรมร่วมไปด้วยกันอย่างราบรื่น สำหรับแนวทางนั้นเป็นภารกิจหน้าที่ของเจ้าอาวาสที่จะออกไปสร้างความสามัคคี ประสานงานทำความเข้าใจปลูกฝังสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนชุมชนในการเสียสละเพื่อวัดเพราะวัดเป็นสถานที่ส่วนรวม

๔.๓. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในการใช้ประโยชน์

นอกจากวัดจะเป็นสถานที่พำนักของพระภิกษุสามเณรแล้ววัดยังทำหน้าที่อีกหลายๆ ประการทั้งการให้ความรู้ ฝึกอบรมและกิจกรรมอื่นๆ อีกมากมาย ดังนั้นการเข้ามาใช้ประโยชน์ก็เป็นภารกิจหนึ่งที่ทางวัดให้ความอนุเคราะห์แก่ประชาชนมาโดยตลอด การศึกษาถึงปัญหานี้จึงเกิดประโยชน์อย่างมาก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีทัศนะร่วมกันมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๔.๓.๑ ปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ของการจัดการด้านสาธารณูปการ

เมื่อมีการเข้ามาใช้ประโยชน์ของสาธารณูปการของวัดในสิ่งต่างๆ ย่อมมีการเสื่อมของสิ่งของมีการส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมรอบๆข้าง ซึ่งปัญหาส่วนมากเป็นการใช้สถานที่ที่ไม่เหมาะสมบ้างการใช้สิ่งต่างๆ โดยไม่ระมัดระวังทำให้เกิดความเสียหายและผลจากการที่เข้ามาใช้ประโยชน์^{๓๑)} ก่อให้เกิดมลภาวะเช่นเสียง กลิ่นและควันส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน ซึ่งในบางเรื่องก็มีความจำเป็นเพราะเป็นเรื่องของการบำเพ็ญกุศลเช่นงานบำเพ็ญกุศลศพ การบรรพชาอุปสมบทที่เข้ามาขอใช้สถานที่ของทางวัดเพื่อความสะดวก^{๓๒)} ซึ่งในบางครั้งก็ทำให้สิ่งแวดล้อมโดยรอบเช่นต้นไม้ สภาพบรรยากาศเกิดผลตกค้างเช่นควันไปจับต้นไม้ ความร้อนที่เกิดขึ้นไปทำลายชั้นบรรยากาศและบางวัดก็มีอาณาเขตติดกับชุมชนหรือกับธรรมชาติเช่นป่าไม้ก็จะทำให้ส่งผลอย่างมาก บางวัดมีการจัดการที่เข้มงวดก็มีปัญหาเกี่ยวกับความไม่เข้าใจเกิดขึ้นตามมากับทางวัด^{๓๓)}

สรุปปัญหาด้านการจัดการด้านสาธารณูปการ ได้แก่ การใช้สถานที่ที่ไม่เหมาะสมและการใช้สิ่งต่างๆ โดยไม่ระมัดระวังทำให้เกิดความเสียหาย

^{๓๑)} สัมภาษณ์ พระครูศรีจันทโชติ เจ้าอาวาสวัดหน้าเขาโป่งเหนือ, ๘ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๒)} สัมภาษณ์ นายอรรถพรชัย ไกล่ชิด ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่๑ตำบลศิลาลอย, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๓)} สัมภาษณ์ พระมหาบุญชู กิตติญาโณ เจ้าอาวาสวัดหนองหญ้าปล้อง, ๔ มกราคม ๒๕๖๑.

๔.๓.๒ สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ของการจัดการด้าน

สาธารณูปการ

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์และพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับทางวัดหรือเจ้าอาวาสในวัดที่ให้ข้อมูลเป็นเรื่องที่หนักใจเป็นอย่างมากสำหรับการดำเนินการของทางวัดที่จะต้องกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสาเหตุจากการที่เข้ามาใช้ประโยชน์จากสาธารณูปการของวัดนั้นมีหลายประการด้วยกันแต่ก็เป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นเพราะการเข้ามาใช้สถานที่นั่นเองเช่นปัญหามลภาวะด้านควันที่เกิดจากการเผาปนกิจกิจศพ^{๓๔} ที่วัดส่วนใหญ่ยังใช้ระบบการเผาแบบเก่าคือใช้เชื้อเพลิงจากวัสดุธรรมชาติได้แก่ไม้ถ่านฟืนและไม่มีระบบกำจัดควัน มีเพียงบางวัดที่กำลังปรับปรุงมาใช้ระบบปิดมีระบบการกำจัดควันที่ดี^{๓๕} ทั้งนี้ก็เพราะมีสาเหตุมาจากเรื่องของงบประมาณในการก่อสร้างเตาเผาศพที่เป็นระบบปิดที่ยังขาดงบประมาณอย่างมากและรวมไปถึงผลกระทบที่จะตามมาหลังจากหันมาใช้เตาเผาแบบใหม่คือค่าเชื้อเพลิงที่สูงขึ้นกว่าเดิม^{๓๖} และในระหว่างการใช้สถานที่ย่อมเกิดมลภาวะทางเสียงที่ส่งเสียงดังไปรบกวนประชาชนทั่วไปที่อยู่รอบๆวัดไม่ว่าจะเป็นงานบำเพ็ญกุศลศพ งานบรรพชาอุปสมบทงานเลี้ยงหรือกิจกรรมอื่นๆที่เข้ามาจัดในบริเวณวัดต่างๆ เหล่านี้เป็นสาเหตุของปัญหาส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ของการจัดการด้านสาธารณูปการทั้งสิ้น^{๓๗} เมื่อสิ้นสุดภารกิจที่มาดำเนินการในวัดแล้วมลภาวะที่ตามมาคือเรื่องกลิ่นที่เกิดจากขยะหลังจากเสร็จงานแล้วบางครั้งไม่มีการกำจัดที่ดี รอแต่ให้ทางหน่วยงานที่จัดเก็บมาดำเนินการขยะก็ส่งกลิ่นรบกวนประชาชนรอบๆวัด^{๓๘} นอกจากนั้นยังมีปัญหาเรื่องน้ำเน่าเสียอันเป็นผลจากการใช้น้ำชำระล้างสถานที่ที่ดี ในการปรุงอาหารทำความสะอาดร่างกายก็ตามต่างๆเหล่านี้มีสาเหตุจากการไม่รับผิดชอบต่อการเข้ามาใช้สถานที่ใช้สาธารณูปการของทางวัด

สรุปสาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ของการจัดการด้านสาธารณูปการได้แก่ ควันที่เกิดจากการเผาปนกิจกิจศพ การส่งเสียงดังไปรบกวนประชาชน ขยะและกลิ่นที่เกิดจากขยะ รวมทั้งน้ำเน่าเสีย

๔.๓.๓ เป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ของการจัดการด้าน

สาธารณูปการ

วัดโดยหน้าที่ของเจ้าอาวาสแล้วไม่ได้อยากให้เกิดปัญหาหรือมลภาวะต่างๆกระทบต่อทั้งประชาชนและสิ่งแวดล้อมต่างๆเลยเพียงแต่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้และบางครั้งก็ไม่ได้เกิดจากทางวัดเองเป็นผลมาจากผู้ที่เข้ามาใช้สถานที่^{๓๙} ดังนั้นเป้าหมายของการแก้ไขปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ของการจัดการด้านสาธารณูปการคือการชี้แจง หาแนวทางร่วมกันในทางการแก้ไขหรือป้องกันปัญหาทุกๆด้านอันจะพึงเกิดขึ้นได้ โดยการพยายามกำหนดเป้าหมายที่สามารถปฏิบัติได้จริง

^{๓๔} สัมภาษณ์ นายประเสริฐ จันทเทศ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาลอย, ๕ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๕} สัมภาษณ์ พระครูปลัดไพศาล โรจนวิโส เจ้าอาวาสวัดหนองข้าวเหนียว, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายประทีป งามดี ประชาชนตัวแทนจากตำบลไร่เก่า, ๙ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๗} สัมภาษณ์ พระครูโกศลพิทยากรณ์ เจ้าอาวาสวัดทุ่งประดู่, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๘} สัมภาษณ์ นางมาลี แซ่อ้อ ประชาชนตัวแทนจากตำบลไร่ใหม่, ๘ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๙} สัมภาษณ์ พระมหาบุญชู กิตติญาโณ เจ้าอาวาสวัดหนองหญ้าปล้อง, ๔ มกราคม ๒๕๖๑.

จากการไปศึกษาดูงานตามวัดหรือสถานที่ต่างๆ ที่ประสบผลสำเร็จมาแล้วนำมากำหนดเป็นเป้าหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาในวัดของตนเอง

สรุปเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ของการจัดการด้านสาธารณูปการ ได้แก่ การพยายามกำหนดเป้าหมายที่สามารถปฏิบัติได้จริงเพื่อนำมากำหนดเป็นเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหา

๔.๓.๔ มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ของการจัดการด้านสาธารณูปการ

สำหรับแนวทางในการแก้ปัญหานั้นเป็นสิ่งที่ทางวัดต้องการเป็นอย่างมากเพื่อจะได้แก้ไขได้อย่างถูกต้อง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจึงให้แนวทางที่หลากหลายในการแก้ไขผู้ศึกษารวบรวมตามประเด็นต่างได้คือ เรื่องหลักของการแก้ไขปัญหาคือการหาปัญหาให้เจอและนำมาประชุมหารือกันก่อนโดยเชิญทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาประชุมเพื่อหาแนวทางต่อไป^{๕๐} และทำความเข้าใจกับประชาชนที่ได้รับผลกระทบนั้นเช่นการทำป้ายชี้แจงการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นๆ เช่นเสียงตามสายของทางเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลหรือทางหมู่บ้านต่างๆ ที่มีอยู่แล้วซึ่งสามารถดำเนินการเองได้ทันที^{๕๑} ขอความร่วมมือในการใช้สถานที่เช่นการใช้ศาลาแต่ในการบำเพ็ญกุศลศพอย่างเดียวไม่มีการเล่นการพนันอันจะส่งเสียงรบกวนเป็นมลภาวะทางเสียงได้แต่ในปัจจุบันได้มีกฎหมายที่เคร่งครัดให้วัดสามารถจำกัดเรื่องนี้ได้โดยไม่กระทบกับประชาชนที่จะเล่นการพนันในวัด^{๕๒} ในส่วนของเรื่องคว้นจากการเผาศพนั้นควรขอรับงบประมาณสนับสนุนในการก่อสร้างหรือปรับปรุงเตาเผาศพเป็นแบบใหม่เพื่อแก้ไขปัญหามลภาวะทางอากาศเรื่องของคว้นและกลิ่นด้วย^{๕๓} รวมทั้งการตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการสนับสนุนทางวัดหากมีกรณีที่เป็นศพไร้ญาติหรือช่วยอนุเคราะห์แก่ญาติผู้เสียชีวิตในการลดค่าใช้จ่ายลง^{๕๔} สุดท้ายคือแนวทางในการแก้ไขที่สำคัญที่สุดของการอยู่ร่วมกันคือการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ปลุกจิตสำนึกความรับผิดชอบร่วมกันการมีส่วนร่วมในสิ่งของเหล่านั้นให้เกิดความรักความหวงแหนเพื่อช่วยกันทะนุบำรุงใช้ให้เกิดประโยชน์และคงทนยาวนานมากที่สุด

สรุปแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ของการจัดการด้านสาธารณูปการ ได้แก่ รวบรวมปัญหาและนำมาประชุมหารือโดยเชิญทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาประชุมเพื่อหาแนวทางต่อไป ขอความร่วมมือและการปลุกจิตสำนึกความรับผิดชอบร่วมกัน

ในภาพรวมของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในด้านการใช้ประโยชน์มีปัจจัยที่ส่งผลคือการที่ประชาชนเข้ามาใช้สถานที่ของวัดแล้วเกิดมลภาวะต่างๆ ขึ้นทั้งเรื่องที่จะต้องเกิดโดยสภาพเช่นการเผาศพที่ยังใช้เตาเผาแบบเดิมที่ใช้ถ่าน ฟืนอยู่ และในเรื่องของการจัดกิจกรรมอื่นๆ

^{๕๐} สัมภาษณ์ นายสุชาติ สุกิจปาณีนิจ นายกเทศมนตรีตำบลไร่เก่า, ๑๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๕๑} สัมภาษณ์ นายอรรถพรชัย ไกล่ชิด ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่๑ตำบลศิลาลอย, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๕๒} สัมภาษณ์ พระครูปลัดไพศาล โรจนวิโส เจ้าอาวาสวัดหนองข้าวเหนียว, ๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๕๓} สัมภาษณ์ นายประเสริฐ จันทระเทศ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาลอย, ๕ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๕๔} สัมภาษณ์ พระครูศรีจันทโชติ เจ้าอาวาสวัดหน้าเขาโป่งเหนือ, ๘ มกราคม ๒๕๖๑.

ที่เสียงที่ส่งเสียงดังไปรบกวนประชาชนทั่วไปที่อยู่รอบๆวัด และปัญหาขยะส่งกลิ่นเหม็นเกิดจากการไม่รับผิดชอบต่อการเข้ามาใช้สถานที่ใช้สาธารณูปการของทางวัด ดังนั้นเป้าหมายของการแก้ไขปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ของการจัดการด้านสาธารณูปการคือการชี้แจง หาแนวทางร่วมกันในทางการแก้ไขหรือป้องกันปัญหาทุกๆด้านอันจะพึงเกิดขึ้นได้ และมีแนวทางในการแก้ไขคือเรื่องของการขอความร่วมมือในการใช้สถานที่ ปลุกจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อร่วมกันการมีส่วนร่วมกัน และขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการปรับเปลี่ยนระบบการเผาผลาญทั้งการตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการสนับสนุนทางวัด

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังต่อไปนี้

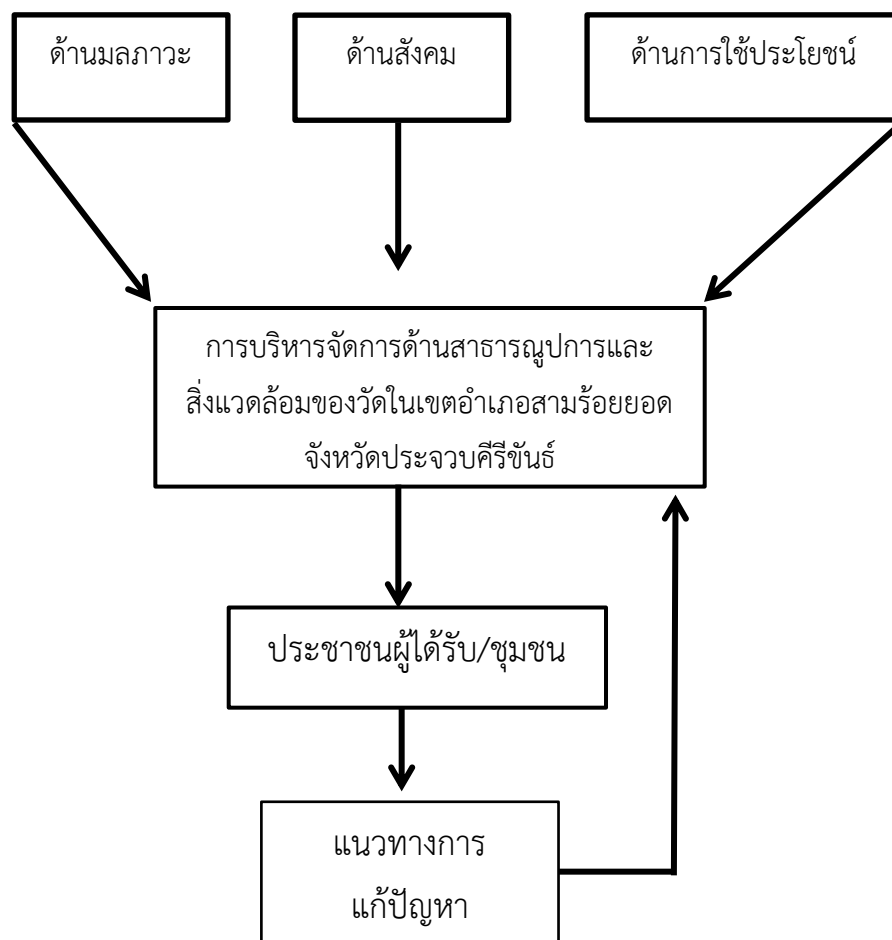
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ด้านมลภาวะ มีปัญหาหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบในเรื่องของเสียงที่เกิดจากกิจกรรมของวัดเองรวมถึงผู้คนวันเช่นการก่อสร้าง และเกิดจากการเข้ามาใช้ประโยชน์ในสาธารณูปการของวัด มลภาวะด้านของกลิ่นส่วนมากมีสาเหตุเกิดจากขยะที่ไม่ได้จัดเก็บให้เรียบร้อย

ด้านสังคม มีปัญหาเกิดจากการไม่ยอมรับกติกาที่ตั้งไว้ซึ่งทางวัดได้กำหนดไว้เป็นแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน การฝ่าฝืนทำให้ต้องบังคับใช้กฎจนเกิดการร้องเรียนกันขึ้น

ด้านการใช้ประโยชน์ เมื่อเข้ามาใช้บริการแล้วไม่ช่วยกันบำรุงรักษาใช้สถานที่ไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ขาดจิตสำนึกการหวงแหนสิ่งของที่ใช้

จากปัญหาต่างๆเหล่านี้จึงพบว่าเมื่อวัดมีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นโดยตรงหรือทางอ้อมดังนั้นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือการร่วมมือกันเพื่อหาแนวทางไปสู่การปฏิบัติไม่ให้เกิดปัญหามลภาวะต่างๆเหล่านั้น รวมทั้งการตกลงทำกติการ่วมกันในการใช้สถานที่หรือการยอมรับร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างที่จำเป็นต้องจัดภายในวัดหรือกิจกรรมของวัดเองที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนเพื่อเป็นการป้องกันการร้องเรียนในภายหลัง โดยจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัญหาส่วนใหญ่ไม่ได้รุนแรงอะไรมากนักเป็นเพียงแต่ไม่ได้มีการประสานงานสื่อสารกันให้มีความเข้าใจตรงกันดังนั้นจึงมุ่งเน้นไปที่การร่วมมือกันระหว่างวัดและประชาชนชุมชนที่ต้องให้ความเข้าใจเห็นอกเห็นใจกันเพราะเรายังเป็นสิ่งที่ยังคงพึ่งพาอาศัยกันการพูดจาปราศรัยกันจึงเป็นหนทางที่ดีที่สุด

แผนภูมิที่ ๔.๑ สรุปความรู้ที่ได้จากการวิจัย

แผนภูมิที่จากแผนภาพที่ ๔.๑ แสดงให้เห็นถึง ผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ โดยได้รับความเมตตาจากพระเถรานุเถระ ที่มีความสนิทคุ้นเคย ให้สัมภาษณ์และได้รับความอนุเคราะห์จากคฤหัสถ์ ที่เป็นระดับผู้นำส่วนท้องถิ่นและตัวแทนจากตำบลต่างๆในอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ให้สัมภาษณ์ โดยประเด็นของการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ในขอบเขตของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในด้านต่างๆดังนี้

๑. ด้านมลภาวะ
๒. ด้านสังคม
๓. ด้านการใช้ประโยชน์

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบของการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” เพื่อศึกษาผลกระทบในการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำเสนอการปัญหาอุปสรรคพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีวิธีการการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method Research) ได้เก็บข้อมูลจาก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๑๘ รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาเชิงพรรณนาความ ผลจากการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปตามประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านมลภาวะ

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านมลภาวะได้แก่ เรื่องของเสียงที่เกิดจากการก่อสร้างรวมถึงฝุ่นควันจากเศษวัสดุ และมลภาวะที่เกิดจากสุนัขแมวที่ลี้ภัยและเสียงรบกวนรวมถึงนกพิราบด้วย มีสาเหตุจากการก่อสร้างของทางวัดและตัววัสดุเองที่ทำให้เกิดมลภาวะเช่นนั้นและการขาดความรับผิดชอบของผู้ที่นำสุนัขแมวมาปล่อยวัดทำให้เกิดปัญหา สำหรับเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาคือการร่วมกันการแก้ไขปัญหามลภาวะที่เกิดขึ้นเหล่านั้น โดยมีแนวทางคือการตกลงทำความเข้าใจเรื่องของการเวลาในการก่อสร้าง จัดทำป้ายเตือนไม่ให้นำสัตว์มาปล่อยที่วัดและขอความอนุเคราะห์จากทางเทศบาลในการช่วยดูแลคุมกำเนิดสุนัข แมวและหาสถานที่กำจัดขยะเพื่อจะได้ไม่ต้องรบกวนหน่วยงานที่จัดเก็บ

๕.๑.๒ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านสังคม

กล่าวโดยสรุปปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านสังคม ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของทัศนคติที่ไม่เหมือนกันมีอคติจึงเกิดจากการไม่เข้าใจกันหรือไม่ยอมรับกติกาของสังคมทั้งที่

เป็นความเห็นหรือมติของคนส่วนใหญ่ในสังคม เป้าหมายในการแก้ไขปัญหาคือเรื่องของการทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวัด เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกดำเนินกิจกรรมร่วมไปด้วยกันอย่างราบรื่น สำหรับแนวทางนั้นเป็นภารกิจหน้าที่ของเจ้าอาวาสที่จะออกไปสร้างความสามัคคีประสานงานทำความเข้าใจปลูกฝังสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนชุมชนในการเสียสละเพื่อวัดเพราะวัดเป็นสถานที่ส่วนรวม

๕.๑.๓ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการ และสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในด้านการใช้ประโยชน์

ในภาพรวมของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในด้านการใช้ประโยชน์มีปัจจัยที่ส่งผลคือการที่ประชาชนเข้ามาใช้สถานที่ของวัดแล้วเกิดมลภาวะต่างๆขึ้นทั้งเรื่องที่จะต้องเกิดโดยสภาพเช่นการเผาศพที่ยังใช้เตาเผาแบบเดิมที่ใช้ถ่าน ฟืนอยู่ และในเรื่องของการจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่เสี่ยงที่ส่งเสียงดังไปรบกวนประชาชนทั่วไปที่อยู่รอบๆวัด และปัญหาขยะส่งกลิ่นเหม็นเกิดจากการไม่รับผิดชอบต่อการเข้ามาใช้สถานที่ใช้สาธารณูปการของทางวัด ดังนั้นเป้าหมายของการแก้ไขปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ของการจัดการด้านสาธารณูปการคือการชี้แจง หาแนวทางร่วมกันในทางการแก้ไขหรือป้องกันปัญหาทุกๆด้านอันจะพึงเกิดขึ้นได้ และมีแนวทางในการแก้ไขคือเรื่องของการขอความร่วมมือในการใช้สถานที่ ปลูกจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อร่วมกันการมีส่วนร่วมกัน และขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการปรับเปลี่ยนระบบการเผาศพรวมทั้งการตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการสนับสนุนทางวัด

๕.๒ อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีข้อค้นพบที่สำคัญ จึงนำอภิปรายผล ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวน ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านมลภาวะ ๒) ด้านสังคม ๓) ด้านการใช้ประโยชน์ ได้ดังนี้

๑) ด้านมลภาวะ

การดำเนินการด้านการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดนับเป็นหน้าที่หนึ่งในกิจหรือภารกิจของพระสังฆาธิการจะต้องปฏิบัติอันเป็นภารกิจของคณะสงฆ์และการศาสนามี ๖ ประการ^๑ ซึ่งเป็นปกติธรรมดาที่มีการดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมกระทบกับสิ่งรอบข้างหรือผู้มีส่วนได้เสียการปฏิบัติงานของวัดก็เช่นเดียวกัน ซึ่งจะเห็นได้จากผลการศึกษาว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านมลภาวะนั้นย่อมเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งที่มีสาเหตุจากวัดเองได้แก่

^๑ พระเทพปริยัติสุธี(วรวิทย์ คงคปญโญ), เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการปกครองคณะสงฆ์และการศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

เรื่องของเสียงที่เกิดจากการก่อสร้างรวมไปถึงฝุ่นควันจากเศษวัสดุ และจากบุคคลภายนอกสร้างภาระไว้ให้แก่วัด ได้แก่มลภาวะที่เกิดจากสุนัขแมวที่ลี้ภัยและเสียงรบกวนรวมไปถึงนกพิราบด้วย วัดมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนมั่นคงของพระพุทธศาสนาเพราะวัดเป็นศาสนาสถานสำหรับปฏิบัติศาสนกิจและอยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณรรวมทั้งอุบาสกอุบาสิกาผู้ปฏิบัติธรรม จึงจำเป็นต้องมีการทำความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ พระอนุชา ภิรมโม (แสงเมือง) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ความสนใจในหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายให้มากที่สุดและเรื่องของความสามัคคีเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการทำงาน เพราะการทำงานจะประสบผลสำเร็จนั้นต้องอาศัยคนหมู่มากเข้ามามีบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมกันทั้งภาครัฐ คณะสงฆ์ และภาคเอกชนเข้ามาร่วมมือร่วมใจกันทำงานงานจึงจะประสบผลสำเร็จอย่างเต็มที่และได้ผลตลอดไป^๒

๒) ด้านสังคม

การอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นเวลานานต่อเนื่อง มีอาณาเขตเดียวกันตั้งภูมิลำเนาเป็นหลักแหล่ง ณ ที่ใดที่หนึ่งเป็นประจำเป็นเวลานานพอสมควรเรียกได้ว่าเป็นสังคม ซึ่งวัดก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางของชุมชนเพราะเป็นสถานที่อบรมบ่มนิสัยตลอดจนการศึกษา ศิลปวิทยาในวิถีชีวิตของคนไทยมีความผูกพันกับวัดเสมอมา ดังนั้นการบริหารจัดการของวัดจึงมีผลต่อประชาชนโดยตรง ในด้านสังคมแล้วปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดย่อมมีอย่างแน่นอน จากการศึกษาในครั้งนี้จึงประเด็นปัญหาเรื่องของทัศนคติที่ไม่เหมือนกันมีอคติจึงเกิดจากการไม่เข้าใจกันหรือไม่ยอมรับกติกาของสังคมทั้งที่เป็นความเห็นหรือมติของคนส่วนใหญ่ในสังคมจากสมาชิกบางส่วนในสังคม การทำความเข้าใจ การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวัดจึงเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อันเป็นภาระหน้าที่ของผู้เป็นเจ้าของอาวาสจะต้องประสานงานสร้างศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับ พระสมุห์เอก ชินวิโส (เณยประทุม) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสาธารณูปการ : กรณีศึกษาวัดในเขตเทศบาลตำบลพระอินทราชา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า เจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะพระสังฆาธิการควรให้ความรู้และการชี้แจงในงานด้านสาธารณูปการให้แก่ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจ ร่วมแรงร่วมใจกันในการพัฒนา เพื่อให้เรื่องการจัดแย้งระหว่างวัดกับชาวบ้านลดน้อยลงตามลำดับ และความสมัคสมานสามัคคีระหว่างบ้านกับวัดจะมีมากขึ้น เป็นเหตุให้การณคณะสงฆ์และการพระศาสนาด้านสาธารณูปการ ดำเนินไปด้วยความเจริญรุ่งเรืองเรียบร้อยดีงาม^๓

^๒ พระอนุชา ภิรมโม (แสงเมือง) , “การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

^๓ พระสมุห์เอก ชินวิโส (เณยประทุม) , “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสาธารณูปการ : กรณีศึกษาวัดในเขตเทศบาลตำบลพระอินทราชา อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

๓) ด้านการใช้ประโยชน์

สังคมมนุษย์เราอยู่ด้วยกันก็ต้องอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกันเป็นการเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันเช่นเดียวกันเมื่อวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนการจัดกิจกรรมใดๆวัดจึงเป็นสถานที่ที่เหมาะสมที่สุดของชุมชนและเป็นอย่างยิ่งคือการบำเพ็ญกุศลต่างๆจำเป็นต้องใช้วัดเป็นสถานที่จัดงานรวมถึงกิจกรรมที่เป็นของส่วนรวมด้วย ผลกระทบที่เกิดจากการการใช้ประโยชน์จากสถานที่ สิ่งที่เป็นสาธารณูปการของวัดย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมดา เพราะฉะนั้นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในด้านการใช้ประโยชน์ในภาพรวมคือการที่ประชาชนเข้ามาใช้สถานที่ของวัดแล้วเกิดมลภาวะต่างๆขึ้นทั้งเรื่องที่ต้องเกิดโดยสภาพ และในเรื่องของการจัดกิจกรรมอื่นๆที่เสียงที่ส่งเสียงดังไปรบกวนประชาชนทั่วไปที่อยู่รอบๆวัด เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเป้าหมายของการแก้ไขปัญหาคือการชี้แจง หาแนวทางร่วมกันในทางการแก้ไขหรือป้องกันปัญหาทุกๆด้านอันจะพึงเกิดขึ้นได้ การขอความร่วมมือในการใช้สถานที่ ปลุกจิตสำนึกความรับผิดชอบร่วมกันการมีส่วนร่วมกันมีการกำหนดเป็นกฎกติกาในการใช้สถานที่ ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูเวฬุวันพัฒนาร (ชัยวัฒน์ ชุตินธโร) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของพระสังฆาธิการ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าการดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด ควรมีการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและกฎกระทรวงโดยเคร่งครัดเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดสร้างความสูญเสียให้แก่วัดได้ ควรมีการจัดทำแผนผังวัดเอาไว้เพื่อใช้ในการจัดประโยชน์ทรัพย์สินของวัดได้อย่างถูกต้องเหมาะสม^๔

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. วัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรจัดการขึ้นและแนะนำการปฏิบัติการดำเนินงานของวัดด้านการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรเช่นทำป้ายแสดงแผนงานของวัดต่อชุมชน

๒. วัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรจัดให้มีระบบในการป้องกันมลภาวะที่เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมตามความต้องการของชุมชนเช่นเตาเผาขยะแบบไร้มลพิษเตาเผาเศษพระบปิต

^๔ พระครูเวฬุวันพัฒนาร (ชัยวัฒน์ ชุตินธโร), “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของพระสังฆาธิการ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องการศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการชี้แนะและแนะนำการปฏิบัติการดำเนินงานของวัดการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด

๒. ประชาชนทั้งภาครัฐและเอกชนควรเข้าไปให้การสนับสนุนการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดให้เพียงพอและเหมาะสมต่อความต้องการของชุมชน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องการศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาดังต่อไปนี้

๑. การทำวิจัยแบบเจาะประเด็นในส่วนของภาวะผู้นำในการพัฒนาวัดด้านการสาธารณูปการของพระสงฆ์เท่านั้น เช่น ประสิทธิภาพการจัดการของพระสงฆ์ผู้นำ เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

๒. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างอำเภอต่าง ๆ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดอื่นๆ เพื่อหาความแตกต่างและนำมาพัฒนาแก้ไขข้อบกพร่องต่อไป

บรรณานุกรม

เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙

เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources)

(๑) หนังสือทั่วไป

กรมการศาสนา. หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๙.

_____. คู่มือการจัดการศึกษาสงฆ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๙.

_____. วัดพัฒนา ๔๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๓.

กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมกรมการศาสนา. การพัฒนาวัดเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๓.

กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. คู่มือการพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๕๔.

เกษม จันทรแก้ว. เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : โครงการสหวิทยาการ, ๒๕๕๕.

กิตติศักดิ์ ปรกติ. สิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, ๒๕๕๐..

ชัยพล ทรงสุนทรวงศ์. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๓.

คุณ โทชนธ์. พุทธศาสนากับชีวิต พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗.

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. การเรียนรู้สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ๒๕๓๐.

จรรยา คุณมี. การบริหารจัดการ. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒.

จำนงค์ ทองประเสริฐ. ภาษาไทยอีสาน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพินิต, ๒๕๒๘.

คำเลื่อง วุฒิจันทร์. การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๕.

ดาณูภา ไชยพรธรรม. โลกร้อนสัญญาณแห่งหายนะ. กรุงเทพมหานคร : มายิก, ๒๕๕๐.

दनัย บวรเกียรติกุล. ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและปัญหาสุขภาพจากการท่องเที่ยวและนันทนาการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๐.

ดิน ปรัชญพฤทธิ. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการพัฒนาและการพัฒนาการบริหารเล่ม ๑. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๘.

ธนจรัส พูนสิทธิ. การจัดการองค์การและการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- ธงชัย สันติวงษ์.องค์การและการบริหาร.กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๔๗.
- ธิดารัตน์ โพธิ์งามกะ และคณะ. ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : โครงการศูนย์หนังสือสถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๕.
- ธีระรัตน์ กิจจารักษ์. เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา. เพชรบูรณ์ : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ, ๒๕๔๒.
- ธีระพล อรุณะกสิกรและคณะรวบรวม.พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๒.
- บุญทัน ดอกไธสง. การจัดองค์การ พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.
- ปิยโสภณ (นามแฝง). ก้าวใหม่แห่งคณะสงฆ์การศึกษาเผยแผ่ผู้นำการปกครองก่อสร้าง. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล เจียฮั่ว , ๒๕๔๖..
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ กฎ ประกาศ และระเบียบที่เกี่ยวกับมลพิษ, พิมพ์ครั้งที่ ๕ (แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๕๕.
- พะยอม วงศ์สารศรี. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : พรวนนกการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต). ธรรมะกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๘.
- _____ .การปกครองคณะสงฆ์ไทย พิมพ์ครั้งที่๙. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙.
- พระสุธีวรญาณ (ณรงค์ จิตตโสภณ). พุทธศาสตร์บริหารศรัทธาในผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- พระราชรัตนมณี (ชัยวัฒน์ ปญญาสิริ). การจัดสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ของวัด. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๘.
- พระราชวรมนี (ประยูต ปยุตโต). สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกลคิมทอง, ๒๕๒๗.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย : ชยมงคล). การบริหารวัด พิมพ์ครั้งที่ ๗. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๘.
- _____ .การบริหารวัด พิมพ์ครั้งที่ ๘. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๘.
- พระเทพปริยัติสุธี(วรวิทย์ คงคปญโญ). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการกคณะสงฆ์และการศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.
- _____ . การคณะสงฆ์และการพระศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). คนไทยกับป่า. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ องค์การค้าของคุรุสภา ,๒๕๔๓.

บรรณานุกรม(ต่อ)

-พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์ พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๘.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). พุทธวิธีบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
-ธรรมะและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม พิมพ์ครั้งที่ ๑๖. กรุงเทพมหานคร: เอส อาร์ พรินติ้ง แมส โปรดักส์, ๒๕๕๑.
- พระมหาทองคำ จันทูปโม ป.๗. มังคลัตถทีปนีแปล เล่ม ๑, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.
- พิสิฐ เจริญสุข. คู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๕๔.
- มานพ พลไพรินทร์. คู่มือบริหารกิจการคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๑.
- มัลลิกา ต้นสอน. การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท, ๒๕๔๗.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โพธิ์โพธิ์, ๒๕๔๕.
- วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๖.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, รศ. และคณะ. ธุรกิจทั่วไป : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทดวงกมลสมัย จำกัด, ๒๕๔๑.
- สมคิด บางโม. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.
- สิรภพ เหล่าลาภะ. พุทธศาสตร์การเมือง. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕.
-พุทธศาสนาพระสงฆ์กับวิถีชีวิตสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทประชาชน, ๒๕๒๗.
- นายสมจันท์ศรีปรัชยานนท์และนายนพดล อินทรเสนา. การบริหารจัดการเชิงพุทธศาสน์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติแนวพุทธของพระสงฆ์ในจังหวัดลำปาง. รายงานการวิจัย. ลำปาง : วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘
- สุธี สุทธิสมบุญ. หลักการบริหารเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ., ๒๕๓๖.
- สัมพันธ์ ภูไพบูลย์. องค์การและการจัดการ พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : พัทธอักษร, ๒๕๔๒.
- แสง มนวิทูร. พระพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : ศิลปาคร, ๒๕๔๔.

บรรณานุกรม(ต่อ)

สวส์ดี โนนสูง. **ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ โอเดียนสโตร์ ,๒๕๕๓.

(๒) วิจัย/วิทยานิพนธ์

กฤษฎา ให้วพัฒนานุกุล. “การพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (กอสส.)”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต** รัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

กชพัฒน์ แจ่มผล. “การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อมลพิษของโรงงาน : ศึกษากรณีเทศบาล เมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”, **ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**. วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓.

จักรพันธ์ สิงห์ลอ. “การพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านวังแค้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต ๒”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๕๔.

จิตติพร สะสม. “ศึกษาระบบการบริหารและการจัดการวัดในพระพุทธศาสนากรณีศึกษา : วัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** พระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ณรงค์ ณ เชียงใหม่. **คู่มือแนะนำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร : โอเอสพรีนติ้งเฮาส์, ๒๕๓๔.

ณัฐพล จันทนา. “ทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการขยายตัวของนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารการจัดการ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๒.

ธีรวุฒิ ทองโอษฐ์. “การศึกษาการปฏิบัติศาสนกิจของเจ้าอาวาสร้อยเอ็ด”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต** บริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๔.

นิสาชล หังสนัส. “ชุมชนกับผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมมาบตาพุดจังหวัดระยอง”, **ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๖.

ปิยะภรณ์ วรประโยชน์. “มลพิษทางทัศนียภาพของวัดจากการบดบังของสาธารณูปโภค - สาธารณูปการในเทศบาลเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๐.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- พิชญา จันทร์เจริญ. “ผลกระทบจากโครงการศูนย์กาจัดขยะมูลฝอยเมืองพัทยาที่มีต่อประชาชน ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี”, **ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาการบริหารงานท้องถิ่น. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๐.
- พระราชปัญญาภรณ์ (สิงห์คำ ขยวโส). “กระบวนการสร้างสังคมคุณธรรมแบบมีส่วนร่วมภายใต้รูปแบบธนาคารความดี สำหรับหน่วยอบรมประชาชน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต** สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระครูนทมงคลวิศิษฐ์, “บทบาทของพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาสังคมในจังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระครูสุทธกิจจิวิธาน ปภสฺสโร(แสงอรุณ). “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาวัดแก้วฟ้าจุฬามณี กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** การพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระครูเวฬุวันพัฒนาร (ชัยวัฒน์ ชุตินธโร). “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของพระสังฆาธิการ อำเภอนครศรีอยุธยา จังหวัดนครศรีอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- พระครูปลัดวิสุทธิวัฒน์ (ไพโรจน์ ฐิริปัญโญ), “เรื่อง การจัดการสาธารณูปการของวัดในจังหวัดสมุทรปราการ”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต** การจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.
- พระครูปลัดอาทิตย์ อุตถเวที (ของดี), “การศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต) : ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการในเขตปกครองภาค ๒”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระปลัดไพฑูรย์ อินทสุวณโณ (จรบารุง). “บทบาทของเทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระครูสมุห์ณัฐเสฏฐ์ อธิญาโณ (รุ่งเรือง). “การพัฒนาการบริหารจัดการการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๑”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต** การจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- พระสมุห์เอก ชินวิโส (เอยประทุม). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสาธารณูปการ : กรณีศึกษาวัดในเขตเทศบาลตำบลพระอินทราชา อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระมหากมล โปร่งใจ (ชนดิธโร). “ประสิทธิภาพการบริหารงานคณะสงฆ์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน”, **รัฐศาสตรมหาบัณฑิต** การเมืองและการปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.
- พระมหาเดชา อมรมณี (สืบจันทร์). “การบริหารสิ่งแวดล้อมใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอ่างทอง”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระจรูญธีร ปญโญ (เวฬุวาปี), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระจริญ จิรสุโก, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวยจังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระณัฐพล ลูติธมโม (ปราบพินาศ). “การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระธนดล นาคพิพัฒน์. “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พระปิ่นสุทธะเยี่ย สุทธธมโม (เจ้า), “การศึกษารูปแบบของวัดที่เหมาะสมกับการเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระสุข สุวีโร (มีนุช). “ความสนใจต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมของพระสงฆ์ : ศึกษากรณีพระนิสิตมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, **วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา** **มหาบัณฑิต** สังคมวิทยา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘
- พระอนุชา ถิรธมโม (แสงเมือง). “การบริหารการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

บรรณานุกรม(ต่อ)

ภิรมย์ ศรีธาด. “ปัญหามลพิษอุตสาหกรรมทางอากาศและน้ำเสียจากโรงงานในเขตอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** นโยบายสาธารณะ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๖.

เริงฤทธิ์ พลนามอินทร์. “บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาตามแนวพุทธศาสนาในจังหวัดอุดรธานี”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาไทยคดีศึกษา (กลุ่มสังคมศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐.

(๓) บทความ/วารสาร

ทัศนีย์ เจนวนิธิสุข. “พระพุทธศาสนาเพื่อสังคม : กรณีศึกษาสังคมไทย”, **บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์**, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๑.

(๔) ภาษาอังกฤษ

Henri Fayol. **Industrial and General Administration**. (New York : Mc-Graw Hill, 1930).

Mary L. Good, **Integrating the Individual and the Organization**, (New York : Wiley, 2006).

Richard A. Swanson & Elwood F. Holton III, **Foundations of Human Resource Development**. (San Francisco, USA : Berrett-Koehler Publisher, Inc., 2001).

Sawangwan, Gros. **A study of Wat Arunrachawararam Rachaworamaha wiharn for sustainable tourism**. Bangkok: Master of arts (International Program in Architectural Heritage Management and Tourism). Graduate School, Silpakorn University, 2548).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

บท. ๖.๒

แบบคำร้อง ขอนหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)
หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เจริญพร/เรียน ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ข้าพเจ้า พระครูปลัดสุมังคโล ฉายา อินฺทปณฺโณ นามสกุล ไดสมณบุตร

รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๓๐๒๐๕๐๑๕ ☐ มจร. อ.วังน้อย ☒ มจร. วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต รุ่นที่..... ☒ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ☐ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง

การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาตรี
ในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เพื่อการนี้ ข้าพเจ้ามีความประสงค์ที่จะขอให้หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ได้ออกหนังสือเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) ถึงผู้เชี่ยวชาญโดยมีรายชื่อ ดังนี้

๑. ชื่อ-ฉายา/นามสกุล พระครูภาวนาวิโรจน์ ดร. ตำแหน่ง คณาจารย์

สถานที่ทำงาน มจร. วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๒. ชื่อ-ฉายา/นามสกุล พระครูวิจิตรญาณเมธี ดร. ตำแหน่ง คณาจารย์

สถานที่ทำงาน มจร. วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๓. ชื่อ-ฉายา/นามสกุล พระครูภาวนาวิโรจน์ ดร. ตำแหน่ง คณาจารย์

สถานที่ทำงาน มจร. วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๔. ชื่อ-ฉายา/นามสกุล พระครูวิจิตรญาณเมธี ดร. ตำแหน่ง คณาจารย์

สถานที่ทำงาน มจร. วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๕. ชื่อ-ฉายา/นามสกุล พระครูวิจิตรญาณเมธี ดร. ตำแหน่ง คณาจารย์

สถานที่ทำงาน มจร. วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ทั้งนี้ได้ประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญข้างต้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ลงชื่อ..... ผู้ยื่นคำร้อง
(พระครูปลัดสุมังคโล อินฺทปณฺโณ)

โทร. ๐๙๖-๒๖๕๐๒๔๐

ความเห็นของประธาน/กรรมการสารนิพนธ์

พระครูภาวนาวิโรจน์

ลงชื่อ.....
(พระครูภาวนาวิโรจน์)

คำสั่งของผู้เชี่ยวชาญหลักสูตรฯ

ลงชื่อ.....
(.....)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๙๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

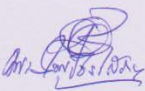
เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

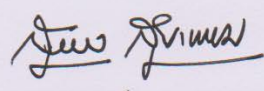
นมัสการ พระสมุทรวชิโรโสภณ,ดร.

เนื่องด้วย พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปญโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระสมุทรวชิโรโสภณ, ดร.)
๒๖ ก.ย. ๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปญโญ
โทรติดตอ.๐๘๖-๖๑๕-๖๒๔๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๐๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๙๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระครูวิสุทธิธานันท์คุณ,ดร.

เนื่องด้วย พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปญโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปญโญ
โทรศัพท์ ๐๘๖-๖๑๕-๖๒๔๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๔๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตโต,ดร.

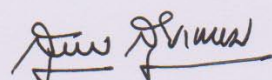
เนื่องด้วย พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปญโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษามลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ตรวจแก้ไขเรียบร้อยแล้ว

(พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตโต, ดร.)
๒๖ / ก.ย. / ๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาและศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปญโญ
โทรศัพท์ ๐๘๖-๖๑๕-๖๒๔๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๙๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.ภัทรพล ไชยเย็น

เนื่องด้วย พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปญโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ผศ.ดร.ภัทรพล ไชยเย็น

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปญโญ

โทรติดตอ.๐๘๖-๖๑๕-๖๒๔๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๙๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระครูวาทีวรัณ,ดร.

เนื่องด้วย พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปณฺโณ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษามลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ตราลงแล้ว

(พระครูวาทีวรัณ,ดร.)

(พระครูวาทีวรัณ,ดร.)

๒๐ ก.ย. ๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปณฺโณ

โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๖-๖๑๕-๖๒๔๑

ภาคผนวก ข
ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

๓๗๖๖๖
 พระครูสังฆรักษ์เบญจศักดิ์ อัครปัญญะ, พศ.ศ.
 ๒๕/๑๗.ค.๖๐

ผลการหาคำดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ(IOC) ของแบบสัมภาษณ์

เรื่อง การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด

ในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผู้วิจัย พระครูปลัดพวงศัพันธ์ อินทปัญญ (ไคว์บุญญะราศรี)

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ที่	การศึกษาผลกระทบการจัดการ สาธารณูปการและสิ่งแวดล้อม ของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	๑.ด้านมลภาวะ								
๑	ปัญหาด้านมลภาวะคืออะไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒	สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ มลภาวะมีอะไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓	เป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้าน มลภาวะควรเป็นอย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔	มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้าน มลภาวะมีแนวทางอย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
	๒.ด้านสังคม								
๑	ปัญหาด้านมลภาวะคืออะไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒	สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ มลภาวะมีอะไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓	เป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้าน มลภาวะควรเป็นอย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔	มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้าน มลภาวะมีแนวทางอย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

ที่	การศึกษาผลกระทบการจัดการ สาธารณูปการและสิ่งแวดล้อม ของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล	
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC
	๓.ด้านการใช้ประโยชน์							
๑	ปัญหาด้านมลภาวะคืออะไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐
๒	สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ มลภาวะมีอะไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐
๓	เป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้าน มลภาวะควรเป็นอย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐
๔	มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้าน มลภาวะมีแนวทางอย่างไร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๒๓๐๕.๒/๘๘๗

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศนยสังคมนาสน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วิจัยการบริการและสิ่งแวดลอมของวัด

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๓๘ หมู่ ๙ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๗๑๐๐

โทร. ๐๒-๘๘๒๒๘๕๖-๕๖ ๒๕๖๔๔, ๒๕๖๔๕, ๒๕๖๔๖

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐

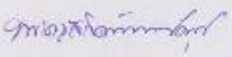
เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลให้เปิดเผยข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นามการ พระครูปลัดกัลยาณคุณ เจ้าคณะตำบลศาลายา
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

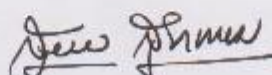
เนื่องด้วย พระครูปลัดกัลยาณคุณ ฉายา อินทปัญโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๙ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษามลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

น้อมกราบด้วยความเคารพ

 (พระครูปลัดกัลยาณคุณ)

 (รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดกัลยาณคุณ ฉายา อินทปัญโญ
 โทรศัพท์ : ๐๘๖-๐๘๕-๐๒๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๘๗

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร - อาคารเรียนบูรณวิจิตรวิทยาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ : ๐๒-๒๖๑-๕๖๖๕ โทร. แฟกซ์ : ๐๒-๒๖๑-๕๖๖๕

โทรสาร : ๐๒-๕๕๕-๖๖๖๖ E-mail : bsc@mcu.ac.th, bsc@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นามบัตร พระครูกิตติญาณพิสุทธิ์ เจ้าอาวาสวัดไร่ไทรใหม่สามัคคี
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดพงศพันธ์ ฉายา อินฺทปญฺโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต่องาน ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขออนุมัติครุภัณฑ์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมส่งมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

โปรดใช้ใน V.O. มุล
 พระครูกิตติญาณพิสุทธิ์

นามบัตรมาด้วยครุภัณฑ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพงศพันธ์ ฉายา อินฺทปญฺโญ
 โทรศัพท์ : ๐๘๖-๖๕๕-๖๒๕๓

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๘๗

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศนธบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์บัณฑิตศึกษาราม แคว้นบางขุนนนท์

เลขประจำกองนี้ขอ กองธรรมทานกร ๖๐๓๓๐๐

กรุงเทพฯ : ๗๕ หมู่ ๕ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐๐

โทร. ๐๒-๘๘๒๒๓๕๕๕ ถึง ๒๑๑๓๓, ๒๑๑๓๔, ๒๑๑๓๕

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นามัสการ พระครูโกศลพัฒนภรณ์ เจ้าอาวาสวัดทุ่งประดู่
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดพวงค์พันธ์ ฉายา อินทปณฺโญ รัชสประจําตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธนาญูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด
 ในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจําเป็นดังเกียักญุสจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการบิัจ
 โครขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งจะเป็ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
 ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนําสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นําสการมาด้วยความเคารพ

พระครูโกศลพัฒนภรณ์
 เจ้าอาวาสวัดทุ่งประดู่

Teu Phimeu

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพวงค์พันธ์ ฉายา อินทปณฺโญ
 โทรศัพท์ ๐๘๖-๖๓๕-๖๒๔๓

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/๖๘๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ภาควิชาวิศวกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๘๐๐

อยุธยา : ต.ท่า หลู ๑ ตำบลสำโสม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๙๐

โทร : ๐๒-๖๔๖๖-๖๔๖๖ ต่อ ๒๒๒๒, ๒๒๒๓, ๒๒๒๔

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นามบัตร พระครูปลัดไพศาล โรจนวิโส เจ้าอาวาสวัดหนองข้าวเหนียว
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปณโณ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษามลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด
 ในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งจะประกอบเป็นวิทยานิพนธ์ต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
 ศรัทธา และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมส่งมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ชินติ ขจรมงคล
 พระครูปลัดไพศาล

น้อมส่งมาด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ สุธะพจน์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปณโณ
 โทรศัพท์ : ๐๘๖-๖๓๕-๖๒๔๓

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๘๗

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยู่ยาว : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๖-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายประเสริฐ เมืองจันทร์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอด
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดพวงศพันธ์ ฉายา อินทปณฺโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายประเสริฐ เมืองจันทร์)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอด

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพวงศพันธ์ ฉายา อินทปณฺโญ

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๖-๖๑๕-๖๒๔๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชา.....

ที่ ศบ ๖๓๖๕ ๒/๖๔๖๗

สาขาวิชาบัณฑิตศึกษา ซึ่งตั้งอยู่ ณ อาคารวิชาการ ๖ ชั้นที่ ๖ อาคารเรียนรวม มหาวิทยาลัย
ราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
จังหวัดบุรีรัมย์ อาคารเรียนรวม ชั้นที่ ๖ ชั้นที่ ๖ อาคารเรียนรวม
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๖๐๐๐
อยุธยา : ๓๖๐๐๐ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๖๐๐๐
โทร : ๐๔๒-๖๓๖-๖๓๖๕ ต่อ ๖๓๖๐๐, ๖๓๖๐๑, ๖๓๖๐๒

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายประเสริฐ จันทเขต นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาทอง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดพริ้งพินิจ ฉายา อินฺทปญฺโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษามลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด
ในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการวิจัย
โครงการความอนุเคราะห์ที่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ สุธะพจน์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาและศาสนศาสตร์

นายประเสริฐ จันทเขต

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาทอง

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพริ้งพินิจ ฉายา อินฺทปญฺโญ
โทรศัพท์ : ๐๘๖-๖๓๕-๖๓๕๔

นางสาวณัฏฐา

กองสารนิเทศและสิ่งแวดล้อม
เลขที่รับที่ ๕๐
วันที่ ๑๑.๑๑.๖๑
เวลา ๑๑.๐๐ น.
ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๘๗

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๓๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

สำนักงานเทศบาลตำบลไร่เก่า
เลขที่ ๑๘๖
วันที่ ๑๘.๑๑.๖๑
ที่ ๑๐.๐๕๖

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายสุชาติ สุกิจปานิช นายเทศมนตรีตำบลไร่เก่า
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดพริ้งพิกุล ฉายา อินทปญโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียน นายเทศมนตรีตำบลไร่เก่า
เพื่อโปรดทราบ
- ส่งให้กองนิติการ
- ส่งให้กองการศึกษา
- ส่งให้กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
- ให้ผลิตเก็บข้อมูลที่จะมาวิจัย
ให้ผลิต เก็บข้อมูลที่จะมาวิจัย
ให้ผลิต เก็บข้อมูลที่จะมาวิจัย
ให้ผลิต เก็บข้อมูลที่จะมาวิจัย

นางสาวจันทิมา ปานเหล็ก
ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ

นายชลากร อภิชาติชาญชัย
ผู้อำนวยการกองสารนิเทศและสิ่งแวดล้อม

ขอแสดงความนับถือ
(นายสุชาติ สุกิจปานิช)
นายกเทศมนตรีตำบลไร่เก่า

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพริ้งพิกุล ฉายา อินทปญโญ
โทรติดต่. ๐๘๖-๖๑๕-๖๒๔๑

(นายเสรี สมศักดิ์)
ปลัดเทศบาลตำบลไร่เก่า

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/๘๘๗

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนาศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : พณฯ รมว. ศธ. ตำบลสำโรง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓๙๓๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๐-๓๔๕๕ ถึง ๒๕๓๓, ๒๕๓๓, ๒๕๓๓

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้สืบค้นข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายสงวน ไชยชน นายกเทศมนตรีตำบลไผ่ใหม่
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบฟอร์มที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ลงคำการบริหารส่วนตำบลไผ่ใหม่

รับเลขที่ ๙๔

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เวลา

เนื่องด้วย พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปญโญ รัชสประจำตวันนิสิต ๕๕๓๐๒๐๕๐๑๙
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด
ในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการวิจัย
โครงการความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สืบค้นดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียน นายก อบต. ไผ่ใหม่

— เพื่อโปรดทราบ ก.ล. พิจารณาจึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

การขอ ความอนุเคราะห์ข้อมูลจาก วัดในท้องถิ่น
ข้อมูล ที่ได้มาด้วย

(นางรจิต อินทรพรหม)
เจ้าพนักงานธุรการ

ขอแสดงความนับถือ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เรียน นายสงวน ไชยชน

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนาศาสตร์

เพื่อโปรดทราบ

เพื่อโปรดพิจารณา

ศึกษา/พิจารณา

เสนอให้ทราบ

☒ สำนักปลัด☐ กองคลัง☐ กองช่าง☐ ส่วนสวัสดิการสังคม☐ ส่วนสาธารณสุข☐ ส่วนการศึกษา

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปญโญ

โทรศัพท์ : ๐๘๖-๖๔๕-๖๖๐๓

(น.ส.พิพรรณ ปัญญาหาญ)
หัวหน้าสำนักปลัด

ดร.ส.อ.มิตา (น.ส.อ.อ.)
มีอำนาจหน้าที่ตาม ระเบียบราชการ
มีมติของสภาเทศบาลตำบลไผ่ใหม่

นายสงวน ไชยชน
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ใหม่

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/๘๘๗

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาและศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วิศวะอุตสาหกรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๑๐

โทรศัพท์ : ๐๙ ๖๖๖ ๙๙๙ ๙๙๙ โทรสาร : ๐๙ ๖๖๖ ๙๙๙ ๙๙๙
โทร : ๐๒-๘๘๕๒-๓๓๕๔ ต่อ ๒๑๑๐๐, ๒๑๑๐๑, ๒๑๑๐๒

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลให้วิสัยเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายตกรัก งามคำ ผู้ทรงคุณวุฒิจากศาลากลาง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดพวงศ์พันธ์ ฉายา อินทปญโญ รหัสประจำตัวนิติ ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด
ในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่การวิจัย
โครงการความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้วิสัยดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

นาย ตกรัก งามคำ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุนทรพรม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาและศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพวงศ์พันธ์ ฉายา อินทปญโญ
โทรศัพท์ : ๐๘๖-๖๓๕-๖๒๕๔

พ.ศ. ๒๕๖๕.๒/๔๔๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร : ฝ่ายบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนา
เลขที่เอกสาร : ๒๕๖๕.๒/๔๔๓
กรุงเทพฯ : ๒๕๖๕.๒/๔๔๓
โทร. ๐๒-๕๘๖-๒๕๕๕ ต่อ ๒๕๕๕, ๒๕๕๖, ๒๕๕๗

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเป็นข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายประสิทธิ์ งามดี ผู้ทรงคุณวุฒิจากศาลไต่ถาม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดพริ้งพริ้ว ฉายา อินทปญโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๓๐๒๐๕๐๓๕
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาผลกระทบการจัดการสวดมนต์และการสวดมนต์ของวัด
ในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้เป็นความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ขอขออนุญาตให้ใบวัดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ
นายประสิทธิ์ งามดี

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพริ้งพริ้ว ฉายา อินทปญโญ
โทรศัพท์ : ๐๘๖-๒๕๕-๒๕๕๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๕๖๗

ศูนย์นิเทศศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศาสนาและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เลขที่อาคาร ๖๖๖ ถนนพหลโยธิน แขวงบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐๖

โทรศัพท์ : ๐๙-๗๖๖-๐๐๐๐๐๐ โทรสาร : ๐๙-๗๖๖-๐๐๐๐๐๐

โทร : ๐๒-๕๘๖-๕๕๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕๕, ๕๕๕๕๕, ๕๕๕๕๕

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ยืมบุคลากรให้รับผิดชอบข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน นางมาลี แซ่อื้อ ผู้ทรงคุณวุฒิจากตำบลไร่ใหม่
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดพวงศ์พันธ์ ฉายา อินทปญโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษามลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการวิจัย โดยขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ฉันที่ให้ข้อมูล
 ๒๓/๑๑/๖๐

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพวงศ์พันธ์ ฉายา อินทปญโญ

โทรศัพท์ : ๐๘๖-๖๗๕-๖๒๑๑๓

ปี พ.ศ. ๒๕๖๕/๒๕๖๔

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
กรุงเทพมหานคร (อาคารเรียนศูนย์วิทยุสุรินทร์) แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

อยุธยา : ๓๕ หมู่ ๓ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพิจิตร ๓๕๑๑๐
โทร. ๐๒-๐๘๐๒๕๕๕ ถึง ๒๕๕๖, ๒๕๕๗, ๒๕๕๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตนอกระบบอนุญาตให้บัณฑิตศึกษาเพื่อการศึกษาวิจัย
เรียน นางหงส์ พุกกาพันธ์รัตน์ ผู้ทรงคุณวุฒิจากทบวงศาลาลัย
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสันทนาการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดพริ้งพริ้ว ฉายา อินทปณฺโณ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๓๐๒๐๕๐๓๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด
ในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่จะต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการวิจัย
โดยขอความอนุเคราะห์ให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตศึกษาในการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อินทปณฺโณ

[Signature]

ขอแสดงความนับถือ

[Signature]

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนาศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพริ้งพริ้ว ฉายา อินทปณฺโณ

โทรศัพท์ : ๐๘๖-๖๓๔-๖๒๕๖

ที่ ศษ ๖๓๐๕.๒/๘๘๗

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาพระศาสนาสถิติ

ภาควิชาปรัชญา ศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีวิฑูการาม แขวงบางพลึง

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐

อู่ธัญญา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๙๑๙๐

โทร. ๐๒-๘๘๖-๓๓๕๓ ต่อ ๒๑๓๓๖, ๒๑๓๓๗, ๒๑๓๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เขียน นายอรรถพรชัย ไกล่ชิด ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ ตำบลสีลาสัย
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปณฺโณ รัชกาลที่ ๑๐๒๐๕๐๓๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษามลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด
 ในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความสำคัญต่องาน ชักชวนจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ขอขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พึงเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

สินธุ์ไพร่สม
 อรรถพรชัย ไกล่ชิด

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาพระศาสนาสถิติ

ผู้ประสานงาน : พระครูปลัดพงศ์พันธ์ ฉายา อินทปณฺโณ

โทร. ๐๘๖-๖๑๕-๖๒๔๔

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ดร.ทศพร
ดร. ร. รัตน.

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ศษ.ดร.
๑๐.๑๑.๒๕

เรื่อง การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด ในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการศึกษาเรื่อง การศึกษาผลกระทบการจัดการ
สาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการศึกษา
เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี โดยแบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน
ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

๑. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอ สามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านมลภาวะ

๑.๑ ปัญหาด้านมลภาวะคืออะไร พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ

.....

.....

๑.๒ สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อมลภาวะคืออะไร พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ

.....

.....

๑.๓ เป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้านมลภาวะควรเป็นอย่างไร

.....

.....

๑.๔ มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านมลภาวะมีแนวทางอย่างไร

.....

.....

๒. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอ
สามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านสังคม

๒.๑ ปัญหาด้านสังคมคืออะไร

.....

.....

๒.๒ สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่องานสังคมมีอะไรบ้าง

.....

.....

๒.๓ เป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้านสังคมควรเป็นอย่างไร

.....

.....

๒.๔ มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านสังคมมีแนวทางอย่างไร

.....

.....

๓. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอ
สามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใน ด้านการใช้ประโยชน์

๓.๑ ปัญหาด้านสังคมคืออะไร

.....

.....

๓.๒ สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่องานสังคมมีอะไรบ้าง

.....

.....

๓.๓ เป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้านสังคมควรเป็นอย่างไร

.....

.....

๓.๔ มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านสังคมมีแนวทางอย่างไร

.....

.....

พระครูปลัดพวงศัพันธ์ อินทปัญโญ
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ดร.ทศพร
ดร. ร. รัตน.

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ศษ.ดร.
๑๐.๑๑.๒๕

เรื่อง การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัด

ในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการศึกษาเรื่อง การศึกษาผลกระทบการจัดการสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี โดยแบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

๑. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านมลภาวะ

๑.๑ ปัญหาด้านมลภาวะคืออะไร พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ

.....

.....

๑.๒ สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อมลภาวะคืออะไร พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ

.....

.....

๑.๓ เป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้านมลภาวะควรเป็นอย่างไร

.....

.....

๑.๔ มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านมลภาวะมีแนวทางอย่างไร

.....

.....

๒. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอ
สามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านสังคม

๒.๑ ปัญหาด้านสังคมคืออะไร

.....
.....

๒.๒ สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่องานสังคมมีอะไร

.....
.....

๒.๓ เป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้านสังคมควรเป็นอย่างไร

.....
.....

๒.๔ มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านสังคมมีแนวทางอย่างไร

.....
.....

๓. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมของวัดในเขตอำเภอ
สามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใน ด้านการใช้ประโยชน์

๓.๑ ปัญหาด้านสังคมคืออะไร

.....
.....

๓.๒ สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่องานสังคมมีอะไร

.....
.....

๓.๓ เป้าหมายการแก้ไขปัญหาด้านสังคมควรเป็นอย่างไร

.....
.....

๓.๔ มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านสังคมมีแนวทางอย่างไร

.....
.....

พระครูปลัดพงศ์พันธ์ อินทปัญญา
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

รูปภาพในการสัมภาษณ์

สัมภาษณ์พระครูวิสุทธิธรรมานุรักษ์ ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลสามร้อยยอด

สัมภาษณ์พระครูสถิตกัลยาณคุณ ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลศาลาลัย

สัมภาษณ์พระครูกิตติญาณพิสุทธิ์

ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดไร่ไหมสามัคคี

สัมภาษณ์พระครูโกศลพิทยากรณ์

ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดทุ่งประดู่

สัมภาษณ์พระครูศิริจันทโชติ

ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดหน้าเขาโป่งเหนือ

สัมภาษณ์พระมหาบุญชู

กิตติญาณ

ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดหนองหญ้าปล้อง

สัมภาษณ์พระครูปลัดไพศาล โรจนวิโส ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดหนองข้าวเหนียว

สัมภาษณ์นายประเสริฐ จันทรเทศ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาลอย

สัมภาษณ์นายสงวน ไชยชน

นายกเทศมนตรีตำบลไร่ใหม่

สัมภาษณ์นายประเสริฐ เมืองจันทบุรี

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอด

สัมภาษณ์นายอรรถพรชัย ไกลัดชิด ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่๑ตำบลศิลาลอย

สัมภาษณ์นายประหัส งามดี ประชาชนตัวแทนจากตำบลไร่เก่า

สัมภาษณ์นางหงษ์ พลุกษาพันธ์รัตน์ ประชาชนตัวแทนจากตำบลศาลาล้อย

สัมภาษณ์นางมาลี แซ่อื้อ ประชาชนตัวแทนจากตำบลไร่ใหม่

สัมภาษณ์นายดอกกรัก งามขำ ประชาชนตัวแทนจากตำบลศีลาลอย

สัมภาษณ์นางทองสุข น้ำเพชร ประชาชนตัวแทนจากตำบลสามร้อยยอด

ภาคผนวก ฉ

รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน ๑๘ รูป/คน

๑. พระครูวิสุทธิธรรมานุรักษ์	ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลสามร้อยยอด
๒. พระครูสถิตกัลยาณคุณ	ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลศาลาลัย
๓. พระครูกิตติญาณพิสุทธิ์	ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดไร่ไหมสามัคคี
๔. พระครูศรีจันทโชติ	ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดหน้าเขาโป่งเหนือ
๕. พระครูโกศลพิทยากรณ์	ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดทุ่งประดู่
๖. พระครูปลัดไพศาล วิจารณ์โส	ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดหนองข้าวเหนียว
๗. พระมหาบุญชู กิตติญาโณ	ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดหนองหญ้าปล้อง
๘. นายประเสริฐ เมืองจันทบุรี	ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอด
๙. นายประเสริฐ จันทเทศ	ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาลอย
๑๐. นายสุชาติ สุกิจปาณินิจ	ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลไร่เก่า
๑๑. นายสงวน ไชยชน	ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลไร่ไหม
๑๒. นายประเสริฐ ไทยอุดมทรัพย์	ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาลัย
๑๓. นางทองสุข น้ำเพชร	ประชาชนตัวแทนจากตำบลสามร้อยยอด
๑๔. นายดอกกรัก งามขำ	ประชาชนตัวแทนจากตำบลศิลาลอย
๑๕. นายประหส์ งามดี	ประชาชนตัวแทนจากตำบลไร่เก่า
๑๖. นางมาลี แซ่อื้อ	ประชาชนตัวแทนจากตำบลไร่ไหม
๑๗. นางหงษ์ พงกษาพันธ์รัตน์	ประชาชนตัวแทนจากตำบลศาลาลัย
๑๘. นายอรรถพรชัย ไกล่ชิด	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่๑ตำบลศิลาลอย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ : พระครูปลัดพงศ์พันธ์ อินทปญโญ(ไคว์บุญญะราศรี)
เกิด : วันอาทิตย์ ที่ ๑๕ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๗
สถานที่เกิด : บ้านหนองโสน ตำบลท่าราบ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
การศึกษา : นักรธรรมชั้นเอก
: หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พธ.บ.
อุปสมบท : เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๙
: โดยมี พระครูวิธานวรกิจ วัดเขาเขียว เป็นพระอุปัชฌาย์
สังกัด : วัดเกษตรกันทราราม ตำบลศีลาลอย อำเภอสามร้อยยอด
: จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ตำแหน่ง/หน้าที่ : เจ้าอาวาสวัดเกษตรกันทราราม
ที่อยู่ปัจจุบัน : ๙๙๙ หมู่ ๑ ตำบลศีลาลอย อำเภอสามร้อยยอด
: จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๘๐